

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	16:02	16:16	16:11	16:08	16:01	16:09	16:20	16:08	16:02
יציאת שבת	17:17	17:18	17:17	17:16	17:18	17:18	17:20	17:14	17:18
ר"ת	17:55	17:50	17:53	17:50	17:54	17:51	17:55	17:45	17:55

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת יגש כט כסלו - ה טבת | דף היומי - שבועות טז - סה | משנה ברוה - סימן רע"ז טעף ד' עד תחילת סימן רפ"ב | מוסר - חומת דת תחילת פרק ט' עד תחילת פרק י"א | קניי חכמה - פרק א משנה יז עד פרק ב משנה ב

יום חמישי כ"ו כסלו תשע"ח | פניני פרשת מקץ - הנוכה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העלונים

Dirshu
דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

שמעתי מרבינו שאומר בדאגה, שמקווה שבעולם האמת לא יהיו בושות לאביו, בכך שלא היה כפי שציפה שיהיה..... האדם אחרי שנפטר הוא מאוד מסכן כי הוא לא יכול לעשות כבר שום דבר, וגם "הנשמה" לא יכולה יותר לפעול, וכל זמן שבו אדם חי, כל מה שהוא עושה הוא זוכה שיהיו לו זכויות גדולות מאוד

ענותנותו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל ודבריו על החיים לאחר המוות, ולזכות מי נתן מרן צדקה מדי יום

ועבור מח"ס ברכת הארץ ר' יהודה לייב מאשבוים זצ"ל, וכל אלו שנהרגו במלחמה, וכל המתים שלא עברו עליהם י"ב חודשים.

והוסיף רבנו אל תחשבו שכיון שזה רק פרוטות אין בכך כלום, אלא זה חשוב מאד למתים ואני מזכיר את חברי וידידי, אבל איני יכול להזכיר את כולם, ומזכיר לפחות את אותם שאח"כ לא ישאלו אותי למה לא הזכרתי אותם, (אמרת לרבנו שבאביו ואמו יש גם מצווה מכבדו במותו, אמר רבנו שזה נכון)

פעם אמר שבאביו ואמו אין צריך להזכיר שעושה לעילוי נשמתם, דממילא כל מה שעושה הוא מכוחם ונזקק לזכותם.

אמר, אני מסתפק אם צריך לתת צדקה עבור הגאונים שלא זכו לזש"ק, אבל יש להם ספרים שזכו להוציא ולומדים בהם, כגון החזו"א, האור שמח. וסיפר שנותן כל יום פרוטה עבור אחד שצריך לבקש ממנו מחילה נפטר לפני הרבה שנים, מחלתי לו. רבינו ביאר באורך מה יש מזה שלא למחול מה יש לי מזה שההוא יהיה בגיהנום?

שמעתי מרבינו שאומר בדאגה, שמקווה שבעולם האמת לא יהיו בושות לאביו, בכך שלא היה כפי שציפה שיהיה.

לעתידי, ישאלו את האדם: "ערוך מקרא שקרית ומשנה שנית", וזה כלל לא פשוט, לא זוכרים מה שלומדים. אדם צריך לפחד מאימת הדין, מה יענה למלאכים שיאמרו לו: "אתה גאון, אתה צדיק, כך אמרו עליך, איה גאונותך וצדקותיך?" איזה בושות יהיו אז... "מה אענה על תלמוד ירושלמי, אני לא למדתי מספיק בעיון תלמוד ירושלמי, בספר התשובות של הרוגטשובר מלא ירושלמי, הוא היה גאון עולם..."

ישב רבינו במקומו בסעודת שבת, מול ארון הספרים, הרים ידיו ואמר: "מה יהיה שם בעולם האמת? הנה, יש לי כמה ש"סים, רמב"ם, טור וש"ע, מה נענה להם על כך שביישנו אותם, ולא למדנו בהם? מה נענה לר"מ, לטור ולשו"ע שיאמרו לנו: 'הרי היה לכם את ספרינו ולא אחד אלא יותר, למה לא למדתם בהם?' איזה בושות יהיו לנו מזה... ומה נענה לגדולי האחרונים: הקצות והגרע"א שכך ביישנו אותם ולא למדנו בהם??"

ובתוך הדברים הרים רבינו את הפת ואמר: "אם את הפת צריך לכסות בשעת קידוש על היין, שלא יראה בושותו, בוודאי יש בושה לספרים שעומדים בלא שלומדים בהם, אם כך, אני צריך לכסות את הספרים!!!"

הרבנית ע"ה אמרה לי שרבינו זצוק"ל לא אהב לקנות ספרים סתם, ואמר שאינו יכול לסבול שיש ספרים בארון והם לא בראש שלו.

(נלקט מתוך צדיק כתר פרח)

אדם חי עוד יכול לעשות, אבל אלה שכבר מתו מסכנים אינם יכולים לעשות כלום, ממש מסכנים, לכך התחלתי לתת עבורם צדקה לקופת העיר מהשבוע. הם מסכנים כמו רעבים לא יכולים לזוז בכוח עצמם, וזה כזה חסד שאין לתאר. חסד זה הרי מהדברים הכי גדולים, ויש חסד לחיים וחסד למתים, וכתוב בתורה שחסד עם המתים נקרא חסד של אמת, מפני שאם אחד עושה לשני חסד, יכול להיות שהשני יחזור ג"כ ויעשה איתו חסד, ישלם לו תמורת החסד, משא"כ מת לא יכול להחזיר.

זוה מדובר בחסד שעושים עם הגוף של המת, מה שהולכים להלוויה אמנם כל מה שעושים לטובת המת נחשב חסד עמו. ובספר סוכת שלם לר' אליהו מגריידיץ, היה צדיק מאד גדול, מביא קל וחומר, דהנה הגוף אינו עיקר האדם, אלא עיקר האדם זה הנשמה, וא"כ אם כשעושים חסד עם הגוף זה כ"כ גדול, על אחת כמה וכמה אם עושים חסד עם הנשמה, שזה העיקר, בוודאי חסד כזה עוד יותר מצווה, ועוד יותר גדול, לכן הוא עושה חבורות חבורות שילמדו לעילוי נשמות הנפטרים כדי לעשות עמהם חסד.

כי באמת האדם אחרי שנפטר הוא מאוד מסכן כי הוא לא יכול לעשות כבר שום דבר, ולא רק שלא יכול לעשות דברים גופניים, אלא גם "הנשמה" לא יכולה יותר לפעול, וכל זמן שבו אדם חי, כל מה שהוא עושה הוא זוכה שיהיה לו זכויות גדולות מאוד, ומה שהמצווה יותר גדולה זוכה יותר, אבל אחרי שנפטר, הוא שוכב וכבר לא יכול לעשות שום דבר כדי לעלות, לכן כל משהו שעושים בשבילו, זה כ"כ חסד, חסד ממש של אמת, כי הוא לא יכול להחזיר, והוא בעצמו לא יכול לעשות שום מצוות, לא רק בגוף אלא גם בנשמה, לכן אומר שם שזה חסד הכי גדול לעשות חסד עם הנשמות של המתים, יותר ממה שעושים עם הגוף של הנפטר.

שמעתי מרבינו שמהגו כל בוקר להניח בקופות צדקה כמה מטבעות ואומר שיהיה לטובת נשמת אבי ואמי, אחי ואחותי, ועבור ר' שמחה זליג, וחתנו,

אבי אבי רכב ישראל ופרשיו

אבלים דווים וכאובים עם כל בית ישראל על הסתלקותו לגנוי מרומים של עטרת תפארת ישראל, ראש גולת אריאל, מדברנא דאומתיה, איש אלוקים קדוש הוא, שריד לדור דעה משיירי כנסת הגדולה, ענק התורה, מושל ביראה, פאר המדות, גדול מרבן שמו, הרב הדומה למלאך ד', אשר נשא את משא הדור ומערכתיו על לוח ליבו הטהור והקדוש, בחכמת ארזים ובנקיות דעת מופלאה, למען קיומו של עולם התורה בתפארתו וטהרתו, והעמדת יסודות הדת והדעת בכלל ישראל לדורות עולם, וזכינו שהאיר דרכינו והאציל מרוחו עלינו, בהנחלת דרך והוראה במערכות ארגון 'דרשו' לכל פעולתיו ברחבי תבל, במאור פנים וחיבת לב מיוחדת שהיתה לו לפעולות הארגון

אבינו רועינו, אדונינו מורינו ורבינו

מרן ראש הישיבה

רבן של כל בני הגולה

**רבי אהרון יהודה לייב שטיינמן זצוקללה"ה
בעל אילת השחר**

**תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים
אבל יחיד עשי לך ומספד תמרורים**

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ד'

המתאבלים מרה ועטופי יגון

הנהלת 'דרשו'

בשם רבנן ותלמידיהון אלפי רבבות ישראל משתתפי ולומדי תכניות 'דרשו' בכל רחבי תבל

רבינו פנה אל נכדו ואמר לו בהתפעלות: "הבט בשלהבות הנרות, חלקן מהבהבות וחלקן דולקות יפה, גם זה מההשגחה העליונה - איזו שלהבת תהבהב ואיזו לא!"

מדרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל על אמונה וניסים

נראה שיש דברים שנראים כמיותרים. לשם מה התורה מאריכה בסיפור מהלך העניינים של מכירת יוסף וכל מה שמסביב?

"אלא, התורה באה ללמדנו שכל המאורעות העוברים על האדם - גם אלה שנראים לו בתחילה לרעתו - הכל מסובב מן השמים להביא לו בסוף את הגאולה, כמו שרואים בפרשה אצל יוסף הצדיק, שכל שלב בפני עצמו נראה כרעה עבורו, וכאילו אין קשר בין מאורע למאורע, אך בסוף כל הקצוות נקשרים ומתברר שהכל היה לטובתו, שיהיה מלך ויגאל גם את בני משפחתו.

"כדבר הזה מצינו גם במגילת אסתר: כבר אמר הגר"א שבסיפור המגילה נראה כי אין קשר בין מאורע למאורע, אבל כשקוראים את הכל כתוב לפי הסדר, רואים שהכל מכוון מלמעלה להביא בסופו של דבר לישועה. וזו בעצם הסיבה שבחנכה אין מגילה ואילו בפורים יש מגילה: בחנוכה היו ניסים גלויים, שכל אחד הבחין בהם והבין שהם ניסים, ואילו בפורים הניסים היו בהסתר, והיה צורך במגילה שתגולל את מהלך העניינים לפי סדר כדי שנתבונן ונכיר בניסים שנעשו.

"את אותו דבר אפשר לראות גם בימינו אנו: הנה החזון איש ישב ולמד בוילנא בשקט ובשלוה, ולפתע החליט יום אחד לעלות לארץ, ללא כל סיבה נראית לעין, ולא הועילו כל הנסיונות להניאו מרצונו זה. בסופו של דבר החזון איש חזק את כל הישוב החדש, ודאג להחדיר בציבור את קיום המצוות התלויות בארץ. הכל בזכותו. היום אנו יודעים איזה חסד עשה עמנו הקדוש ברוך הוא בעלייתו של החזון איש לארץ. "אותו דבר היה עם המהרי"ל דיסקין זצ"ל, שהיה רבה של בריסק. משמים גלגלו שסכום כסף שהופקד בידו נגנב וחשדו בו שידו במעל וכך הוצרך לברוח, והגיע לארץ מבלי שידע מה יהיה ואם תהיה לו משרה כלשהי, ואחר כך ראו משמים שנשלח לחיזוק הישוב הישן בירושלים". בשולי הדברים נוסף, כי אותו הדבר ניתן לומר על רבינו שליט"א: משמים נתנו בלבו להגר מבריסק לשוויץ, יחד עם ידידו הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל ללא סיבה נראית לעין, שכן באותה תקופה עדיין לא החלו רוחות המלחמה לנשב, ואת חיוב גיוסו לצבא אפשר היה להסדיר במאמץ גם באופנים אחרים. והנה, בסופו של דבר הנשארים בבריסק הוכחדו בשואה הנוראה, ואת רבינו וידידו הותיר הקדוש ברוך הוא כמגדלור לשארית הפליטה. הגאון רבי משה סולובייצ'יק היה בשעתו תל תלפיות ואבן שואבת לכל שרידי יהדות אירופה, ואילו רבינו עלה ארצה, וזכה להפריח את עולם התורה ולהיות לנו לעיניים לאורך ימים טובים.

(מתוך הספר רבי אהרן ליב)

על הניסים ועל הנפלאות
סח רבינו:

"הגרא"מ שך זצ"ל שאל את הרב מברסק זצ"ל מדוע יש מצות אמונה, שהרי האמונה כל כך פשוטה!

והתשובה לשאלתו היא, שמכך שרואים כל כך הרבה אפיקורסים - גם רופאים ומדענים - אם כן מוכרח כי כך טבעו של עולם, שגם בעניין פשוט וברור כל כך, אפשר לעקם את השכל ולא לראות, ולכן יש את מצוות האמונה".

והיו שהגדירו את המציאות הזאת, שאנשים יכולים להיות כופרים, כנס הגדול ביותר שעשה הקדוש ברוך הוא. וזהו מגזרת הכתוב בפסוק "ה' אמר לשכן בערפל".

"מבשרי אחזה אלוק"

יהודי שומר מצוות הביא עמו לחדרו של רבינו את אחיו - דוקטור לפיזיקה באוניברסיטה מפורסמת בארצות הברית. הדוקטור טען בפני רבינו: "חיפשתי את הקדוש ברוך הוא ולא מצאתי...". צחק רבינו: "תחפש בבטן ותמצא! הקדוש ברוך הוא אינו משהו גשמי שמחפשים אותו במיקרוסקופים שבמעבדה שלך... אין צורך לנדוד למרחקים, התבונן כאן בגופך ותמצא את הקדוש ברוך הוא. הבריאה מעידה על הבורא; הבגד מעיד על אורגו".

וכי זה פתוח?!

מספרים מפי השמועה, כי פעם נכנס אדם לרבינו ושטח בפניו שאלות באמונה. אמר לו רבינו: "עליך לדעת כי כל השאלות הן שטויות! כל הקושיות בטלות ומבוטלות מול הקושיה האחת: 'וכי יש בירה בלא בעל בירה?!', זו השאלה הגדולה ביותר!".

עוד הוסיף להסביר לו: "מדוע מכנים את הכופרים 'כופרים בעיקר'? מפני שהשם יתברך הוא עיקר הכל. בלשון בני אדם כיום מכנים 'פתוח' את מי שירד מעט ברוחניות; וכי זה פתוח? זה סתום! על האדם להיות פתוח, היינו להכיר באמת. ומה היא האמת? שהכל מהקדוש ברוך הוא, והוא מנהיג את העולם ועושה הכל".

הכל בהשגחה

ליל יום טוב ראשון של סוכות.

רבינו פנה אל נכדו ואמר לו בהתפעלות:

"הבט בשלהבות הנרות: חלקן מהבהבות וחלקן דולקות יפה. גם זה מההשגחה העליונה - איזו שלהבת תהבהב ואיזו לא!"

מן הניסים הגלויים

רבינו ישב בחדרו ועסק בניסי יציאת מצרים. מישהו מהנכנסים שאלו בתמימות: "בשעתו יכלו להרגיש את הקדוש ברוך הוא - כי ראו ענני כבוד, עמוד אש לפני המחנה, בארה של מרים וכן הלאה. אבל היום, איך אוכל להרגיש במוחש את מציאותו?".

השיב לו רבינו: "מי שיביט יראה גם היום נסי שמים! בהחלט אפשר לראות!"

השואל לא הרפה, וביקש דוגמא שדרכה יוכל גם הוא להכיר ניסים של ממש. "זה שאדם מחתן את בתו, זה נס ממש!", השיב רבינו בהתרגשות.

"ראה נא מפלאי חסדיו של הבורא בדורנו!"

"לְמַחֲוֵה שְׁלַחְנֵי אֱלֹקִים לְפָנֵיכֶם" (בראשית מ"ה, ה')

בליל שבת קדש פרשת וישב פתח רבינו ואמר:

"הנה מחר נקרא בתורה פרשת וישב, ולכאורה אם נתבונן במהלך הפרשה

הסטייפלר הציע למנהל העדה החרדית הרב שיינברג, לקחת אותי לרב של ירושלים, ובא הר' הנ"ל וביקש ממני להיות ראב"ד העדה החרדית, כי אשתו של הגאב"ד דאז רצתה שיחזרו לאנגליה, שלא יכלה לסבול הצרות שעשו להם... שהתנגדו לעדה החרדית. כשסירבתי ביקש ממני להיות הרב של העדה החרדית (גאב"ד), וב"ה שסירבתי גם לזה, וניצלתי מלהיכנס לתוך העניין הזה

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל על קורות חייו

לשאל אותנו. ואותי שלח הקב"ה כאן לארץ ישראל, וזכיתי בה" להרבה דברים טובים.

גורל הגראי"ל של רבינו

שמעתי מרבינו שטרם צאתו את בריסק עשה גורל הגרא"א, ויצא הפסוק: "הבוקר אור והאנשים שולחו המה וחמוריהם". רבינו אמר לי שעשה זאת לבדו, ושמע וידע איך עושים זאת, ונסע לשווייץ. אחד שאל לרבינו איך עושים גורל הגרא"א, החל רבינו להסביר לו, אך הוסיף מיד שלא כדאי לעשות את זה. "אני עשיתי רק פעם אחת, אך בד"כ אין לעשות גורלות".

רבינו דיבר כמה חסדים הקב"ה עושה עמו, ואמר מתוך הדברים: "מיום הולדתי אני מוקף בחסדים. לדוגמא, היו עסקנים שניסו לשחרר אותי מהצבא הפולני, ואילו היו מצליחים הייתי נשאר והיה קורה איתי מה שקרה לכולם, אך כיון שלא הצליחו הייתה סיבה לברוח לשווייץ, ובכך ניצלתי".

והוסיף רבינו: "כמו כן היה אצל שכני הגרא"ר יוסף ישראלזון זצ"ל, שכל אלה שנשלחו לסיביר כ"כ בכו והצטערו, ולבסוף דווקא אלה שנשלחו לשם - ניצלו, ואלו שלא הלכו לשם - נהרגו. ור"י ישראלזון נשלח לסיביר עוד בתור ילד, ומכל המשפחה דאגה עליו, ולבסוף היה היחיד שנשאר חי, ומכל המשפחה כולם מתו". והוסיף רבינו: "מש"כ בברכת פרא, שפרעה עשה הכל בשביל שלא יהיה משה רבינו, ולבסוף גידלו בביתו בעצמו. וכמו"כ המן הכין את העץ למרדכי, ולבסוף אותו עצמו תלו על העץ שהכין".

וסיים רבינו: "הכלל הוא לדעת: כל מה שהקב"ה עושה הוא לטובה, ובן אדם לא יודע, דלפעמים הקב"ה רוצה להצילו מגייונום או ממיתה, והכל רק לטובת האדם". "הטעם שנסעתי מבריסק לשווייץ, כי היה סיכון עד גיל

24 שייקחו בחורים לצבא. בצבא היו בעיות עם שבת וכשרות, ולהיות יחד עם גויים - גורם בעיות באידישקייט, ובוודאי בלי אפשרות ללמוד תורה. לכן נסעתי, ובהמשך הגיע גם ר' משה סולוביצ'יק. חשבנו כמובן שזה רק באופן זמני עד יעבור זעם, לא חשבנו אז שתפרוץ מלחמת עולם. שש שעות הייתי לבדי בברלין בתחנת הרכבת, אחרי שהיטלר כבר היה בשלטון, ולא עשו לי כלום. ניסים כאלו!"

אמרת לרבינו מה ששמעתי, שכאשר היה בישיבה במונטרא שבשווייץ, רבנו לא ישן על מיטתו. והשיב רבינו: "זה נכון. חששתי משעטנו במזרונים..."

אירוסים ונישואי רבינו

"השדכנית שלנו הייתה גב' שטרנבוך, וגם אצלה הייתה הפגישה. פעם אחת נפגשנו. מחסדי יתברך היה גם בשידוך שלי, ב"ה. היה אחד שהציעו לו את השידוך ולא הסכים, ואח"כ הציעו לי את השידוך הזה, מיד הסכמתי (אני יודע בעצמי שאני לא שווה כלום). אני לא ברך, ואפילו שאחד אמר לי איזה חיסרון, נו אין אדם מושלם, לכל אחד יש חיסרון. זה עקשן וזה דבר אחר, ואף הייתה מבוגרת ממני בערך בחמש שנים, ולבסוף היה טוב מאוד. התחתנתי ב"ג טבת תש"ד, בציריך, בבית מלון קטן (אכסניה) בעיירה 'ארוזה' שבשווייץ. מסדר הקידושין היה הרב ברייש. ר' זאב רוזנרטן ז"ל

רבינו עם גדולי הדור

אחד שאל לרבינו אם ראה גדולי הדור מהדור הקודם, השיב רבינו שראה כמה פעמים את ר' ברוך בער זצ"ל בקמניץ, הייתי כמה פעמים בקמניץ אצל דודי, ופעם הייתי אצלו גם ביו"ט, ור' ברוך בער גם היה מנגן גדול, והיה בעל תפילה בר"ה ויו"כ. את ר' שמעון שקופ ראיתי פעם אחת.

במלחמה אנשים עקרו מן העיר. רובם הלכו למינסק ואמי הלכה לקמניץ, חשבה: למה ללכת רחוק? הלכה לקמניץ ששם מותר להיות, היה לי שם דוד שהיה מורה הוראה, בקיץ באתי תמיד להיות אצלו כמו נופש, שבועיים הייתי רואה את ר' ברוך בער.

את החפץ חיים לא ראיתי, נפטר ביום ו' ודחו הלוויה ליום א' מפני כבודו. חשבו לנסוע מבריסק ללוויה, ולקחו משאית משא פתוחה, אך היו כאלו רוחות שלא היה שייך לנסוע בלילה במוצאי שבת.

נס הצלתו של רבינו

אני חייב הרבה הכרת הטוב על הנס שה' עשה עמי, שר' ברוך בער נתן לי המלצה לישיבה שם בשווייץ, כי לא היה מקום אחר שאליו ניתן להימלט מחובת הגיוס לצבא. הייתה ס"ד שקבלתי רשות לצאת מבריסק, רבינו חוזר ומודה לקב"ה

על הנס שהיה עמו, שהגרי"ז בחורף אמר שיעור בתוך הבית, ולא היה מספיק מקום, אבל בקיץ אמר בחצר, במקום מרווח יותר, ואבי ז"ל רצה שגם אני אשתתף בשיעוריו, והגרי"ז הסכים, אבל בושע תפסה בי, כולם היו מבוגרים ממני, ואני הייתי קטן בכל, והרגשתי הייתה כתינוק בין כולם, היו יכולים להיות סבים שלי...

ובעקבות זה שכבר לא היה עניין מיוחד להפוך עולמות כדי להישאר בבריסק, והוצרתי למצוא פתרון למנוע גיוס לצבא. נאלצתי לעזוב המקום, וביחד עם ר' משה סולוביצ'יק נסענו למונטרא שבמדינת שווייץ. ר' ברוך בער זצ"ל כתב שיקבלו את ר' משה סולוביצ'יק ללמד שם תלמידים. הוא היה צדיק וביקש מר' ברוך בער שיכתוב גם אותי בהמלצה, ולכן כתב גם אותי. כך נעשה נס הצלתי. אילו הייתי נשאר בבריסק חלילה, הייתי נהרג כמו כולם, ובכך ב"ה ניצלתי.

כל אחד מה שנגזר עליו. על מי שנגזר לחיות - הלך כמה ימים קודם וכן להיפך.

ר' משה סולוביצ'יק היה גאון גדול וצדיק גדול, הוא רבי שלי, רציתי ללמוד עימו כי היה בעל סברא טובה, אמר שיעורים במנ"ח וכתב הרבה. ובשנים האחרונות ממש נעשה שם לראש. כמעט בכל אירופה לא נעשה דבר בלי

"דע לך" - המשיך מרן הגראי"ל זצ"ל - "כי כדאי לשלם גם מאה חמישים אלף דולר ויותר כדי לחסוך שאלה אחת פחות בהווא עלמא"

אחראי, ושמא תהיה עלי שם איזו תביעה, לכן אשלם את כל הכסף". והוסיף ואמר: "בינתיים ביום הפורים עצמו כבר נתתי לאותו אברך מכספי כמה מאות דולר שהיו לי, והיום הגשתי בקשת הלוואה להרב נויברט, ובימים הקרובים אקבל את הגמ"ח להשיב בתשלומים ואשלח את כל הכסף לאותו עני. "דע לך" - המשיך הגראי"ל - "כי כדאי לשלם גם מאה חמישים אלף דולר ויותר כדי לחסוך שאלה אחת פחות בהווא עלמא". והוסיף אותה ת"ח בעל המעשה וסיפר, כי הגראי"ל התאמץ במשך כשנה עד שהצליח לפרוע את חובו, כדי שתהיה לו שאלה אחת פחות בעולם ההוא. (מאחורי הפרגוד)

מעשה היה בתלמיד חכם שביום הפורים בהשכמה הביא למרן הגראי"ל חמשת אלפי דולרים כדי שיעבירם לאברך שמתבנייש לקחת כסף, ולא ייקח רק אם הרב שטיינמן ישלח לו אישית. לאחר כמה שעות הודיעו למי שהביא את הכסף כי הגראי"ל שרוי בצער רב משום שהכסף נעלם, וכי כבר זמן רב שהוא מחפש את הכסף בביתו, בעיצומו של יום הפורים, וכנראה נגנב. ביום שושן פורים קרא רבנו לתלמיד חכם הנ"ל ואמר לו כי מעיקר הדין, כיון שלא היה לו דין שומר אלא היה רק שליח להעביר את הכסף, אינו חייב - "אבל אני הרי אבוא עוד מעט לעולם האמת, וישאלו אותי לעניין דיני שמים עד כמה הייתי

<<< המשך מעמוד קודם

היה השושבין של רבינו בנישואיו. יש בית אכסניה קטן בשווייץ, ששם נערכה חתונת רבינו, והייתה תולה על הקיר תמונת רבינו והרבנית בחתונתם, ושלה רבינו לבעל הבית שמבקש שלא יהא תולה על הקיר וכן עשה. אמר רבינו: "הזמנתי שש עשרה אנשים לחתונה שלי (כל הזמנה כוללת בן זוג. ומצדי הייתי מזמין רק עשרה), והיו אנשים שהייתה להם טענה למה לא הזמנתי אותם. אבל מה יכולתי לעשות? לי לא היה כסף, אנשים שילמו עבורי. אני לא יכול להזמין על חשבון אחרים. בקשתי שלא יגידו דרשות, אבל בסוף כן דרשו. "עליתי ארצה אחרי שבועות תש"ה. בתחילה דרנו בפתח תקווה, בצריף ברח' פיק"א חצי שנה. כשהיה יורד גשם- היה מגיע עד המיטה... אח"כ בערך בחנוכה עברנו לכפר סבא. כשבאתי לארץ ישראל הייתה שאלה ממה להתפרנס. כולם אמרו 'מלמד', ואף החזו"א שלח אותי לשם כך למקום שנרשמים שם הרוצים בזה. דע לך שכל העניין שיש כוללים רבים בדורנו זה בזכות החזו"א. הנה בחו"ל לפני המלחמה, היה כולל אחד עבור עשרה אברכים מצטיינים, זה היה דבר מיוחד כל המושג של 'כולל'. "כשבאתי לא"י לא חשבתי על כך בכלל, שאוכל להיות ככולל. זה היה בחודש אלול, לאחר כמה שבועות בא אלי ר' ולוועל אידלמן זצ"ל ואמר לי 'יש לי כולל בשבילך', הוא כולל של תורת ארץ ישראל, בפתח תקווה. ממש היה פלא בעיני העניין שאזכה ללמוד ככולל. "לבסוף אחר כמה חודשים שהייתי ככולל תורת ארץ ישראל, פנו אלי לבוא ולומר שיעורים בישיבת כפר סבא, וגם פה זה לא היה פשוט, שכן בתחילה כל ביאתי לשם הייתה מבחינתם בדיעבד, כי למעשה הם רצו את ר' משה סולוביצ'יק שיהיה ראש הישיבה, אלא שהוא לא הסכים, כי היה אז עדיין בחור. וכן רצו את ר' דוד רוטברג, וגם הוא לא רצה להיות רה"י בתור בחור,

ההמנהל שאל לחזו"א את מי לקחת, אמר לו שייקח אותי, ובחוסר ברירה לקחו אותי. והתנה עמי עשרה תנאים, שיכול לשלוח אותי תוך שבוע, או כעבור חודש וכו', שכן לא ידע אם זה יהיה טוב או לא, כיוון שלקחני בחוסר ברירה, ולבסוף ב"ה רק עברו שבועיים הבחורים היו מרוצים ואמר לי 'כל התנאים בטלים'. איזה חסד ה' שלא לקחו אותי בתחילה בתור מלמד. החזו"א מאוד עזר לי בכל. "ובאמת מאז כפר סבא זכיתי ללמוד טוב יותר, ע"י שלימדתי תלמידים, ואח"כ המשכתי לישיבה קטנה של פוניבז', וכשיש תלמידים בעלי כשרונות צריך להכין טוב יותר את הגמ' לשיעור, וע"י כך מתעלים. "הפוניבז' רב הכיר טוב אנשים והיה פיקח מאוד. הוא מינה אותי בשנת תשכ"ה לעמוד בראש הכולל, ואמר לי 'אתה מתאים יותר למבוגרים (והאמת שהוא צדק, שלא הייתי מתאים כ"כ לבחורים צעירים, כי גם עם צעירים התנהגתי כמו מבוגרים...), ורצה שאני אהיה רק ככולל, אבל הגרמ"י ליפקוביץ' והגר"ר שרגא גרוסברד באו אליו והתלוננו למה הוא לוקח אותי מהישיבה הקטנה. אך לבסוף זה יצא לטובה משמיים, כי בשני הדברים הייתה לי תועלת (הלומדים ככולל לא יודעים להעריך מספיק את התועלת שיש בלימוד עם תלמידים)". רבינו סיפר לי שבתחילה חשבו להביא אותו לראש כולל חזו"א, והיו שני מועמדים, הוא והגר"י שפירא זצ"ל. בסוף לקחו את בגר"י שפירא, וטוב מאוד שלקחו אותו. הוא יותר מתאים לכולל. "אני רואה שהכל משמיים יצא לטובה". "פעם בבני ברק הכל היה סביב החזו"א. הייתה לו יגיעת התורה מיוחדת. רציתי פעמיים לתת לחזו"א 'סנדק'. כל פעם הרגיש לא טוב. אצל בני הראשון היה סנדק הרה"צ ר' אליהו דושניצר. אצל בני השני (מו"ח שליט"א) אני הייתי הסנדק, והמוהל היה הר' שקול מפתח תקווה".

הסטייפלר (מרן הגר"י קנייבסקי, בעל הקהילות יעקב) הציע למנהל העדה החרדית הרב שיינברגר, לקחת אותי לרב של ירושלים, ובא הר' הנ"ל וביקש ממני להיות ראב"ד העדה החרדית, כי אשתו של הגאב"ד דאז רצתה שיחזרו לאנגליה, שלא יכלה לסבול הצרות שעשו להם... שהתנגדו לעדה החרדית. כשסירבתי ביקש ממני להיות הרב של העדה החרדית (גאב"ד), וב"ה שסירבתי גם לזה, וניצלתי מלהיכנס לתוך העניין הזה, אבל הסטייפלר התכוון כמובן ל טובה.

(נלקט מתוך צדיק כתמר יפרח)

היה השושבין של רבינו בנישואיו. יש בית אכסניה קטן בשווייץ, ששם נערכה חתונת רבינו, והייתה תולה על הקיר תמונת רבינו והרבנית בחתונתם, ושלה רבינו לבעל הבית שמבקש שלא יהא תולה על הקיר וכן עשה. אמר רבינו: "הזמנתי שש עשרה אנשים לחתונה שלי (כל הזמנה כוללת בן זוג. ומצדי הייתי מזמין רק עשרה), והיו אנשים שהייתה להם טענה למה לא הזמנתי אותם. אבל מה יכולתי לעשות? לי לא היה כסף, אנשים שילמו עבורי. אני לא יכול להזמין על חשבון אחרים. בקשתי שלא יגידו דרשות, אבל בסוף כן דרשו. "עליתי ארצה אחרי שבועות תש"ה. בתחילה דרנו בפתח תקווה, בצריף ברח' פיק"א חצי שנה. כשהיה יורד גשם- היה מגיע עד המיטה... אח"כ בערך בחנוכה עברנו לכפר סבא. כשבאתי לארץ ישראל הייתה שאלה ממה להתפרנס. כולם אמרו 'מלמד', ואף החזו"א שלח אותי לשם כך למקום שנרשמים שם הרוצים בזה. דע לך שכל העניין שיש כוללים רבים בדורנו זה בזכות החזו"א. הנה בחו"ל לפני המלחמה, היה כולל אחד עבור עשרה אברכים מצטיינים, זה היה דבר מיוחד כל המושג של 'כולל'. "כשבאתי לא"י לא חשבתי על כך בכלל, שאוכל להיות ככולל. זה היה בחודש אלול, לאחר כמה שבועות בא אלי ר' ולוועל אידלמן זצ"ל ואמר לי 'יש לי כולל בשבילך', הוא כולל של תורת ארץ ישראל, בפתח תקווה. ממש היה פלא בעיני העניין שאזכה ללמוד ככולל. "לבסוף אחר כמה חודשים שהייתי ככולל תורת ארץ ישראל, פנו אלי לבוא ולומר שיעורים בישיבת כפר סבא, וגם פה זה לא היה פשוט, שכן בתחילה כל ביאתי לשם הייתה מבחינתם בדיעבד, כי למעשה הם רצו את ר' משה סולוביצ'יק שיהיה ראש הישיבה, אלא שהוא לא הסכים, כי היה אז עדיין בחור. וכן רצו את ר' דוד רוטברג, וגם הוא לא רצה להיות רה"י בתור בחור,

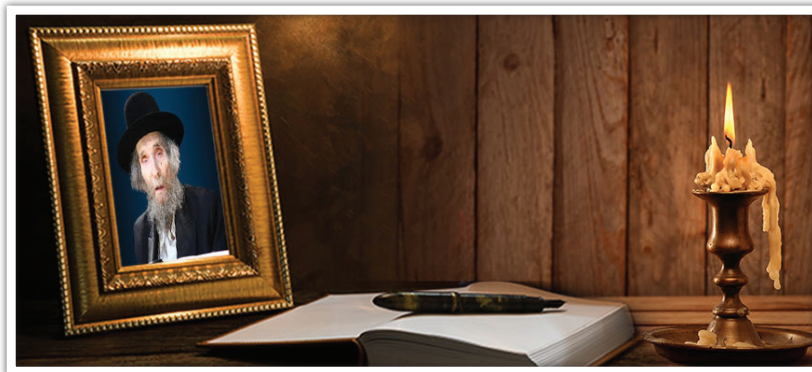
ראש הישיבה עזב אותי והתחיל ללכת לכיוון החדר בו היה מתפלל, החלטתי 'לנדנד' לו. צעדתי בעקבותיו והמשכתי לדבר אליו... "לפתע עצר ראש הישיבה, ואני רואה שהוא ממרר בבכי.. הבנתי שהוא לא ענה לי, בגלל שגרונו היה חנוק מדמעות. הוא לא היה מסוגל להמשיך את השיחה..."

הרה"ג ר' דוד משה בלוי, רב היישוב 'קדרון', בספורים מרגשים על הלזוי הצמוד לו זכה ממרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, במסגרת פעילותו

יעקב א. לוסטיגמן

את ימי ראש השנה בבית חמי שבמושב תפרח, שם אני מתפלל בימים הנוראים בישיבה המפורסמת. לותר על כל ההתעלות הרוחנית שאני זוכה לה בראש השנה בישיבה כדי לסייע ליהודים אחרים לחוות התעלות רוחנית בה אני הקטן הוא המשפיע על כל היתר? ומה יהא עלי?
"נכנסתי למרן ראש הישיבה ושטחתי בפניו את צדדי הספק. התשובה שלו היתה חד משמעית: "קודם אתה צריך לדאוג להתעלות הרוחנית שלך, ורק לאחר מכן להתעלות הרוחנית של אחרים. אם אתה מרגיש שאתה יכול להישאר שם ביישוב בראש השנה ולהתעלות רוחנית בדיוק כמו בישיבה בתפרח, אין סיבה שתימנע מכך, אבל אם בתפרח יהיה לך יותר 'שטייגען' בתורה וביראת שמים - עליך לנסוע לתפרח."
"לאחר תקופה ממושכת בה גרתי ביישוב, הרגשתי שהגיע הזמן לחזור לבית שמש, אך מרן ראש הישיבה ביקש ממני שלפחות בשבתות כן אגיע ליישוב, וכן במהלך השבוע אבוא למסור שם שני שיעורים לפחות, ואכן עשיתי כדבריו.

"אלא שהנסיעה מבית שמש לקדרון היתה קשה מאוד, וגם גזלה ממני זמן יקר. בארגוני הקירוב שמסייעים לי בעבודתי במושב, הציעו לי שאעשה רישיון נהיגה והם ידאגו לי לרכב. שאלתי את ראש הישיבה, הוא חשב מעט וענה לי שאני צריך בראש ובראשונה להישאר אברך כולל לכל דבר: "אם תעשה רישיון נהיגה אתה כבר לא לגמרי אברך כולל, אתה רק חצי אברך", הוא פסק, והתשובה

היתה ברורה מאוד.

"על זה הדרך קיבלתי ממנו הוראות רבות. הוא תמיד היה אומר לי שבראש ובראשונה אני צריך להישמר שלא לרדת מדרגתי כאברך כולל לכל דבר ועניין, גם אם נראה לי שעל ידי כך אוכל לקרב יהודים ביתר שאת.
"גם לגבי הפעילות של זוגתי עם הנשים ביישוב, הוא היה אומר את אותו הדבר. כמה וכמה פעמים אמר לי ראש ישיבה שאשתי צריכה ללמד את הנשים ביישוב רק מה שלומדים ב'בית יעקב' ובמוסדות חינוך חרדיים. בין אם זה קהלת, או משלי, או רש"ר הירש וכדו' או לימוד הלכה ומוסר כמקובל בסמינרים. אבל שהיא בשום אופן לא תלמד אותן דברים אחרים שלא מקובל ללמוד ב'בית יעקב'."

"מעניין לציין, שעל אף שתמיד הדגיש באוזני שהרוחניות שלי קודמת לפעילות הקירוב, היה מקרה יוצא דופן. בשלב מסוים נכנסתי אליו וסיפרתי לו שאני לומד עם בחור מבית חרדי, שבצוק העיתים החל להתדרדר עד שנשר מעולם הישיבות. השקעתי בבחור הזה מאמצים רבים כדי ללמוד איתו ולהעלותו על דרך הישר ונראה היה שאכן המאמצים מתחילים לשאת פרי, אבל היה משהו שהפריע לי מאוד. הבחור הזה היה מדבר בצורה לא נקיה, וכמה שהערתי לו על כך, שום דבר לא עזר.

"נכנסתי לראש הישיבה וסיפרתי לו את הסיפור, אבל הוא הורה לי להמשיך ללמוד עם הבחור. "אני מרגיש שאיני מסוגל לשבת עם בחור שמדבר בצורה

הרה"ג ר' דוד משה בלוי הנו אברך כולל מן המניין, המתגורר בבית שמש. את יומו הוא ממלא בסדרי לימוד ככל יתר האברכים, ורק מי שמכיר את האיש ואת פעלו יודע שהוא מכהן במקביל כרבו הבלתי רשמי של היישוב קדרון השוכן בסמוך לגדרה. כשעה אחר סתימת הגולל על ציונו של מרן ראש הישיבה רבינו בעל 'אילת השחר' זצוק"ל, שוחחנו עם הרב בלוי על הקשר המיוחד לו זכה עם גדול הדור, שליווה אותו במשך שנים בפעילות הקירוב במושב הקטן.

"זה התחיל לפני כ-13 או 14 שנה", מעלה הרב בלוי זכרונות רחוקים, "נקראתי אז אל הדגל על ידי ארגון 'אילת השחר' והתבקשתי לעבור ולהתגורר עם משפחתי ביישוב קדרון, שקשה היה להגדיר אותו כמקום מתאים עבור יהודי שומר תורה ומצוות.

"נענית לאתגר, אבל הבנתי שמדובר בפרויקט לא פשוט, שידרוש ממני הרבה הכרעות חשובות, אותן אני לא יכול לשאת על כתפי הצרות. נכנסתי למרן הגראי"ל זצוק"ל, ביקשתי ממנו שיברך אותי שאצליח בדרכי החדשה, וכן שטחתי בפניו את השאלות שעמדו לפתחי באותם ימים.
"מאז דבקתי בו ובעצותיו לכל אורך הדרך, ומרן ראש הישיבה היה מקבל אותי בכל עת בסבר פנים יפות, מאזין בקשב רב לשאלות וללבטים שהצגתי בפניו, ובחכמתו הרבה היה משיב לי דבר דבור על אופניו.

זכיתי לקרבה מיוחדת אצל ראש הישיבה, ולהדרכה אישית לאורך שנים. בלכתו של גדול הדור, אבדתי קברניט ומורה דרך, אבל יחיד עלי לעשות, לצד האבל הכבד שפקד את כל עולם התורה עם הסתלקותו של אותו צדיק, שהיה גאון עצום בירידה לנבכי הנפש ובקריאת המפה באופן הנכון.
"את הביקורים אצל ראש הישיבה הייתי עורך אחת לחודש או חודשיים, ובכל פעם יצאתי עם הרגשה שהנה הטענתי את המצברים וקיבלתי משנה כוח להמשיך בעבודת הקודש.

קודם אתה!

"אחת השאלות שחזרה על עצמה פעם אחר פעם, עסקה בשאלת המחיר האישי שאני צריך לשלם עבור קירוב רחוקים. מצד אחד אני רוצה להתעלות בתורה ובירא"ש, ומצד שני אני צריך להקדיש מזמני כדי ללמד תועים בינה ולקרובם לתורה. זה לעומת זה, ואני אנה אני בא?

"כך למשל נכנסתי אליו פעם אחת לפני הימים הנוראים, ובפי שאלה קשה מאוד. היה זה אחרי שהתגבשה בקדרון קהילה קטנטנה של יהודים שומרי תורה ומצוות, בעקבות הפעילות שעשינו שם, ולקראת הימים הנוראים הם ביקשו ממני שאשאה איתם במושב בראש השנה, כדי שאנהל את התפילות ואסייע להם להתעלות רוחנית במהלך שני ימי ראש השנה.

"מצד שני, ידעתי שעבורי יהיה זה לא פשוט. הורגלתי מאז נישואי לעשות

כזאת", אמרתי לו וראש הישיבה השיב לי: "שטרענג זיך איבער" - תתאמץ מעבר ליכולת שלך".

דמעות מתגלגלות

"אירע פעם ששמעתי על אברך שעסק בקירוב רחוקים עם תפקיד דומה לתפקיד שלי, ולאחר תקופה חלה ירידה גדולה ברוחניות שלו, עד שהוא כבר לא היה אותו אברך בן תורה כפי שהיה כשיצא לעסוק בפעילות. הגעתי לרבינו וסיפרתי לו את הסיפור, כשאני כמובן מדגיש באוזניו שהחשש שלי הוא שאולי גם אני עלול ללכת בדרך זו, ואולי באמת אני צריך לעזוב את העיסוק בתחום הזה .

"ראש הישיבה לא ענה לי. ניסיתי "לעזור" לו, והצעתי שאקבע מדי יום זמן ניכר ללימוד מוסר, אבל הוא הגיב בחוסר הסכמה "כולי האי ואולי". שאלתי אם אני צריך להתפלל על זה שאזכה להישמר ולהמשיך להיות כפי שאני כיום, והוא שוב ביטל את דברי באמרו "כולי האי ואולי".

"ראש הישיבה עזב אותי והתחיל ללכת לכיוון החדר בו היה מתפלל. אני חשבתי שהוא לא רוצה לענות לי, ובגלל שמדובר בנושא חשוב כל כך החלטתי 'לנדנד' לו. צעדתי בעקבותיו והמשכתי לדבר אליו בניסיון לקבל ממנו תשובה ברורה.

"לפתע עצר ראש הישיבה, ואני רואה שהוא ממרר בכבי. 'נפל לי האסימון'. הבנתי שהסיבה שבגללה הוא לא ענה לי, נעוצה בכך שגרוננו היה חנוק מדמעות. הוא לא היה מסוגל להמשיך את השיחה... לאחר זמן מה בו בכה רבינו, הוא הסתובב אליו לפתע והביט בי בעיניים דומעות: "אובער זיי ממשיך", הוא אמר לי, "אבל אתה צריך להמשיך".

"עד היום אני לא יודע אם הוא בכה מצער על האברך ששילם מחיר כבד בגלל פעילות הקירוב, או עלי כדי שאני לא אצעד באותה הדרך חלילה. אבל הדמעות הללו היו דמעות שיצאו מלב טהור, והתגלגלו על זקנו ועל בגדיו, כשהן מלאות צער על מצבו של עם ישראל".

הוא יהודי!

"אחרי תקופה ממושכת של פעילות בקרב תושבי המושב, הגיע לפתע משתתף חדש לשיעורים שלי - נער צעיר שניכר היה עליו שהוא משתמש בחומרים ממכרים לא עלינו. החלטתי להיוועץ במומחים שליוו אותי והדריכו אותי בעבודת הקירוב, והם כולם אמרו לי שאני צריך להתנער ממנו ושלא אנסה לקרב אותו. הם הסבירו שמהניסיון שלם הם יודעים שמי שמשתמש בחומרים האלו, אין לנו מה לחפש אצלו, וחבל על המאמצים לנסות לקרב אותו, משום שהם לא יישאו פרי.

"אבל כמו תמיד החלטתי שגם הפעם אני שואל את ראש הישיבה כיצד לנהוג בעניין זה. בדיוק אז ביקר רבינו בישיבה בבית שמש, הגעתי לשם וסיפרתי לו את הסיפור.

"הרב שטיינמן הביט בי בעיניו הטובות ושאל בפשטות אם הנער הזה נמצא בדרגה של שוטה שפטור מכל המצוות. השבתי שמדובר בחור בר דעת, אלא שהוא לוקח חומרים וגורם לעצמו לאבד את הדעת שוב ושוב. "הוא הרי יהודי", השיב לי ראש הישיבה, "והוא חייב במצוות. בוודאי צריך לקרב אותו!"

הבחור הזה הנו היום אברך יקר ותלמיד חכם מופלג. הוא חיבר ספרים על שתיים מהמסכתות הגדולות והמורכבות בש"ס. אחרי שנים הגעתי איתו לרב שטיינמן וסיפרתי לו שזה הבחור ההוא שהיה לוקח חומרים וראש הישיבה אמר לי שהוא יהודי וצריך לקרב אותו - זהו אברך המשי שניצב כעת יחד איתי לפני ראש הישיבה. רבינו הביט בו ופניו קרנו מאושר עילאי לשמע הבשורה המשמחת.

"סיימת את תפקידך"

"לכל אורך הדרך נהג ראש הישיבה לעודד אותי להמשיך בפעילות על אף כל הקושי, אך ביום מן הימים כשדיברתי אתו על הנושאים השוטפים הוא עוצר פתאום את השיחה ואומר לי שהוא חושב שהגיע הזמן שאסיים את הפעילות הזאת ואשוב להיות אברך כולל מן המניין.

"נדהמת! ניסיתי לשאול מה יום מיומנים שפתאום רבינו כך משנה כיוון כביכול ומורה לי לעשות את ההיפך הגמור ממה שהוא עודד אותי כל כך

לעשות עד עכשיו, אבל הוא בשלו: "אני חושב שסיימת את תפקידך ביישוב. מילאת אותו בהצלחה גדולה, וכעת אתה צריך לחזור לכולל עם כל הכוחות". "יצאתי החוצה ומיהרתי לעדכן את הממונים עלי שאני מתכוון לסיים את הפעילות בקרוב. הם מאוד נבהלו. הפעילות הוכיחה את עצמה, אנשים התחילו להתקרב ליהדות. יש מניין מדי בוקר לתפילת שחרית, יש שיעורי תורה פעילים ופתאום מחליט ראש הישיבה לעצור את הכל בלי שתהיה לכך סיבה הנראית לעין?

"החליטו ללכת ל'דין תורה', כשהדיין הוא הרב שטיינמן בעצמו. הגיעו כמה מחשובי הרבנים העוסקים בקירוב, וציינו בפני ראש הישיבה שהם מייצגים כמה רבנים גדולים נוספים. יחד איתם הגיעו גם נציגים מהמושב עצמו, ולאורך השיחה שנמשכה כשעה וחצי הם ניסו בכל הדרכים להניא את ראש הישיבה מהחלטתו, וטענו כי על אף שייטכן שאם אשוב לכולל זה יסייע לי עצמי, אבל מדובר כאן במושב שלם שמתחיל להתקרב ליהדות, וברור להם שאם אני עוזב, יהיו כאלו שיתחילו לחלל שבת בעקבות כך.

"עוד הם טענו, שאם הדאגה לרוחניות של האברך גוברת על הפעילות שהוא עושה לקירוב רחוקים, כיצד בכלל אפשר לקיים את כל פעילות הקירוב, כי הרי כל פעיל שעושה את זה, מוותר לשם כך על שעות לימוד בכולל ומוותר על דברים נוספים.

"לאחר דין ודברים ממושך, אמר ראש הישיבה שהוא צריך לחשוב שוב על הנושא הזה והורה לי לשוב אליו כעבור שלושה ימים.

"בבוא הזמן שקבע, הקשתי על הדלת ונכנסתי לביתו ברח' חזון איש 5. איך שראש הישיבה ראה אותי נכנס, הוא התחיל לפזם בניגון עליו את שמי "משה בלוי... משה בלוי...". אף פעם לא ראיתי אותו כך, ויהי לפלא. לאחר

מכן הרצינו פניו והוא הודיע לי על ההחלטה שלו: "אמור לי משה, האם זו דאגה שלי מה יקרה שם במושב? האם זאת הדאגה שלך? לא ולא. זאת הדאגה של הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. אתה צריך לדאוג לעצמך, תהיה מונח בלימוד ואל תשים יותר לב למה שקורה שם, זה כבר יהיה בידי של הקדוש ברוך הוא שיעשה כרצונו במושב הזה. רק אל תאמר להם שאני אמרתי לך לנטוש אותם, עליך לעשות זאת בהדרגה ובחכמה, לאט לאט. אבל אתה - גמרא רש"י תוספות. גמרא רש"י תוספות".

"עשיתי כדבריו, וראה זה פלא. התברר שכל החששות התבדו. דווקא אחרי שעזבתי את המושב, הפעילות הלכה והתגברה כשהפעם היא בוצעה על ידי תושבי המושב עצמם. העובדה שאני הלכתי, גרמה להם להתאמץ יותר ולפעול בכוחות עצמם.

"היה אז תלמיד חכם גדול אחד, שמאוד תמה על דברי רבינו כשהורה לי לעזוב את המושב, וחשב שמדובר בהחלטה שגויה. בעקבות אותו המעשה הוא אמר לי שמאז הוא למד לדעת עד כמה גדול הוא ראש הישיבה: "אחד מהשניים", הוא אמר לי, "או שראש הישיבה אדם כל כך חכם עד שהצליח לחזות את העתיד להתחולל כמה צעדים קדימה במקום שבו כולנו כשלנו ולא הצלחנו לחזות, או שהוא דיבר פשוט עם רוח הקודש גלויה, כי על פי דרך הטבע לא היה שום הגיון בהחלטתו".

הגיע הזמן לחזור

"עברו שנתיים שבהם לא ביקרתי כמעט בקדרון, והנה פוגש אותי תלמיד חכם גדול ששמע על הפעילות שלי בקדרון. הוא שאל כיצד מתקדמת הפעילות והשבתי לו שכבר שנתיים שאני לא שם. הוא כמובן התעניין מדוע ולאחר ששמע את הפרטים אמר לי "אני חושב שאתה כבר יכול לחזור לשם". "ושוב, נכנסתי למרן ראש הישיבה ששאל אותי אם אני חושב שאני יכול כבר לחזור למסור שם שיעורים ולעשות פעילות, אבל מבלי לפגוע ברמת השקיעות שלי בלימוד. אמרתי שאני חושב שכן, והוא הורה לי לשוב ולמסור שיעורים במושב, כשהוא מתנה עמי שזה רק בתנאי שאני באמת יכול לעשות זאת בלי לפגוע בהתקדמות האישית שלי.

"עם הסתלקותו של מרן, אני מרגיש כאמור תחושת יתמות של ממש, יחד עם כל עם ישראל, אך ביתר שאת, כי עכשיו אין לי את מורה הדרך שבחכמתו ובקדושתו הנשגבה ידע תמיד להוביל אותי בכיוון הנכון, ולשמור עלי שלא אפגע ולא תעוכב ההתקדמות שלי בגלל פעילות הקירוב שאני מבצע.

"מי יתן לנו תמורתו, מי יורה הוראה ומי יבין שמועה אודות העם שבשדות ודרכי החיזוק הנכונות עבורם כל אחד ואחד".

**הקשתי על הדלת
ונכנסתי לביתו
ברח' חזון איש 5.
איך שראש הישיבה
ראה אותי נכנס,
הוא התחיל לפזם
בניגון עליו את
שמי "משה בלוי...
משה בלוי...".**

במעמד הדלקת הנר השני, הייתה שמחה יתירה של הודאה לקב"ה, על נס חנוכה הפרטי שלו. רבינו הרי הגיע לארץ באנייה עם רעייתו, הרבנית הצדקנית ע"ה, והם נאלצו לקפוץ אל המים ולשחות מרחק של כמה קילומטרים עד שהגיעו אל החוף

כך נראו ימי החנוכה אצל מרן פוסק הדור הגר"ש וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי' שיחה עם תלמידו חביבו הרה"ח ר' חיים אברהם ויזל

אליעזר הלוי

• באיזה נושא עסקו הפלפולים שאמר רבינו?

"חלק מהפלפולים עסקו בעניין הדלקת הנר כמובן, 'הנחה עושה מצוה' והדלקה עושה מצוה', או באמירת ההלל בחנוכה וכדו'. רבים מהפלפולים עסקו במצוות הדלקת הנרות במנורה בבית המקדש, ומשם הסתעפו לנושאי קדשים באופן כללי. בשבתות היה מדבר בדרך כלל על מה שאמרו חז"ל, שנושא שבט אפרים הביא את קרבנו בחנוכה המשכן בשבת קודש, והיה מאריך בפלפולים מדוע דווקא שבט אפרים הביא את קרבנו בשבת.

"אחר שסיים את הפלפול, היה אומר בכל לילה דברי אגדה ותיודי הלכה המושכים את הלב, וכולם היו מטים אוזן ושומחים בשמחתה של תורה. רבינו דיבר רבות על הפטרה של שבת חנוכה והמעשה עם זרובבל שראה את

מנורת הזהב וגולה על ראשה, והיה שואל מדוע הראו לו דווקא את המנורה, והיה רבינו מבאר, שמא התחילה פריחת התורה, הש"ס הבבלי והירושלמי ועוד ועוד, וכל זה אחרי שאירע נס חנוכה עם המנורה שמרמות על חכמה כידוע".

• כיצד ציין רבינו את נס ההצלה שלו ביום השני של חנוכה?

"בדרך כלל, לא היה מעמד מיוחד לכבוד ציון הנס, אבל במעמד הדלקת הנר השני הייתה שמחה יתירה של הודיה לקב"ה על נס חנוכה הפרטי

שלו. רבינו הרי הגיע לארץ באנייה יחד עם רעייתו הרבנית הצדקנית ע"ה, והם נאלצו לקפוץ אל המים ולשחות מרחק של כמה קילומטרים עד שהגיעו אל החוף. מדובר בשחייה שנמשכה שעות ארוכות, והרבי היה אומר שיעקב אבינו אמר 'במקלי עברתי את הירדן', ואילו הוא ורעייתו הרבנית הגיעו אפילו בלי מקל. אפילו את רוב הבגדים שלהם הם נאלצו להשאיר בחוף הים, כי הם הכבידו עליהם ולא אפשרו להם לשחות בצורה טובה.

"לציון הנס, הוא היה מחלק בדרך כלל גם פרוסת 'מזונות' בהדלקת הנר השני, והיה מדבר על החסדים הגדולים שעשה עמו השי"ת שחילץ אותו מצרה וצוקה, והביאו לארץ הקודש בה זכה להתבסס ולהעמיד משפחה לתפארת ודורות של תלמידים מורי הוראה".

• האם היה מנהגו של רבינו לחלק דמי חנוכה לציבור שהשתתף במעמד ההדלקה כביתו? "הוא לא היה מחלק דמי חנוכה במעמד הדלקת הנרות, אבל בדרך כלל היו עושים מסיבת חנוכה לבחורי הישיבה, ולאחר מכן היו נכנסים לביתו כדי לקבל את ברכתו, והוא היה נושא דברים בפנים. באותו מעמד הוא כן חילק פעמים רבות דמי חנוכה, וניכר היה על רבינו שהוא שמח מאוד לחלק ולהעניק לבחורי הישיבה שהיו חביבים עליו מאוד".

בקרוב החסידים ידוע הסיפור המפורסם שמספרים על החווה מלובלין, אשר חזה בעיניו הטהורות, וראה את נשמתו של ה'מוסר' השפל, כשהיא מאירה באור יקרות. לאחר מכן הסביר, שהיה זה בשעה שהלה הדליק את נרות החנוכה. והלא דברים קל וחומר, אם אצל פחות שבפחותים כך, איך ייראו ימי החנוכה אצל, להבדיל אא"ה הגדול שבגדולים, אשר כל ימי השנה לא פסק פומיה מגרסא, ובמשך שנות דור ודורים האיר לארץ ולדרים, באור תורתו אשר דלה והשקה לעדרי רבנים ומורי הוראה?

שוחחנו עם הרה"ח ר' חיים אברהם ויזל, לפני משגיח בישיבת 'חכמי לובלין' מיסודו של מרן בעל 'שבט הלוי', ומי שזכה לקרבה יתירה אצל רבינו הגדול.

"ימי החנוכה קיבלו אצל רבינו משמעות של חגיגה תורנית מתמשכת", הוא מספר בערגה, בהתפרקו עלי זכרונות העבר החיים בלבו ובלב התלמידים הרבים, כאילו אירעו זה עתה. "מידי ערב, לאחר תפילת ערבית בזמנה, היה ממחר לביתו, שם הכינו לו מראש את המנורה על השולחן במטבח ולצידה הכוסיות, השמן והפתילות. והיה רבינו מכין בכבודו ובעצמו את נרות החנוכה, ולאחר מכן מוליך את המנורה בזהירות מניח אותה לצד החלון הפונה לרשות הרבים, שם היה מדליק את הנרות בחיל ובגיל.

"לאחר מכן, היה מברך על הנרות בשמחה גדולה, ומעלה את האש בפתילות, כשהקהל כולו אפוף בחרדת קודש ונדבק בהתרגשותו של רבינו בקיימו את המצווה הגדולה הזאת. בכל ערב היו אומרים את הפיוטים ומזמרים את חלקם, אבל בדרך כלל שרו רק חלק מהם, פעם 'הנרות הללו' ו'מעוז צור',

ופעם 'מזמור שיר' ו'הנרות הללו' או 'מעוז צור'. הסיבה שבגללה לא שרו את כל המזמורים הייתה בשל חוסר הזמן. רבינו היה מקדיש את עיקר הזמן של מעמד הדלקה לאמירת דברי תורה.

"בכל לילה, לאחר הדלקת הנרות, היה פוצח באמירת פלפול שנמשך כשעתיים. בשנים מאוחרות יותר, כשתש כוחו, היה אומר פלפול 'רק' במשך שעה וחצי, ולאחר מכן הצטמצם לשעה ואפילו קצת פחות. בשנים האחרונות כבר לא היה אומר פלפולים, אלא מסתפק באמירת דברי תורתו המאירים, כשגם את דברי התורה הללו אמר במשך כחצי שעה.

"את הפלפול עצמו היה מכין בין מנחה למערבי, אז היה מסתגר באוצר הספרים למשך כחצי שעה, ויוצק את יסודותיו של הפלפול שאמר לאחר הדלקת הנרות.

"בחורי הישיבה היו מתחלקים בזמן הדלקת הנר. חלקם הדליקו כמנהג אבותיהם בשקיעת החמה, ואחרים היו מכינים את הנרות, ומיד לאחר תפילת ערבית היו רצים להדליק, כשהם מנצלים את הזמן שהקדיש רבינו להכנת השמן והפתילות, ולאמירת ה'לשם ייחוד'. רבים מהבחורים היו מדליקים רק אחרי שהרבי היה מסיים את מעמד הדלקת הנר ואמירת הפלפול, כי הם רצו להדליק במתינות ובנחת, ולזמר את המזמורים ליד הנרות בחדרם".

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

"בלילות החנוכה היה מספר שבנערותו היה משחק מעט בכדור לעיתים, אבל קיבל על עצמו עול תורה, ולכל אחד יש תקוה"

הגאון רבי צבי שרלין, רב הקהילה החרדית ברמת אשכול - ירושלים, במסר על הוד הקדומים וחדוות התורה שאפפה את ימי החנוכה בצלו של מזרו ורבו ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל

יעקב א. לוסטיגמן

וקל וחומר שאברכים אינם שבים. לאחר שנים הוא מצא סמך במאירי להוראתו בעניין זמן הדלקת הנר, ושמח שמחה גדולה על זה."

עוד מספר הרב שרלין, שבכל שנה היו עורכים מסיבה גדולה בישיבה לכבוד החנוכה, והבחורים היו שרים שירי דבקות ושמחה, בעוד ראש הישיבה מאזין לשירתם ופניו קרונות מאושר, בשמחה מיוחדת.

"בין לבין היה אומר דברי תורה מענייני דיומא, ואף היה מנצל את ההזדמנות כדי לספר לתלמידים על כך שבצעירותו היה לעיתים משחק מעט בכדור, אבל אחר כך קיבל על עצמו עול תורה ולא שת לבו עוד להבלים מעין אלו. היה מכוון את דבריו גם לבחורים אמריקאים שבאו מרקע יותר פתוח ושלא פעם היתה להם חלישות הדעת מכך שחשבו שהם כאמריקאים שהתרגלו לתנאים גשמיים טובים יותר, לא יוכלו לקבל על עצמם עול תורה באמת. הוא היה מבטל את הטענות הללו וחוזר שוב ושוב שכל אחד יכול, אם רק רצונו בכך והוא מוכן לקבל על עצמו עול תורה. זה היה למעשה מוטו שלו, שעם עמל ויגיעה כל אחד יכול להפוך לאד גדול מאוד. גם בתו הגדולה של ראש הישיבה מספרת שהדבר המרכזי שהיא זוכרת אצל אבא היה האמירה הקבועה שלו ש"אין דבר כזה לא יכול".

כמעט שש שנים חלפו מאז פנה הודה, זיווה והדרה של עיר הקודש והמקדש, עם הסתלקותו לשמי רום של האי גאון וקדוש, מרביץ תורה לעדרים, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ראש ישיבת 'אור שמח' הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל.

לקראת ימי החנוכה שוחחנו עם תלמידו חביבו, הגאון רבי צבי שרלין שליט"א, רב הקהילה החרדית ברמת אשכול - ירושלים, ששיתף אותנו בחוויות הזכורות לו מהימים בהם היה מסתופף על שולחן רבו הגדול ומתאבק בעפר רגליו.

"ימי החנוכה היו

ימים של חדווה מיוחדת בסביבתו של ראש הישיבה", מספר הגר"צ שרלין. "על אף שרוב בני אשכנז מקפידים על הדלקת הנר דווקא בשקיעת החמה, ראש הישיבה היה פוסק לאברכים שידליקו את הנרות רק לאחר סיום סדר ב', וטעמו עמו הן מפני שבזמן הסכנה מדליק נר חנוכה בפנים, ונהגו שלא לשנות זאת בזמנינו כך שהגדרה של 'תכלה רגל מן השוק' פחות קשורה לשעת ההדלקה, והן מפני שבזמנינו עצם הזמן של 'תכלה רגל מן השוק' השתנה מאוד, והרחובות הומים מאדם גם שעות רבות אחרי שקיעת החמה וצאת הכוכבים.

"ראש הישיבה היה כואב על כך שבישיבות ובכוללים מסיימים את סדר הלימוד מוקדם מאוד כדי לאפשר הדלקת הנר בשקיעת החמה, ועד שהבחורים שבים לבית המדרש עוברות שעות ארוכות של ביטול תורה,

• ומה לגבי הדלקת הנר עצמה? כיצד היה רבינו נוהג בעניינה?

"היו מכינים לראש הישיבה את השמן והפתילות, והוא היה מדליק מבלי להתעסק בהכנה המוקדמת. את מנורת החנוכה היה קובע בחלון, ובשנים האחרונות היה מדליק בתוך הבית, משום שסבר שמאחר ובביתו רבו הבאים והיוצאים, הרי שיש לו דין של רשות הרבים לעניין זה של פרסומא ניסא".

הרב שרלין מוסיף שרבינו היה שב ומדגיש מדי שנה בימי החנוכה, שזהו זמן שבו צריך להרבות בלימוד התורה בשקידה עצומה. והיה מזכיר את דברי החתם סופר שכתב שימי החנוכה הנם זמן מסוגל מאוד ללימוד סודות התורה, ואמר רבינו ראש הישיבה שאם כן, הרי זה קל וחומר שימים אלו מסוגלים גם ללימוד תורה בהתמדה גדולה".

חדש !!! החוברת מצורפת מידי שבוע

למנויי חוברת כל העלונים

להצטרפות למנויים עד הבית

02-5857373

אני בן יחיד, אמא שלי היתה מורידה נהרות של דמעות. היא ראתה מה קורה מסביב, שהבנים לא הולכים כלל לבית הכנסת, וממילא לא אומרים קדיש, אז היא היתה בוכה: "רבש"ע! עוזר לי שהבן שלי יישאר יהודי!" התפילות של אמא שלי לבסוף הגיעו, ונענו

הגאון הגדול רבי יצחק שיינר שליט"א ראש ישיבת קמניץ וחבר מועצת גדולי התורה מספר על ההשגחה הפרטית בקורות חייו

בפולין, אבל לא היה להם שמץ של מושג שקיימות ישיבות גם באמריקה הגדולה והגויית.

"אני אקח אותו לשם", הודיע הרב בנדר. והוא לקח אותי.

עברו עוד ששה חדשים עד שעזבתי איתו לניו יורק. היצר הרע הוא השטן, לא מוותר כ"כ מהר. פעם אחת רצתי אחרי האוטובוס, החלקתי על הקרח ונקעתי את רגלי. שלשה חדשים הייתי מגובס ולא יכולתי לנסוע לניו יורק, הייתי צריך לבקר אצל הרופא כל כמה שבועות.

אמא שלי ע"ה היתה מורידה נהרות של דמעות בהדלקת נרות.

החזו"א נשאל איך הקיבוצניקים, שדורות לא היה אצלם ריח של תורה, נעשים פתאום בעלי תשובה. אמר החזו"א שדמעות של אמא אינם שבות ריקם. הם חודרים הרים של ברזל ומגיעים עד כסא הכבוד. לפעמים זה לוקח שנה ולפעמים דור, ולפעמים שלשה דורות, אבל הם תמיד מגיעות, ואז הדמעות פועלות והקב"ה עונה לתפילות של האמא או הסבתא.

אני בן יחיד, היא היתה מורידה נהרות של דמעות. היא ראתה מה קורה מסביב, שבנים לא הולכים כלל לביהכ"ס, וממילא לא אומרים קדיש, אז היא היתה בוכה, רבש"ע עוזר לי שהבן שלי יישאר יהודי. התפילות של אמא שלי לבסוף הגיעו, ונענו. הרב בנדר לקח אותי לניו יורק.

והיו עוד שני אנשים. האחד היה ר' יצחק קארפ, הוא היה החתן של רב מנדלוביץ.

הייתי בקעמפ מתיבתא, הקב"ה יש לו את הדרכים, הוא מחלה אותך ומרפא אותך, הוא שובר את הרגל, אבל הוא משיג בזה את מה שהוא רוצה.

והוא החלה אותי. השתעלתי הרבה והייתי צריך את האויר שבהרי הקעסטילס. הקעמפ היחיד באותם ימים היה קעמפ מתיבתא. שם התיידדתי עם משה יחזקאל סמואלס, הוא היה אולי שנה צעיר ממני, ויצחק קארפ שנה או שנתיים יותר גדול ממני.

משה יחזקאל היה מבלה איתי, ויצחק היה הולך איתי להליכות ארוכות ואומר לי שטיקלאך תורה מהרבה ר' שלמה ואז, כוונתי היתה להמשיך בדרכי לשיבה הראשונה שבאתי לניו יורק, אבל יצחק אמר, לא! אתה לא חוזר לשם, אתה הולך לשיעור של ר' שלמה, והוא משך אותי לשם, לרב מנדלוביץ, והוא משך אותי לר' שלמה, ושם הייתי מאז.

אותם שלשה אנשים, אם לא הייתי בניו יורק לא הייתי בקעסטילס. א"כ הרב אברהם דוד בנדר, הוא זוכה לציון לשבח הראשון, ויצחק קארפ ומשה יחזקאל סמואלס מקבלים את שני הציון לשבח הבאים, הם שלחו אותי למשימת החיים שלי.

ולכן אני כאן הערב, הם שלחו אותי לכאן הערב. לדבר.

תדמינו לעצמכם, אני זכיתי ללמוד אצל ר' שלמה, הרב ר' שלמה, שנים. ואח"כ אצל הרב ר' ראובן, שנים. והוא היה השדכן שלי, ר' ראובן, עם אחיינית שלו. נכדה של ר' ברוך בער.

אבל רק תדמינו, כשאשתי ע"ה, כשהיא נולדה, הבת קול יצאה ואמרה בת פלוני לפלוני, שאסתר לאה בת ר' משה, נכדת ר' ברוך בער, תינשא ליצחק אריה ב"ר דב.

יצחק אריה ב"ר דב באותו העת היה בפיטסבורג פנסילבניה, בן שלש שנים. היא נולדה בוילנא. איך נעשה שידוך כזה? איך יכול להיות כזה דבר? כ"כ הרבה סיבות ששידוך כזה אינו יכול לקרות. קודם כל היא בוילנא והוא בפיטסבורג, חוץ מזה הוא במקום כזה...איך הוא יינשא לנכדה של ר' ברוך בער.

המשך בעמוד הבא <<<

כדי להודות ולהלל לשמך הגדול (מתוך על הניסים)

נולדתי באמריקה, בפיטסבורג, פנסילבניה. 60,000 יהודים היו בעיר, רובם יהודים יראי שמים שהיגרו מאירופה.

בצעירותי, לא היו ישיבות או תלמודי תורה באזור, ונאלצתי ללכת לבית הספר. בניו יורק היה כבר היו כמה יהודים "מוזרים", שהתחילו לייסד ישיבות ותלמודי תורה.

אחד מהם היה הרב'ה שלי, ר' שרגא פייבל מנדלוביץ זכרונו לברכה.

הכל הביטו עליו כעל אדם בלתי ריאלי, ואכן זו היתה האמת, הוא לא היה ריאלי. הוא יצר יש מאין, יחד עם שותפו ר' בנימין וילהלם. אבל בפיטסבורג באותו זמן לא היה כלום.

היו לי הרבה חברים יהודים. אבל מעט מאד מהם - אפשר לספור על כף היד - נשארו דתיים.

מדוע אני מספר לכם כל זאת? מה זה נוגע להיום?

יש לנו אבא גדול למעלה, ויש לו דרכים שונות כיצד לנהל את העולם. לפעמים קשה לנו להבין מדוע הוא עושה הרבה דברים.

השיעור העיקרי שעלינו ללמוד ממה שאנו רואים,

זה, שאין שום דבר בעולם שקורה במקרה. אין דבר כזה! הכל השגחה פרטית. ה' יתברך הוא המנהל את העולם!

העובדה שכל אחד מאיתנו, נמצא כאן ברגעים אלו בחדר זה, היא לא במקרה, הקב"ה עשה זאת בכוונה. כל אחד מאיתנו יכול לכתוב ספר חיים, אם הוא כשרוני - בעצמו, ואם לא, ע"י מישהו אחר המוכשר בתחום, אבל מסתבר שכל אחד מאיתנו יכול.

אני לא יודע הרבה מסיפורי החיים של אחרים, אבל אני יודע היטב את סיפור חיי, שלא כתוב באף מקום, ועליו אני רוצה לפרט מעט.

חיי השתנו מן הקצה אל הקצה בעקבות שלשה אנשים יקרים שהכרתי.

האחד, הוא ר' אברהם דוד בנדר, הסבא של ראש ישיבת 'דרכי תורה' בפארוקוואי, הגאון ר' יעקב בנדר. הוא היה משולח שהגיע לפיטסבורג לאסוף כסף לשיבה. אנשים חשבו שזה היה רק במקרה שהוא הגיע לאזורנו, בד"כ הוא היה מגיע לאזור אחר בפיטסבורג, שם היתה לו משפחה. אבל פעם אחת הוא הגיע לאזור שלנו. משפחתנו היתה אחת המשפחות הבודדות שאכלו בבתם כשר, והוא התארח בביתנו, הקב"ה סידר זאת כך.

רוב המשולחים, יש להם אכסניה בה הם אוכלים וישנים, אבל אינם מתעניינים בילדים של המשפחה. אבל רבי בנדר היה שונה. הייתי אז בן 16 והוא שאל אותי מה אני לומד, ענית לו שעכשיו סיימתי לימודים בבית הספר.

הוא שאל את הורי: מדוע לא תשלחו אותו לניו יורק לשיבה?"

"ישיבה? מה זה ישיבה?" הורי לא הכירו כלל את המושג הזה. הם היו חרדים ויראי שמים, שומרי שבת, כשרות, הכל, אולי הם זכרו ישיבות מפעם

אבל היהודים בעיר שמעו על כך ולא היו מרוצים מהסיפור, וכולם התחילו לבייש אותו, איך נאמין שהרש"ש שחכ ששילמת לו. אף אחד לא רצה להתעסק איתו יותר וכך ירדה פרנסתו פלאים עד שלא נשאר לו כלום, ולא היה לו מה לעשות יותר בוילנא. הוא עזב את וילנא לאיזה צריף קטן בסביבות וילנא, ושם הוא חי בעוני מוחלט. בחודש ניסן שאח"כ, כמוני שאני פותח כל ניסן את השער יוסף, כך הרש"ש, אני לא יתפלא שהיה זה השער יוסף שהוא החזיק בידו... הוא התחיל הוריות לסיים, והיה לו הקושיא שהוא כותב בפירושו, מדוע זה טעות, הרי מצוה לשמוע וזה חיוב על ימין שהוא שמאל וכו'. אז הוא הוציא את השער יוסף שוב פעם, והוא רואה בכריכה כסף, שלש מאות רובל. אוי, הוא מיד קלט שבאמת החייט שילם לו בזמן, והוא זה ששכח. הוא חיפש את החייט. אף אחד לא ידע היכן הוא, אבל הרש"ש מצא אותו במקום לשם הוא עקר. התחנן הרש"ש שישלח לו, אתה צודק ואני טעיתי. אמר לו החייט איך אני יכול לסלוח לך, הכסף שלי איננו, הכבוד שלי איננו, איך אמחול לך. אמר לו הרש"ש, אלך לכל ביכנ"ס בוילנא ואכריז שאתה הצדיק ואני טעיתי. אמר לו החייט וכי יאמינו לך, הם יאמרו שזה הכל מהצדיקות של הרש"ש, להאשים את עצמו אפילו שהאמת אינה כך. ואז הגיע הרש"ש עם רעיון אדיר, הוא אמר לחייט, אני זוכר שיש לך בן שהוא בגיל הנישואים, ולי יש בת, אני ישיא את הבת שלי עם בנך ואז הם יאמינו לך. זה כולם יודו שאם אינך צודק לא היינו נעשים מחותנים, נכון? אמר לו החייט, נכון, אז הם יאמינו. והם נישאו. ר' שלום שבדרון אומר וארט נפלא. תדמינו לעצמכם, ל' יום קודם ליצירת הולד הכריזו בשמים שהבן של החייט יינשא לבת הרש"ש. איזה תמרונים היו צריכים להיעשות כאן בכדי שהשידוך אמנם יצא לפועל. לכן עשה הקב"ה את הרש"ש כ"כ עשיר, כדי שכל זה יקרה, ולכן הרש"ש שכתב בקיצור, לכן אני, בת פלוני לפלוני. התחלתי לשבת ללמוד אחרי שגמרתי תיכון, וסמסטר אחד באוניברסיטת פיטסבורג, אבל כל זה בזכות המעשים טובים של שלשה אנשים. כל אחד מהם יש לו את ההזדמנות הזו, להציל ילדים של הקב"ה, כמו יצחק קארפ ומשה יחזקאל שהצילו אותי לתורה, וזה העבודה שלנו בעוה"ז, וזה מה שאנו עושים כאן בחדר זה. הקב"ה יעזור שכל אחד יפנים את המסר ויעשה את המוטל עליו. (דברים שנאמרו לאורחי ועידת ארגון 'אחינו' ניסן תשע"א)

הרש"ש הוא אמנם זה שהחליט... אבל אנו לא מבינים דרכי הקב"ה איך שהוא עושה. ... יש סיפור מפורסם על הרש"ש, יש הוספה שאני מוסיף על הסיפור, אני יודע אם זה נכון או לא. סיפור מפורסם. הרש"ש היה אחד מהגאונים הגדולים בזמנו, הוא תמיד היה שקוע בתורה. והוא היה ג"כ אחד מהעשירים הגדולים בזמנו. הוא היה סוחר בנקאי גדול בוילנא. היה לו גמ"ח גדול והוא הלוח לאנשים כסף, הוא היה בעל חסד גדול, יום אחד בתחילת ניסן הרש"ש הלוח לחייט ירא שמים, לא ת"ח גדול אבל ירא שמים ואמין. הוא היה צריך סכום גדול, שלש מאות רובל, סכום גדול באותם ימים, כמו \$25,000, אבל הוא ביקש מאד מהרש"ש שייתן לו הלואה זו. הרש"ש התרגש מהתחנונים שלו והוא הלוח לו, אבל הוא אמר לו בבקשה תחזיר לי את הסכום בדיוק שנה מהיום. בדיוק אחרי שנה באותו יום הגיע החייט לרש"ש. הוא לא היה בבנק, זה היה סגור, אז הוא הלך לביתו ודפק בדלת, ע"מ לשלם כמו שהוא התחייב. הרש"ש הכניס אותו לביתו, והיה שקוע מאד בלימוד. אמר לו החייט, אני חייב לך שלש מאות רובל לגמ"ח והיום זמן הפירעון, אני רוצה לשלם לך, הרש"ש שהיה שקוע מאד בלימוד אמר לו, אני לא יכול שתפריע לי עכשיו. אמר לו החייט אבל הבטחתי שאשלם היום. אמר לו טוב, תן לי את הכסף. הוא נתן לו את הכסף, והרש"ש, כיון שלא היה בבנק ולא היה לו את הכספת במקום, הניח את הכסף בתוך הכריכה של הספר שהוא למד בו. החייט עזב בשמחה על ששילם בזמן. שבוע אח"כ הרש"ש היה בבנק שלו ושם היה לו את הפנקס שלו והוא רואה שהחייט חייב שלש מאות רובל, וזה לא נמחק, וכיון שהיה כ"כ שקוע בלימוד באותו זמן שפרע לו החייט, הוא לא זכר שכבר שילם לו בבית. קרא הרש"ש לחייט ואמר לו הנה זמן הפירעון עבר, הסתכל החייט בתדהמה, הרי שילמתי לך בבית באותו יום שסיכמנו. אמר לו הרש"ש אני לא זוכר, נלך לדין תורה. הלכו לדין תורה, והבי"ד פסקו שעליו לישבע ויפטר, אמר הרש"ש אני לא ייתן ליהודי לישבע. ח"ו שיהודי יישבע לשקר בגללי, אני מוותר. הוא היה מספיק עשיר בכדי לספוג הפסד כזה.

חוויה רוחנית יומית

מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2222-666

או ***4992**

"זכורני שאמי ע"ה שאלה פעם את הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל מהו הגבול לחובת השתדלות? ועד היכן אנו מחוייבים לעשות השתדלות כדי לקבל את ברכת ה' וממתי כבר נחשב כהשתדלות מיותרת שאין לעשותה?"

ראב"ד העדה החרדית, הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א, על הבטחון בקב"ה וחובת ההשתדלות

זה בגדר השתדלות מיותרת ויש בזה פגם בביטחון לפי מדרגתו, ולבסוף נמנע מלפעול.

וזכורני שאמי ע"ה שאלה פעם את הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל, מהו הגבול לחובת השתדלות, ועד היכן אנו מחוייבים לעשות השתדלות כדי לקבל את ברכת ה' - וכמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה"? וממתי כבר נחשב כהשתדלות מיותרת שאין לעשותה אלא לבטוח בה? והשיב לה הג"ר אלחנן זצוק"ל שאי אפשר לקבוע בזה כלל ברור עד היכן מוטל לעשות, אבל זאת הוא יכול לומר לה, שאין להרבות יותר מדי בעסק ענייני העולם הזה, שהוא כעראי ולהפסיד זמן מחיי נצח, אלא יש להפוך גשמיות לרוחניות, היינו שגם תוך כדי עסק הפרנסה יחשוב על הקב"ה ויבטח בו, שיזמין לו כל צרכיו, ואז הוא זוכה על ידי השתדלותו לחיי נצח. ואמר לאמי ע"ה, שאם כוונתה בעסק הפרנסה הוא לשם שמים, כדי שיהיה לה ממון להוציא על חינוך בניה לתורה ויראת שמים, אז עסק הפרנסה עצמו נחשב כרוחניות ממש.

פעולה מיואשת איננה נעשית אלא מתוך פגם בביטחון

ובעיקר דברי המדרש, ביאר בזה רבינו החזו"א (אמונה וביטחון פ"ב ו') באופן אחר, שבאמת יוסף היה מחוייב לעשות איזו השתדלות להצלתו ולא לסמוך על הנס, אבל פעולה זו - לבקש משר המשקים שיזכרוהו, היא בגדר פעולה הנעשית מתוך ייאוש, משום שלפי דרכי הטבע לא היה ששר המשקים יזכרוהו (שהרי הוא מוגדר כ"רהבים" - היינו אדם גם ובעל גאוה שדורש רק את שלום עצמו ואינו דואג לזולתו), ופעולה הנעשית מתוך ייאוש אינה שייכת, אלא אצל מי שאינו בוטח בה', שמתוך ייאוש הוא עושה כל מה שיכול, אפילו דברים הרחוקים מכל תועלת. (ועיי"ש בחזו"א שהוסף שבוודאי יוסף לא עשה כן מתוך פגם בביטחון, אלא הוא הכריע בשכלו שחלה עליו חובת השתדלות, אע"פ שהיה ברור לו שהצלתו אינה תלויה כלל בהשתדלות, ויוסף טעה בהכרעתו ונענש על הפעולה המיותרת אע"פ שלא נעשתה מתוך פגם בביטחון).

גדר מידת הבטחון

ובעיקר מידת הביטחון, ביאר שם רבינו החזו"א זצ"ל (אמונה וביטחון פ"ב א'), שאין הכוונה שמוטל על האדם להחליט בדעתו, שבוודאי יעשה עמו הקב"ה כפי מה שהוא רוצה שיהיה עמו, שהלא מי ערב לאדם מה יהא עמו בעתיד? וכל זמן שלא נתברר בנבואה מה יהא בעתיד, אין הבטחה לאדם מה יהא משפטי ה' עמו! אלא עניין הביטחון הוא להאמין שאין שום מקרה בעולם, וכל הנעשה תחת השמש הוא מאתו יתברך, ואז גם כאשר נקלע האדם לסכנה, שלפי דרכי הטבע נראה שהוא צפוי להינזק, הוא לא מאבד את עצמו אלא הוא נתלה בקב"ה ובוטח בו - שהרי הוא זוכר שאין זה פגע רע מיד המקרה, אלא הכל מיד ה' שאוהב אותנו ועושה עמנו הכל לטובה, ואין מעצור לה' מלהושיע ולשנות המצב.

(מתוך עלון מאמר שבועי פרשת מקץ - תשע"ז)

"ויהי מקץ שנתים ימים" (בראשית מ"א, א')

איתא במדרש: "אשרי הגבר אשם שם ה' מבטחו" - זה יוסף, ולא פנה אל רהבים' - זה יוסף ששם מבטחו על מצרים הקרויים רהב, ומפני שתלה יוסף את זכרו בשר המשקים ואמר 'זכרתני' 'והזכרתני', הוזקק להיות בבית הסוהר עוד שתי שנים".

ורבים תמהו על דברי חז"ל, הסותרים לכאורה מיניה וביה, שמתחילה אמרו שמאמר הכתוב: "אשרי הגבר שם ה' מבטחו" - זהו על יוסף, והרי שיוסף היה בעל בטחון, אבל מיד אח"כ פירשו את סוף הפסוק: "ולא פנה אל רהבים" - שזהו על יוסף שפנה לשר המשקים, והיינו שיוסף לא בטח על הקב"ה, וצ"ב.

וביאר בזה ה'בית הלוי' עפ"י יסוד גדול, שכל מה שהתירה תורה לאדם לעשות השתדלות לפרנסתו (וכמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה"), זהו רק לתת בני אדם - שכדי שיוכלו להשקט את רוחם וליבם, התירה להם תורה לעשות השתדלות לפרנסתם, שאז הם יהיו רגועים ויוכלו להשליך על ה' ייבם, אבל מי ששלם לגמרי במידת הבטחון - אין לו לעשות השתדלות, אלא עליו לבטוח בה' שיזמין לו

פרנסתו בלא טורח מצדו. וכל אדם לפי גודל בטחונו בה', כך יש לו למעט בהשתדלות, ואם ירבה להשתדל יותר מכפי שנצרך לו, זה כבר ייחשב לו לחטא.

ומעתה ביאר ה'בית הלוי' את דברי המדרש, שדווקא משום שיוסף היה בעל בטחון גמור, שעליו נאמר "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו", לכן הוא נתבע על כך שפנה לשר המשקים, כי לפי גודל בטחונו לא היה לו לפנות כלל אל רהבים ואפילו בדיבור קל, אבל אדם מן השורה בוודאי היה מותר לו לפנות לשר המשקים בבקשה כזאת שיזכרוהו.

גדר חובת השתדלות

ודבריו הם כלל גדול, שבענייני בטחון והשתדלות יש לכל אחד את השו"ע משלו, שכפי גודל מדרגתו באמונה בחוש, כן יש לו למעט בהשתדלות. וכמה פעמים ראיתי איך שמרן הגרי"ז זצ"ל, היה שוקל על ענייני השתדלות - אם

קו השיעורים של 'דרשו'

עכשיו במספר חדש וקליט

077-2222-666 או *4992

רבינו חי בעולם של הודאה על העבר וההווה ובקשה על העתיד. כשהיה מתעורר בלילה, גם אם הדבר נשנה כמה פעמים, היה אומר בלב ונפש את "מודה אני". בערוב ימיו אמר רבינו, שהעובדה שזכה עד סוף ימיו שלא להפסיד תפילת שחרית בישיבה, היא בזכות שהקפיד על כך מאוד בשנים שהיה בריא

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל, בתפילה והודאה

בהרבה כוחה של תפילה בישיבה מכוחה במקום אחר, ואין לשער עד כמה גדולה הצלחתו של בן ישיבה כשמתפלל דווקא בין כתלי הישיבה. כשהיה רבינו נשאל על ידי בחורים בתחילת דרכם, מהי עצתו להצלחה, אמר שסוד הצלחה טמון בשמירת סדרי הישיבה ובתפילה בישיבה דייקא.

אחד מבחורי הישיבה ערך סיום בבית רבינו על סדרי נשים נזיקין. רבינו התבטא אז בפני חבריו, שבחור זה זכה לסיים שני סדרים, לא רק מחמת שקידתו, אלא בזכות שהוא מקפיד על תפילת שחרית מידי יום ביומו בישיבה, ולכן זכה לסייעתא דשמיא. רבינו ראה חשיבות בכל תפילה בישיבה, ולו תפילה בודדת.

במקום רינה שם תהיה תפילה

רבינו העיד על עצמו, שמיום הגיעו לישיבה לא הפסיד תפילת שחרית בישיבה. בבחרותו, כאשר למד בשקידה עצומה, לפעמים עד השעות הקטנות של הלילה, בכל זאת תמיד התייצב בבוקר בזמן לתפילת שחרית בישיבה. גם כשנחלה במחלת הפרקינסון והתקשה מאד ללכת בשבתות לתפילה בישיבה, שכן באותם ימים התגורר ברח' ישא ברכה, מרחק הליכה של עשרים דקות מהישיבה, ובמצבו הייתה הליכה זו קשה לו מאד, והדרך ארכה זמן רב מאד. חלק מתופעות המחלה היה, שלאחר הרעידות הגיע מצב של שיתוק זמני, במצב כזה היה רבינו חייב להזדרז ולתפוס בחזקה במשהו, וכך לעמוד פרק זמן, עד שהשיתוק יחלוף. פעמים רבות כשהשיתוק החל, ולא היה לו במה לתפוס, נפל על הרצפה באמצע הרחוב. במקרים אלו התחננו אליו בני הבית, שיתפלל במניין ישיבתי בקרבת מקום, אולם הוא לא הסכים לוותר על תפילה בישיבה דווקא.

גם כשהגיע מחו"ל לפנות בוקר, ויכול היה להתפלל בנץ החמה ולנוח מעט לקראת סדר יומו העמוס בישיבה, הקפיד להמתין למניין של הישיבה. כך היה גם כשנסע לחו"ל, השתדל תמיד לתכנן לצאת אחרי התפילה בישיבה. שמחת נשואי אחד מבניו התקיימה בליל שישי בבני ברק, בני משפחה בקשו ממנו, שהיות והוא צריך בלאו הכי לשהות בבני ברק לשבת שבע ברכות, שישאר ללון בעיר. אולם הוא עמד על כך שברצונו לחזור לירושלים, שכן עליו להתפלל תפילת שחרית בישיבה.

פעם ירד שלג כבד, ורבינו הגיע להתפלל בישיבה במאמצים עצומים. כשנשאל על ידי תלמידים מה ענין מסירות נפשו הגדולה להתפלל בישיבה, הרי יכול היה להשיג מנין ישיבתי בקרבת ביתו בלי להתאמץ כל כך. הוא התחמק וענה בחיך, שהוא יודע שכשירוד שלג הבחורים שמחים, ולכן התאמץ לבוא ולראות את הבחורים כשהם שמחים. אולם את הטעם האמתי למסירות זו לא אמר להם, הטעם הוא שעשה כל טעדי שלא להפסיד תפילה בישיבה...

עד היכן הדברים מגיעים? בשנים מאוחרות יותר, כאשר עצם הקימה וההתלבשות בבוקר עלו לרבינו במאמצים עצומים, ולקראת זמן התפילה היה באפיסת כוחות מוחלטת, כך שלפעמים לא יכול היה אפילו להוציא מילה מפיו, למרות זאת התעקש להגיע לישיבה, ולו כדי להיות בבית המדרש בשעת התפילה.

מעניין לציין, בערוב ימיו רבינו אמר, שהעובדה שזכה עד סוף ימיו שלא להפסיד תפילת שחרית בישיבה, הייתה בזכות זה שהקפיד על כך מאוד בשנים שהיה בריא. לעומת זאת תפילות מנחה ומעריב, שבהן הקפיד פחות להתפלל בישיבה דווקא, לא זכה גם בזמן מחלתו להצליח להתפלל בק בישיבה.

(מתוך "בכל נפשך")

להודות ולהלל לשמך הגדול

רבינו עצמו חי בעולם של הודאה על העבר וההווה ובקשה על העתיד. סיפרו בני המשפחה, שכל אימת שהיה מתעורר בלילה, גם אם הדבר נשנה כמה פעמים, היה אומר בלב ונפש את נוסח "מודה אני" הנאמר בשחר.

תפילתו הייתה יוקדת ממעמקי לב, מעולם לא נכנס לתפילה בפתאומיות, תמיד היה שוהה ומתבונן ומכין עצמו אליה. היה מתפלל מילה במילה מתוך הסידור, כמונה מעות, בבקשה, תחנונים ושפיכת הלב. רבינו האריך בתפילות גם בשנות מחלתו, עד שהש"ץ הגיע לברכת כהנים (הקפיד לסיים לפני ברכת כהנים כדי לזכות ולקבל את ברכתם). גם ברכת המזון, ואפילו ברכת "אשר יצר" ו"על המחיה", היה מקפיד לומר מתוך סידור.

אחד ממקורביו בישיבת מיר ברכפלד, רבי משה סוקולסקי, סיפר, שכאשר

היה מגיע לישיבה, היה נכנס לאחר מנחה לחדרו, והיו מביאים לו מעט מזונות, אח"כ היה מברך "על המחיה" מתוך ברכון, ואז נפנה לשוחח עם צוות הישיבה, ולאחר מכן עם הבחורים שנכנסו לדבר אתו בלימוד ולהתייעץ בענייניהם. רבי משה היה רגיל להניח על השולחן ברכון של "על המחיה" כדי שיברך מתוכו, כמנהגו. בדרך כלל, כשהיה נכנס לחדרו לאחר ששהה בבוקר

בהיכל הישיבה ובתפילת מנחה, היה באפיסת כוחות.

יום אחד נכנס רבי משה לחדרו, וראה את רבינו כשהוא מחפש בחדר דבר מה, ניכר היה שהוא משקיע מאמצים עצומים לחפש את אותו דבר. התברר שבאותו יום שכח רבי משה לשים לו את הברכון, ולכן היה צריך להטריח את עצמו לחפשו במאמצים עצומים, אך הוא לא הסכים לוותר על אמירת "על המחיה" מתוך ברכון, גם לא פעם אחת!

"תפילה כצורתה"

בכל מצבי החולשה והלחץ, שהיו לו בעשרות שנותיו האחרונות, בכל מקום ומצב שהיה, לא וויתר מעולם על תפילה כצורתה. גם אם שהה בטיסה וגם זמן קצר לפני או אחרי טיסה, לא שינה הדבר מאומה, מהמתניות והדביקות שבהן התפלל, כאילו הוא נמצא במקומו בהיכל הישיבה. בערב ראש חודש סיון, זמן המסוגל לתפילה על הצאצאים, הגיע החברותא ללמוד עם רבינו, וראה שהוא מתפלל את נוסח תפילת השל"ה, תפילה שארכה לו כחצי שעה. רבינו היה מספר על תפילתו של ראש הישיבה הגרא"י פינקל זצ"ל, שהייתה במתניות ונעימות כמונה מעות. סיפר ששמע מהג"ר יוסף שטרן, ר"מ בישיבת תורה אור, שבשעתו הוא היה הממונה על חלוקת המלגות החודשיות של האברכים בישיבת מיר. הוא היה מקבל לידיו בכל ראש חודש ערימת שטרות של עשר לירות. פעם שאל אותו ראש הישיבה הג"ר אליעזר יהודה זצ"ל: "איך זה שאתה סופר את השטרות במהירות כה רבה, ואילו את תפילתך אתה מתפלל לאט כמונה מעות?". רבי אליעזר יהודה לא המתין לתשובתו וענה בעצמו: "בתפילה - לכל מילה ומילה יש משמעות אחרת, לכן אתה מונה את מילותיה אחת אחת, לעומת זאת שטרות הכסף - כולן מאותו סוג ומכאן המהירות..."

רבינו היה מרבה לעורר את בני הישיבה, על גודל העניין להתפלל בישיבה דווקא. היה רגיל לומר בשם ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שגדול

מה היה רגיל לומר הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', לפני שהדליק נרות חנוכה? ומה מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל הנהיג בישיבת 'בית מדרש גבוה' לייקווד, להתפלל בימי החנוכה?

מאוצרו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

רבי נתן מאיר ויכטפויגל זצ"ל, משגיח ישיבת לייקווד, בדברים של מה בכך. אמר לו המשגיח: "ברצוני לנצל את השעה האחרונה של חנוכה, לזכות לאורות של חנוכה!". איש צדיק וחסיד זה ידע לנכון את ערך הימים הללו, וחשש לאבד את הרגעים הנפלאים האחרונים שלהם.

מליצה חסידית נאה שמעתי פעם מהמשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על דברי הגמרא (שבת כ"א, ב): "מאי חנוכה? דתנו רבנן: בכ"ה בכסלו יומי דחנוכה תמניא אינון, דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון". כוונת הדברים בדרך צחות היא, כי היות ימי החנוכה חומקים עוברים תחת ידינו בצורה כה מהירה, מוטל עלינו להיזהר ולהישמר בתכלית הזהירות לא להפסידם, אחרת ניאלץ להספיד ולקונן על כך על שלא הספקנו לנצלם כראוי...

"מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד"

נודעים דברי הרמב"ם (הלכות חנוכה ד', י"ב) שכתב: "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד. וצריך האדם להזהר בה כדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו. אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה, שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן ונרות ומדליק".

ויש לדקדק בדברים שכתב, שמצות נר חנוכה חביבה היא עד מאד, והרי כל המצות חביבות הן! ומה החביבות היתירה שקיימת במצות חנוכה יותר מבשאר מצות?

הגאון רבי ישכר שלמה טיכטל זצ"ל הי"ד, בעל ה'משנה שכיר', תלמידו של הרבי בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקטאש זצ"ל, אשר שבק חיים לכל חי בדרכו לאושוויץ בסוף המלחמה, מסביר זאת באמצעות משל נפלא: משל לאב שהיה לו בן יחיד וחביב, שנולד לו לאחר שנות ציפיה רבות. מטבע הדברים בן זה היה כל שמחתו וקניינו של האב, ובו תלה את כל תקוותיו, לא היה דבר חביב לו בעולמו יותר מבנו אהובו. תמיד הרבה לעקוב אחריו, להתבונן בהנהגותיו לדקדק אחר מעשיו. כשראה בו מדה טובה והגונה - שמח עד מאוד והתגאה בה, ואם חלילה ראה בו פגם כל שהוא בהנהגה, או מידה מגונה - היה עצב מאד.

באחד הימים ראה הוא את בנו שרוי בשמחה יתירה, שאלו מה פשר השמחה? השיב הבן כי זה עתה הלך בשוק ופגש כמה אנשים רעים שביקשו להכותו, ובאופן פלאי ניצל מהם עוד לפני שהספיקו לבצע בו את זממם, ומחמת נס זה הרי הוא שמח ומאושר. כשמוע האב את הפרטים ניכרו בו אותות אושר ושמחה, ותחושות השתתפות כנים בשמחת בנו.

כעבור ימים אחדים שוב מצא האב את בנו צוהל ושמח, והפעם השמחה גדולה יותר מהפעם הקודמת, התעניין מדוע הוא שמח? השיב הבן שזה עתה שב מבית המדרש, לשם הלך כהרגלו להגות בתורה, לפתע באו כמה מידידי לבית המדרש, והחלו לשוחח עימו על דא ועל הא. בינתיים התבטל מתלמודו, והיות והכיר בערך התורה, התפלל בלחש לבורא עולם שיציל אותו מהם ומביטולם. ואכן כאשר סיים להתפלל נכנסו לבית המדרש אנשים אחרים והתעסקו עימם, וכך ניצל מביטול תורה. "לכן אני כה מאושר ושמח", הפטיר הבן.

עתה כששמע האב את סיבת השמחה, חש אושר עילאי מאין כמותו, והודה לבוראו שזיכהו בבן רם המעלה, השמח בהצלתו מעוון ביטול תורה יותר מהצלתו מיסורי גוף. שמחה זו היתה לאב שמחה גדולה ועצומה יותר מהשמחה הראשונה, כי אכן זו היתה תקוותו כל הימים, שבנו יוסיף אומץ ויגדל בתורה ובעבודת השם כראוי, וכעת כשזכה לראות עולמו בחייו, כיצד בנו דבק בתורה ומכיר בערכה כראוי, חש שהתגשמה משאלת לבבו.

מסביר בעל ה'משנה שכיר', שבחינה מסוימת דומה הנס של חנוכה למשל זה. עד נס חנוכה כל הנסים שעשה לנו הקדוש ברוך-הוא היו עוגן והצלה נגד יסורי הגוף, אובדן הגוף; כמו בנס מצרים, נס פורים ועוד,

המשך בעמוד הבא <<<

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', היה רגיל לומר לפני שהדליק נרות חנוכה: "אני מדליק נר חנוכה יחד עם אלפי יהודים כאן בארץ הקודש, בלונדון באמריקה ובשאר קצווי תבל, שמדליקים נרות חנוכה כדי לפרסם את הנס שעשה עימנו הקדוש ברוך הוא!". מהלך זה בצורת ההדלקה, מבוסס על דבריו הנפלאים של ה'סבא מקלם', מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, שהובאו בכתביו (ענייני חנוכה, פרק 'פרסומא ניסא'), כי חובת פרסום הנס בראש ובראשונה נועדה עבור האדם עצמו, ובהדליקו הנרות עליו להתבונן ולהרגיש את גודל הנס, ולקבל על עצמו עול מלכות שמים ברצון ובשמחה, להכריז שהוא מאמין באלוקיו. בהמשך כותב שם

ה'סבא' דברים מחרידים: "והמברך נר חנוכה כפשוטו ואינו מתבונן בצורת הדברים מה ישיב לשולחו?". ומוסיף לומר: "מה נאמר ומה נדבר, אני וכיוצא בי בני גילי לא קיימנו מימינו מצות חנוכה המרמז על פרסום הנס, היינו ההתבוננות של אמונה והשגחה!"

זוהי תכליתם של ימי החנוכה, להתבונן בגודל הנס שעשה עמנו בוראנו בימים ההם בזמן הזה, ומתוך התבוננות זו נגיע לאמונה איתנה בבוראנו, ונבוא להכיר בניסים הנסתרים שמלווים אותנו כסדר: "על ניסך שבכל יום עימנו, על נפלאותיך וטובותיך שבכל יום ערב ובוקר וצהרים", שזו תכלית בריאתנו ותכליתנו, ואין להקדוש ברוך הוא חפץ בנו זולת זאת.

מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, הנהיג בישיבתו ישיבת 'בית מדרש גבוה' לייקווד, להתפלל בימי החנוכה תפילת מנחה ארוכה, זאת על אף שבימות החול השגרתיים התפללו מנחה קצרה בקביעות, משום ביטול תורה. אך בחנוכה היה המנהג שונה, וזאת כדי שישמעו פעם נוספת 'על הנסים' בחזרת הש"ץ, ויהיה פרסומא ניסא.

בספר 'לקט רשימות' מובא שהגה"צ רבי נתן מאיר ויכטפויגל זצ"ל, משגיח ישיבת לייקווד, היה תובע את תלמידיו על כך, שההתבוננות בימי החנוכה אמורה לרומם את האדם באופן מידי: "הרי נצחו את היוונים בניסים גלויים, מלכות יוון היתה בשעתו האמפריה הגדולה של הדור. כשמתבוננים בגודל הנס ומתפעלים ממנו הרי נפגשים עם בורא עולם! ובכל זאת", סנט המשגיח זצ"ל בתלמידיו בכאב, "אצלנו הכל נשאר כרגיל, וכי אחרי הדלקת נרות אנו קוראים 'קריאת שמע' אחרת? יש איזה שהוא שינוי בקבלת עול מלכות שמים שלנו?".

עוד מובא, שפעם הגיע משהו ביום האחרון של חנוכה לשוחח עם הגה"צ

האם מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל שאל את הקושיא או לא?

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א בגילויים מעניינים על הפולמוס סביב קושיית רבי חיים מבריסק

חיים מבריסק, ואמר לו כי בילדותו הזדמן לו להיות באכסניא אחת עם רבי חיים, ושוחח עמו על קושיא זו, ומיד הגיב רבי חיים: "איך האב דאס קיינמאל ניט גיפֿרעגט! (אני לא שאלתי זאת מעולם)..."

לעומת זאת, מספר הגאון רבי יצחק סולובייצ'יק שליט"א, ראש ישיבת 'שערי שמחה', שאר בשרו של רבי חיים, שבשנת תשל"ו כשנפטר מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, פגש זקן מופלג אחד מתלמידי ישיבות טעלז' וקמניץ, וגם הוא סיפר שרבי חיים הכחיש ששאל קושיא זו, ומאוד התפלל

אותו זקן, כי הוא עצמו שמע מפי מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל' קושיא זו בשם רבו רבי חיים.

אלא שמתוך דבריו הבין רבי יצחק סולובייצ'יק, שרבי חיים שאל בצורה מעט שונה, הוא לא שאל שמחמת ששמן זה נוצר בנס - כיצד מדליקים בו, אלא שאל ששמן כזה חסר בו את דין עשיית ה'כתית', והרי בתחילת פרשת תצוה נאמר ששמן הזית למנורה, עליו להיות כתות במכתשת, ורק טיפה ראשונה כשרה למנורה. ואילו שמן שנוצר על ידי נס, גם אם נאמר שהוא כשמן זית לכל דבר וכשר להדלקה, מכל מקום עדיין לא הייתה כאן כתיתה.

ולפני מספר שנים, כאשר פגשתי את הרב בן מנחם, מסרתי לו את דברי רבי יצחק סולובייצ'יק, ושמח על הדברים שמחה עצומה כמוצא שלל

ר.

לעצם השאלה, הוכיח נכדו של רבי חיים, הגאון רבי יוסף דוב סולובייצ'יק זצ"ל, ראש ישיבת בריסק, הוכחה נפלאה מסוגיא ערוכה בגמרא (מנחות ס"ט, ב') אודות ספינה מלאה חיטים שטבעה באוקיינוס, והעננים העלו עמם את החיטים. הגמרא דנה אם החיטים הללו כשרות להבאת מנחות וללחם הפנים, ותוספות פירשו שם שהיה זה בדרך נס. לכאורה, כיצד שייך לצאת בהן מצוות מנחות, הרי אינן חיטים רגילות אלא חיטים של נס שבאו על ידי העננים? בהכרח שגם דבר שנעשה בנס נחשב כדבר בעצמו, ובהתאם לזאת גם שמן זית שבא בדרך נס הוא שמן כשר להדלקה.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

...

ברצוני להביא פולמוס מרתק, אודות הקושיא המיוחסת בעולם הישיבות למרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל.

ידועה קושיית ה'בית יוסף' (שו"ע סימן תרע), מפני מה קבעו חכמינו את שמונת הימים זכר לנס חנוכה, הרי בפך הקטן שמצאו היה די שמן להדלקה עבור יום אחד? אם כן, לכאורה הנס היה רק שבעה ימים ולא שמונה? אחד היתרועצים שכתב ה'בית יוסף' הוא, שמייד כשמצאו את הפך הקטן, החתום בחותמו של כהן גדול, חילקו את השמן לשמונה חלקים ובכל לילה נתנו

במנורה חלק אחד. ולמרות שבכל חלק הייתה כמות מועטת של שמן, נעשה נס ודלק עד אור הבוקר. נמצא שבכל הלילות נעשה נס, וגם ביום הראשון.

על תירוץ זה של ה'בית יוסף', מפורסמת בעולם הישיבות קושיא המיוחסת למרן רבי חיים מבריסק זצ"ל: כיצד יצאו ידי חובת מצוות ההדלקה בצורה כזו, הרי התורה ציוותה להדליק את המנורה בשמן זית זך כתית למאור, ואילו שמן זה אינו שמן זית,

אלא שמן שנוצר בנס? מקורה של הקושיא בשמו של רבי חיים, הובאה לראשונה בקונטרס 'שערי תבונה' שחובר על ידי מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, בבחירתו בשנת תרפ"ה. כמו כן הובאה הקושיא באותן שנים בקונטרס 'גדיל תורה', במאמרו של מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', שכידוע עוד זכה לקבל תורה מפי רבי חיים.

אולם שמעתי מהגאון רבי פנחס זינגס שליט"א, ששמע מרבו, ראש ישיבת בריסק, הגאון רבי יוסף דוב סולובייצ'יק זצ"ל, נכדו של רבי חיים, ששאל את אביו מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, ואמר לו שלא שמע קושיא זו מאביו ר' חיים, ומסתמא אין השמועה נכונה. וכעין זה כתב הגאון רבי ישעיהו שכטר שליט"א, בקונטרס 'ימי החנוכה', שכן שמע מרבי יוסף דוב.

הגאון רבי מנחם בן מנחם שליט"א, מראשי ישיבת 'תושיה' בתפרת, חיזק גירסא זו וסיפר ששמע כן לפני שנים רבות, מזקן אחד שזכה לראות את רבי

<< המשך מעמוד קודם

בקושי מספר דפים בודדים במסכת שבת, וכמה הלכות הקשורות אליה שנוצרו בעקיפין פעמים בודדות בתלמוד. אולם לעומת זאת אנו רואים אוצר עצום של ספרים, חידודים וחידושים, ובכל שנה ושנה נוספים עוד ועוד חיבורים נפלאים שמרחיבים מצוה זו, בדרוש, הלכה ואגדה.

אמר אותו אדם גדול: "זו הנקמה המוסרית שכלל ישראל יודעים לנקום בגויים, הם ביקשו 'להשכיחם תורתך' וה' מאיר את עינינו לגלות עוד ועוד את אור התורה. הם ביקשו למעט בשמחת המצוה 'להעבירם מחוקי רצונך', שיאבדו את הטעם החשק והשמחה בהן, מידי שנה כלל ישראל נוקם את נקמתו, בכך שמרבה להתעסק בשמחה ובחביבות במצוה שנתקנה לזכר נס זה".

זוהי אחת העבודות המתבקשות מאיתנו בימים אלו, להגביר את השמחה בלימוד התורה ובקיום המצוות, ולראות בקיומן זכות ואושר עילאי.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

ואכן על כך שהצילנו מידיהם אנחנו מודים ומהללים לו, וגם מכך יש לו להקב"ה נחת רוח. אולם השמחה שנגרמת לקב"ה משמחת נס חנוכה, היא נחת גדולה וחביבה יותר, משום שנס זה היה הצלה רוחנית, כנגד היוונים שגזרו עלינו להפך את חוקי התורה ולבטל את קיום המצוות, עד שריחם ה' עלינו והצילנו בדרך נס ופלא. לכן כאשר אנו עושים זכר לנס זה, השמחה גדולה יותר מבשאר השמחות, והמצוה הזו חביבה היא אף יותר משאר המצוות. זה ניכר בעיקר בכך שאנו מדליקין נרות בחוצות, ומראים באמצעותם על שמחתנו היתירה.

מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אמר פעם: "אנו מתפללים ואומרים: 'רוממות א-ל בגרונום וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגויים'. והרי מקרא מפורש הוא 'לא תקום לא תיטור'? כיצד מבקשים אנו לעשות נקמה בגויים? אלא", אמר רבי מאיר בחדות, "כי מה שנאמר 'לעשות נקמה בגויים' הכוונה היא לנקמה מוסרית, כוחה יפה מנקמת דמים!".

אדם גדול האיר את עיני לתופעה מופלאה; הנה על ענייני חנוכה ישנם

ואז הפתיעו שלושת עורכי הדין היפנים, בבקשה מאוד לא שגרתית, החורגת מכללי הנימוס היפני הקר: "אנו מבקשים להצטלם עם הרב"...

השיחה המיוחדת של שלושת הפרקליטים היפנים, בביתו של פוסק הדור, מרן הגר"ש וואזנר זיע"א

היהודים עדיין קיימת אישיות בקנה מידה", אמר הפרקליט כשהוא מתכוון כמוכן למרן הגר"ש. כאשר אמר זאת, ניכרו אותות התפעמות בפניו, ושני עמיתיו מבכירי הפרקליטים היפנים נענעו בראשם.

עו"ד טוגו: "מהו העונש שהיהדות החרדית מטילה על אנשים בלתי הגונים? כלומר, אלו סנקציות מוטלות עליהם?". מרן הרב וואזנר: "היום ידינו אינה-רמה. אין לנו משטרה ואיננו יכולים להעניש. אבל! מיר שליסען זיי אראוס פון כלל ישראל! (אנחנו מוציאים אותם מכלל ישראל)". היה זה כמוכן ביטוי חריף במיוחד, שאכן הבהיר לאורחים, עד כמה היהדות החרדית שוללת מכל וכל את הפשע בכל צורתו.

טוקאנו: "חבל שהשופטים לא רואים ולא שומעים את שאנחנו רואים ושומעים כאן, ב'בית המנהיג הרוחני היהודי' (כך כינה העו"ד היפני את בית הגר"ש). הם היו מתייחסים לעצורי יפן בצורה שונה לגמרי". מרן הגר"ש: "אני מתפלל שהפגישה שלנו תתרום כדי לסייע לכם להוכיח את חפותם של הילדים", כינה מרן הגר"ש בביטוי חיבה את הצעירים.

פרופ' טוקאנו: "אוכל לשאול שאלה נוספת?"

מרן הרב וואזנר בפנים מאירות: "שאל, אענה על כל דבר שאוכל!".

טוקאנו: "כמה זמן הרב משמש בתפקיד ראש ישיבה?"

מרן הגר"ש: "בין שישים לשבעים שנה".

אותות הלם נראים על פני השלושה מעבר לשולחן.

טוקאנו: "וכאשר הרב התיישב בעיר זו, בני ברק, כמה ישיבות פעלו בה?"

מרן הגר"ש: "כארבע עד חמש ישיבות".

טוקאנו: "כלומר, הציבור החרדי צמח בששים השנים האחרונות לפחות פי עשרה?!"

מרן הגר"ש: "אני מבקש להציג משאלה בפניכם, עורכי דין מכובדים. אני יודע עד כמה זה קשה, אני יודע כמה ניסיתם. אך בכל זאת אני חוזר ומבקש, שעד שיסתיים ההליך, תדאגו ש'הילדים' יקבלו אוכל הכשר לפי הדת שלהם. הוכח היסטורית, שיפן מכבדת את הדת היהודית, ויש לכם על מה לסמוך כאשר תבקשו עבור שני הילדים, שעדיין נמצאים אצלכם, כי יקבלו אוכל כשר".

זה היה רגע גדול - שגם עורכי הדין התפעמו ממנו - כאשר רבן של ישראל, ראש כל בני הגולה, דואג גם לפרט ה'זוטר' בעיניהם, של אוכל כשר, וזוכר להפציר באורחים בטרם פרידה לעשות הכל, כדי להבטיח שכל עוד כלואים הבחורים ביפן, יקבלו אוכל שהתורה מתירה לאוכלו.

שלושת עורכי הדין היפנים הבינו את המשמעות, שכמוה לא ימצאו בעמים, בה אדם שנמצא ב'עמדה מלכותית' - כפי שהם עצמם הגדירו - יוצא מגדרו לטובת דאגה של מזון כשר לבחורים. השלושה הבטיחו בו במקום, כי יעשו כל שביכולתם כדי למלא את הבקשה שהגר"ש הביע ברגש רב כל כך. לקראת סוף הפגישה ניגשו האורחים בזה אחר זה וביקשו דבר אחד: 'ברכה'. גם גויים יפנים הבינו שמאדם גדול כזה, צריכים לבקש ברכה. "בזכות פועלכם למען הבחורים - יתמלאו משאלותיכם לטובה", אמר ואחר הוסיף ובירך אותם שיצליחו במשפט.

ואז הפתיעו שלושת עורכי הדין המכובדים, בבקשה מאוד לא שגרתית, החורגת מכללי הנימוס היפני הקר: "אנו מבקשים להצטלם עם הרב". "אתם מבקשים להצטלם לצורך פרסום התמונה?", הפתיע אותם הגר"ש כהרף עין. השלושה הבינו במה דברים אמורים, והבטיחו כי התמונות לא יפורסמו. "אנו רוצים לתלות אותן על קירות המשרד ביפן. זו זכות להופיע ליד דמות כמו הרב". מכיוון שכך ומפני חשיבות העניין, חרג מרן הגר"ש מעמדתו הנחרצת כל הימים כנגד תצלומי וניאות לבקשתם. הם אכן קיימו את ההבטחה.

תלמידו המובהק ובן-ביתו כל השנים, הגר"ש א שטרן שליט"א, סיכם אז את אותה פגישה: "מעולם לא ראיתי מעמד כזה אצל מו"ר הגר"ש וואזנר!". (הרב טוביה פריינד, מתוך המודיע חג הסוכות תשע"ח)

"יִקְרָא אֶת יוֹסֵף וְיִרְיֶהוּ מִן הַבּוֹר" (בראשית מ"א, י"ד)

מפגש מעניין התקיים באותם 'מי פדיון שבויים', שהסעירו את העולם היהודי כולו, בשל הפרשה הידועה, בה נעצרו שלושה בחורים ביפן והוכנסו לכלא. המפגש התקיים בביתו של מרן פוסק הדור הגר"ש וואזנר זיע"ע. במסגרת סיור שערכו בבני ברק, עלו שני פרקליטים יפניים חשובים, פרופ' גוטו ופרופ' טוקאנו ועימם פרקליט שלישי בכיר, לבית הגדול של מרן פוסק הדור הגר"ש וואזנר זיע"ע.

פרופ' גוטו נחשב למשפטן הבכיר והמוערך ביותר בכל ארץ השמש. כאשר היה צורך לשנות את החוקה היפנית, היה זה הוא שהתבקש לנסח את החוקה. פרופ' טוקאנו הוא המשפטן הבכיר בטוקיו וצפונה. לצדם נכח במפגש הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א, שהשמיע דברי פתיחה קצרים. ולידו ישבו שני מתורגמנים.

לפנינו קטעים מהתמליל המלא:

הגר"ש וואזנר קיבל את פני האורחים בחמימות, ודיבר אליהם באידיש ובגרמנית. כאשר רוב דבריו נשמעים בשפת האידיש. כאשר מרן הגר"ש הגיע לביטויים ממחשיים או מושגים שונים, השתמש בשפה הגרמנית שהכיר עוד מימי ילדותו בווינה שבאוסטריה, ולאחר נישואיו בפרשבורג שבסלובקיה. את הדברים העביר אל שני המתורגמנים; כאשר אחד מתרגם מאידיש והשני מגרמנית.

עורכי הדין הבכירים, מהמוערכים ביפן, לא האמינו למשמע אוזניהם, כשביירו את גילו המדויק של מרן הגר"ש. הבהירות, הרעננות והחדות שבהן הרב דיבר בפניהם, הפליאו אותם.

הם אמרו כי אמנם ביפן יש אנשים מבוגרים - רבים בה חצו את גיל המאה - אבל כוז צלילות! עדיין היו חשדניים. לא האמינו שבגילו, מסוגל בן אנוש לנהל עולם, כפי ששמעו. ולפיכך ניסו הגויים מטוקיו לאבחן את צלילותו בהצגת שאלות שונות. הגר"ש זיע"ע התייחס לכל שאלה ברצינות ובאדיבות והשיב בחדות המחשבה. לאחר השמעת דברי התרגום, נראה היה כי דעתם נחה. לאחר

השיחה אמרו, כי בנוסף לכל, התרשמו עמוקות מהמבט שהפנה לעברם בעת שדיבר. כעורכי דין, ידעו להעריך את המשמעות של אדם, בוודאי אדם לא צעיר, המסתכל אל תוככי עיניהם, מה שמבטא על פי כללי הפסיכולוגיה שהם אמונים עליהם, הרבה מאוד יושר.

הכרת הטוב לממשלת יפן

"יש לנו הכרת הטוב לממשלת יפן", העלה הרב את פרשת הצלתם של חמישים בחורים בשואה, באמצעות אשרות יפניות שהונפקו להם. בין הניצולים, גאוני עולם מידידיו משכבר הימים, כמו הגאון רבי פנחס הירשפרונג מקנדה והגאון רבי שאול דוד מרגליות. "אנחנו לא שוכחים את סוגיהארה", התייחס הגר"ש לשגריר יפן בקובנה, הבירה הזמנית של ליטא, שהיה שליח ההשגחה להצלת יהודים רבים וכן ישיבות חשובות באירופה, כמו 'חכמי לובלין' - בזמן השואה. "יש לנו הכרת הטוב לממשלת יפן על שהצילה חלק מעולם הישיבות".

פרופ' טוקאנו: "האישיות האחרונה בעלת הערך שהייתה בהנהגה שלנו ביפן, הייתה סוגיהארה. לצערי ולצערת של יפן כולה, אין לנו מאז אישיות מוסרית ברמה זו, ואנחנו אכן מאד גאים בסוגיהארה. נעים לי לראות שאצלכם

איש לא הבחין בילד העומד בראש הסולם. כשהשעה הייתה כבר סמוך לחצות הלילה ונסתיימו כבר כל שיעורי הערב בבית הכנסת, יצאו האחרונים ונעלו אחריהם את שער הכניסה. מאיר שמחה נשאר על הסולם ולא שם לב כלל, שבית הכנסת התרוקן וננעל

תפילה על אהבת תורה נתקבלה ודברי התוספות הובנו

הרב ישראל ליוש

וכששבו ללימודם נתבררו הדברים, ודברי התוס' הובנו על בוריים. בתום לימודם, שאל רבי יחזקאל את רבי מאיר שמחה: "אמנם מצינו תפילה על תלמוד תורה, אך מדוע לבקש על אהבת תורה, וכי לא טוב יותר אילו היינו מתפללים להבין את התורה?". "אסביר לך את הדברים ע"פ משל" - ענה לו רבי מאיר שמחה בחיך - "אם השאירה את בנה אצל שכנתה שתשמור עליו בהעדרה מן הבית. כעבור זמן קצר הילד החל לבכות, השכנה המסורה ניסתה להרגיעו, אך הוא לא חדל מבכיו, גם הצעצוע הנאה שהגישה לו, לא הרגיע אותו. אפילו בקבוק החלב שהושיטה לפיו, לא סיפק את רצונו והוא המשיך לבכות. לבסוף שבה האם ופגשה בבנה כשהוא בוכה, היא הרימה אותו, ליטפה אותו, טיפלה בו קצת, והנה תוך דקות אחדות הילד הפסיק לבכות. יודע אתה מה ההבדל בין השכנה לאמא?". שאל רבי מאיר שמחה את רבי יחזקאל - "האמא אוהבת את בנה כאילו הוא אחד מאבריה, אהבתה אליו כה עמוקה ובזכותה היא מרגישה בדיוק היכן הוא. לעומתה השכנה - מסורה וחכמה ככל שתהיה - היא עובדת לפי השכל, אין לה את רגשות האהבה שיש לאם, ולכן אין לה גם את מד הכאבים שלו.

"כך גם ביחסי התורה וישראל" - סיים רבי מאיר שמחה את דבריו - "אם נאהב את התורה באמת ללא גבול, כמו אהבת אם לבנה, עד שהיא תהיה חלק מאתנו, אף נרגיש ונבין את כוונת התורה, בדיוק כמו האם שמרגישה את כוונת בנה. אך לעיתים מתרחקים אנו מעט, ורגשות האהבה קצת רופפים, או אז צריכים להתפלל שנוכה שוב לאהבת תורה, וממילא גם נזכה להבנתה."

...

אהבת התורה של רבי מאיר שמחה לא החלה רק כאשר כבר התפרסם כבעל ה'אור שמח' ובעל ה'משך חכמה'. עוד בהיותו נער צעיר אהב את התורה באהבה כה עזה, עד שלא שם לב לקורות אותו, מלבד לימוד התורה. וכך מסופר בספר תולדות ה'אור שמח' שסיפר הגאון רבי יוסף חריף, רבה של עיירת בלטרמינג' - העיר בה נולד וגדל רבי מאיר שמחה: פעם אחת לאחר תפילת ערבית עלה ילד הפלא מאיר שמחה על הסולם, כדי לעיין בספר שהיה מונח במדף העליון. רגלו האחת נשענה על הסולם, ורגלו השנייה נסמכה על הארון. איש לא הבחין בילד שעמד בראש הסולם, וכשהשעה הייתה כבר סמוך לחצות הלילה ונסתיימו כבר כל שיעורי הערב בבית הכנסת, יצאו האחרונים ונעלו אחריהם את שער הכניסה, ומאיר שמחה נשאר על הסולם, לא שם לב כלל שבית הכנסת התרוקן וננעל.

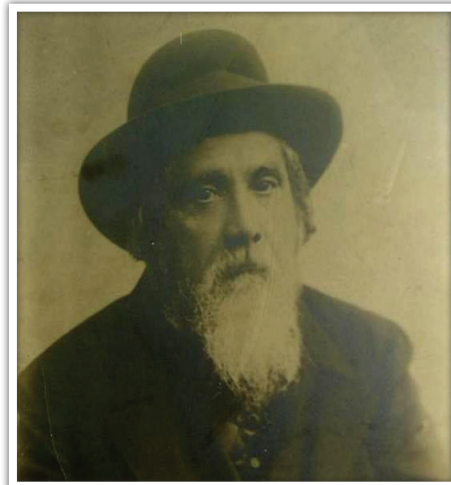
למחרת באשמורת הבוקר, שבו ראשוני המתפללים לאמירת תהילים לפני תפילת שחרית, ולפתע הם מבחינים בדמות העומדת על הסולם בפנית בית הכנסת. בתחילה נבהלו מאוד שמא גנב הוא, אך עד מהרה הבחינו כי זהו מאיר שמחה, בנו של רבי שמשון קלונימוס.

"מאיר שמחה, רד!" - קראו לעברו בבהלה. קריאתם עוררה אותו משקיעותו העמוקה בלימוד, והוא שאל אותם בהתפעלות: "כבר נסתיימה תפילת ערבית? הנה אני כבר יורד!" - הוסיף - "אל תסגרו את השער!"

רבי יוסף חריף סיים את הסיפור ואמר: "אכן זוהי שקידה! שכל כולה עטופה בתורה."

"ת"ד מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין וכו' וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך..." (שבת כ"א, ב') חכמת התורה שונה היא משאר החכמות: בשאר החכמות כאשר ילמד אדם דבר חכמה, אם יבין את הדברים ויזכור אותם היטב, לא תוסיף לו חזרה ושינון על אותו דבר חכמה. מה שאין כן בחכמת התורה, גם אחרי שילמד מרבו דבר תורה, ככל שישנון ויחזור עליו, יבין אותו טוב יותר, ויתחדשו לו הבנות נוספות ועמוקות יותר. והסיבה לכך היא מפני שדברי תורה יש בהם 'חיות', ולכן כל לימוד ולימוד מחיה את התורה ואור חדש מואר ומוליד הבנה והשכלה חדשה.

דברי הגמרא הנזכרים - אומר הבני יששכר - רומזים לכך, שהרי נר חנוכה רומז על אור התורה כמאמר הפסוק "כי נר מצוה ותורה אור", וא"כ, 'מצות חנוכה' - אור התורה, 'נר איש וביתו' - אפשר לצאת ידי חובת לימוד תורה ע"י ההתלמיד ישמע פעם אחת מרבו, כשם שבנר חנוכה אדם מוציא את בני ביתו, אבל 'המהדרין' - היינו אלו החוזרים ושונים את פרקם, אזי 'נר לכל אחד ואחד' - אור חדש יואר כאשר כל אחד ואחד יחזור שוב על הלימוד, אחר הלימוד עם רבו, 'המהדרין מן המהדרין' - וככל שיחזרו על הלימוד עוד ועוד, הרי הם 'מוסיפים' והולכים' - לימוד התורה שלהם פורה יותר, מתבהר יותר, ובכל פעם מתחדשת עמקות חדשה והבנה יתירה.

ה'חיות' שנמצאת בתורה, היא גם המבדילה אותה

משאר החכמות, היא זו שגורמת לאדם הלומד תורה לאהוב את התורה. וכמידת אהבת התורה שתהיה באדם, כך תהיה אצלו מידת הבנתה והשגתה. ע"כ סיפר הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א, בשמו של הגאון רבי לייב בקשת זצ"ל, ראש ישיבה בדטרויט: דודו של הרב בקשת, הרב יחזקאל חפץ, נהג לנסוע פעמיים בשנה לדווינסק, כדי ללמוד חברותא עם הגאון רבי מאיר שמחה, בעל ה'אור שמח'. באחת הפעמים כאשר למדו סוגיא סבוכה, הם התקשו מאוד בהבנת דברי התוס'. הם ניסו רבות לרדת לעומקם של דברים, אך העלו חרס בידם, ודברי התוס' נשארו סתומים.

תוך כדי העמל והיגיעה, פנה רבי מאיר שמחה לרבי יחזקאל ואמר: "הבה נפסיק לרגע מהעיון בסוגיא ונתפלל שנוכה לאהבת תורה!". ואכן כך עשו,

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

על מרן הגר"ש סלנט זצ"ל מסופר שנכנס דרך החלון, כדי להספיק עוד שניה או שתיים בהדלקת נרות החנוכה

הגר"ח זוננפלד היה נוהג לבקש שיכינו לו את החנוכה בפתח ביתו, וכשהגיע לדלת ביתו היה פוגש לראשונה את נרות החנוכה והדליקם לפני הבדלה, שהרי "אין מעבירין על המצוות"...

הרה"ג רבי שמואל ברוך גונט שליט"א

סורר, המרגיז אותו והגורם לו צער רב, ולכן הוא מרחיקו. כעת נראה מה יקרה בשעת לילה מאוחרת, כשלתע תפרוץ שריפה. את מי יציל האב-הרב באופן אינסטינקטיבי? למיטתו של מי משניהם, התלמיד האהוב או הבן הסורר, הוא ירוץ קודם? - אל בנו, ללא ספק! מדוע? והרי הוא אוהב אותו לכאורה פחות מאשר את תלמידו הטוב?

התשובה היא: כן. נכון שכלפי חוץ נראה שהרב-האב אוהב את תלמידו הטוב יותר מבנו, אך בשעת מבחן אמתית, מתעוררת אהבתו הפנימית לבנו פי כמה מאשר לתלמידו. אם נשאל אותו לאחר מעשה מדוע נהג כך, יתקשה הוא להסביר את מעשיו, מפני שקשר כזה הוא לעיתים קשר אהבה מתחת לסף הכרתו.

ואמנם, יש לנו בתוך-תוכנו, הכרה פנימית עמוקה בדברים גבוהים, מתחת לסף ההכרה. השאלה היא: כיצד נוכל להגיע לדרגות גבוהות שאלה? כיצד נוכל להעצים את הרגשות הפנימיות האלה החוצה? כאן באים חכמי הנפש וסוברים, כך לדברי הגרא"א דסלר זצ"ל, שניתן להגיע ל'ספרה שמונה האמתית שלנו' דרך עבודה חיצונית ומעשית קבועה. נעבוד קשה בדרך המעשה. נעשה מה שאנו יכולים לעשות, נקיים תורה ומצוות בכל כוחנו והנה, הכוחות הפנימיים שלנו יצוצו לבסוף.

אנחנו מצויים עמוק בספרה 6, בששת ימי המעשה. אנו רק נוגעים בספרה 7, מתקרבים קצת 'לעולם הבא'. ומה עם הספרה 8? מה עם השגות גבוהות יותר, רוחניות ונעלות? - אל דאגה, נגיע לבסוף אליהן על ידי עבודה טובה ומאומצת. אין צורך לחפש אחר עולמות גבוהים ופנימיים. הם יגיעו אלינו מעצמם, יצוצו לבסוף מתוך סף הכרתנו.

הרבי מבלאזוב זצוק"ל כתב דבר נפלא: "בטעם שלא תיקנו בחנוכה משתה ושמחה, יש לומר כיון שבימים אלו נגמר החותם לטובה, כנודע מדברי הספרים הקדושים, לכן אין לנהוג בהם בשמחה יתירה מחמת אימת הדין". ועל אותו העיקרון מוסיף הוא, ששבת חנוכה יוצאת תמיד בפרשת מקץ, שהוא ראשי תיבות למ'מון ק'ול צ'ום, שהם תשובה ותפילה וצדקה. לדבריו, המילים "תשובה תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה", עולים בגימטריא ל- 8 פעמים "נר חנוכה"...

זמר לשבת חנוכה

השולחן ערוך (סימן ער) כתב, שישנם הנוהגים שלא לומר את פרק "במה מדליקין" בשבת חנוכה, וביאר הט"ז שהסיבה היא משום שבפרק זה מובאת דעתו של רבי טרפון, שרק שמן זית כשר לנר שבת, ואילו לנר חנוכה - כל השמנים כשרים, ויש בזה משום פחיתות כבוד לחנוכה. המשנה ברורה מביא טעם נוסף:

לפי שהשמנים הפסולים הנזכרים בפרק זה, אינם פסולים אלא לנר שבת ולא לנר חנוכה. הגאון בעל 'בן איש חי' זצוק"ל כתב: "ירבה בסעודת שבת של חנוכה יותר משאר שבתות השנה". ומובא בספרים שאכן ישנו מנהג להוסיף עוד מאכל אחד בשבת חנוכה.

הרמ"א פסק שבשבת חנוכה אין אומרים "צדקתך" במנחה, בגלל שבשבת חנוכה אומרים "הלל", וכלל הוא, שכל שבת שיש בה "הלל" - אין בה "צדקתך" (אבודרהם במנחה של שבת).

בסידורים מסוימים הודפס זמר לשבת חנוכה המתחיל במלים "אכלו משמנים". שמו של מחבר השיר הוא אברהם, והוא רמוז באותיות שבראשי הבתים. ובטעות ייחסוהו לרבי אברהם אבן עזרא. שיר זה נדפס במחזור סלוניקי, (סבינויטה, שנת ה' שיז); בזמירות לליל שבת (פרנקפורט דמיין, שנת תרפב) ובסידור "בית יעקב" המיוסד על סידור יעב"ץ (אולם אינו אלא תוספת המדפיסים, כי שיר זה אינו מופיע בסידור "עמודי שמנים", שהוא סידור יעב"ץ המקורי).

ישנו הקשר מעניין בין שבת ל... 'זאת חנוכה'. ליומו האחרון של חנוכה קוראים בקהילות ישראל בשם "זאת חנוכה", על שם סיום פרשת הנשיאים שקוראים בה בקריאת התורה את הפסוק: "זאת הנִּכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשֹּׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשֵׂי־אֵל". וביארו הספרים בדרך רמז כי "זאת חנוכה" הינה עיקרה ותוקפה של חנוכה. לפי שהוא יום השמיני, וכל חוזה הימים הקודמים הכל הוא ביום השמיני. יום השמיני רומז תמיד לנצח שאינו מוגבל והוא למעלה מן הזמן. שבעה ימים הינם גבולות הזמן, ויום השמיני, כבר יוצא הוא מגבולו ולמעלה ממנו.

מהו פירושם ועומקם של הדברים?

ספרי החסידות והמחשבה מסבירים את עניין "זאת חנוכה" בהסבר הסובב סביב הספרה 8. לדבריהם, הספרה 8 פירושה "למעלה מן הטבע", מדובר במספר שמימי ורוחני נעלה. זאת משום שלכל דבר בבריאה ישנם 6 צדדים, למעלה ולמטה (2), מקדימה ומאחורה (2) ומשני הצדדים (2). דבר זה נקרא בספרות המחשבה והנסתר בשם "חומר", וכאמור, לכל "חומר" ישנם 6 צדדים. לעומת זאת הספרה 7 פירושה "צורה", שהכוונה לעצם החפץ. דוגמה לדבר: לשולחן ישנם 6 צדדים, אך מלבד 6 צדדיו יש לו גם פן נוסף ומרכזי, והוא היותו "שולחן" ולא "סתם 6 צדדים". בספרות הקבלית מוגדרת הספרה 7 במונח "הנקודה האמצעית", שפירושה "הצורה".

לעומת זאת, הספרה 8 נחשבת להמשך הדבר, והוא "התכלית". כפי הנאמר, לכל חפץ ישנם 6 צדדים, וגם אלמנט שביעי נוסף והוא צורתו המיוחדת. כעת נתווסף בו אלמנט והוא תכליתו, לשם מה הוא נוצר ומה תפקידו. הספרה

השמינית הזו אינה נמצאת בגוף החפץ הגשמי, אלא אופפת עליו ועל רוחו. חלק זה אינו נחשב לדבר "גשמי", אלא לחלק רוחני, הנמצא מעל החפץ, מעל הטבע.

המהר"ל מפראג מסביר שהספרה 6 רומזת לחיי הגשם בעולם, לששת ימי השבוע, כאשר הספרה 7, רומזת לשבת, שהיא אמנם קשורה עדיין לחיי העולם הזה, אך שבת היא כבר "מעין עולם הבא", מדובר בתחילתו של עולם רוחני,

הנושק עדיין לחיי המעשה. מנגד, הספרה 8 רומזת לעולם הרוחני עצמו, שאפילו נביאים לא השיגוהו (ולכן אין כמעט אזכורים בתורה בצורה ברורה לחיי העולם הבא). "שמונה" הוא היום השמיני של חנוכה, כפי ש-8 היא הספרה השלטת בברית המילה ובשמיני עצרת, שהוא חגו של הקב"ה.

הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, בספרו 'מכתב מאליהו', מסכים גם הוא עם אבחנותיהם של חכמי המחשבה והחסידות, אך הוא מתקשה בספרו כיצד נוכל 'להשיג את השמונה' בחיי המעשה, והאם נוכל לפשט את הדברים הגבוהים לכאורה, אל חיי היום-יום שלנו. לדבריו, השגות אלו נמצאות אצל כל יהודי, עמוק-עמוק בפנימיותו, למרות שהוא אינו יודע זאת.

הגרא"א דסלר כותב שהכוחות הפנימיים של האדם, שורשם עמוק בלב האדם והינם נמצאים מתחת לסף הכרתו. כיצד הדבר בא לידי ביטוי? במעשים, שלפעמים אין כל שליטה רציונאלית עליהם. הוא ממשיל את הדבר, בשם רבי ישראל מסלנט זצ"ל, לרב שיש לו תלמיד אהוב במיוחד, שהוא אוהבו אהבה עזה והוא עושה לו נחת רוח רבה, כאשר מנגד יש לו לאותו הרב בן

מֵרֵן הַגֵּר"ח קִיבִּיבְסְקִי שְׁלִיט"א, מִסְפֵּר שִׁבְעִיתִים שִׁיחֻקו הִילְדִים בְּסִבִּיבּוֹן בְּחֲנוּכָה, אֲךָ אֲבִיו הִסְטִיפְלָר לֹא הִרְשָׁה לָהֶם לִשְׁחַק בּוּ בַשַּׁבָּת, מִשּׁוֹם שֶׁהִדְבַּר דּוֹמָה לְמִקְח וּמִמְכָר הָאָסוּר בַּשַּׁבָּת. הֵרֵב גַּמְלִיאֵל רִבִּינוּבִיץ' שְׁלִיט"א שֶׁאֵל אֶת הַגֵּר"ח קִיבִּיבְסְקִי בְּעֵינֵי מִשְׁחָק הַסִּבִּיבּוֹן, וְהַגֵּר"ח קִיבִּיבְסְקִי שְׁלִיט"א הִשִּׁיב לוֹ שֶׁאֲצֵלֶם נִהְגוּ שֶׁרַק הִילְדִים וְלֹא הַמַּבּוּגְרִים, מִשְׁחָקִים בְּסִבִּיבּוֹן.

מִנִּינֵי הַמַּזְדְּרוֹזִים

בְּאֶחָד מִבְּתֵי הַכִּנְסוֹת בְּעִיר מַגּוּרֵי אֶלְעָד, אֲרֻגְנו כְּמָה יוֹצֵאֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה מִנִּינֵי לְתַפִּילַת עֵרְבִית בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת חֲנוּכָה, 18 דְּקוֹת לְאַחַר הַשְּׁקִיעָה. רַב בֵּית הַכִּנְסַת הַקְּפִיד עַל כֵּךְ, וְאִמְרוּ שְׂכָאן בְּבֵית הַכִּנְסַת מְקַפִּידִים לְהַתְּפַלֵּל מַעֲרִיב 40 דְּקוֹת לְאַחַר הַשְּׁקִיעָה וְלֹא קוֹדֵם, וְיִתְכַן שֶׁתִּצְאָה מִכֵּךְ תִּקְלָה לְחַלֵּק מִהַמְתַּפְּלָלִים, שְׂאִינִם בְּקִיאִים בְּדִינִים אֵלּוּ, וְיִסְבְּרוּ שְׁנִיתָן לְאַרְגָּן מִנִּינִים גַּם בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה לִפְנֵי הַזְּמַן הַמְּקוּבָּל בְּבֵית הַכִּנְסַת. לִכֵּן הַצִּיעוּ רַב בֵּית הַמְּדַרְשׁ, שֶׁאֵלּוּ שְׂרוּצִים לְהַזְדַּרוֹ בְּהַדְּלַקַת הַנְּרוֹת בְּמוֹצָ"שׁ, יֵאָרְגְּנוּ לְעַצְמָם מִנִּינֵי כְּרֻצוֹם, אֲךָ לֹא בְּתוֹכֵי בֵּית הַכִּנְסַת. זוֹהִי אֲכֵן הַנְּהַגָּה הַשְּׁקִפְתִּית, הַשִּׁיכֵּת לְבֵית כִּנְסַת זוֹ אוֹ אַחֵר, וְכֹדָאֵי הוּא רַב בֵּית הַכִּנְסַת לְקַבּוֹעַ אֶת הַלִּיכּוֹת קִהִילְתּוֹ. אֲךָ בּוֹדָאֵי שִׁישְׁנו מְקוֹם רִצְיָנֵי בְּהַלְכָה, לְהַתְּפַלֵּל מַעֲרִיב בְּמוֹצָ"שׁ אֲףּ בְּשַׁעַת מוֹקְדַת יִתְרַ מְהַרְגִיל, וּבּוֹדָאֵי שְׂמַצוּה לְהַזְדַּרוֹ וְלְהַדְּלִיק נְרוֹת מוֹקְדָם כִּכֵּל הַאֲפֶשֶׁר. וְכֵךְ כְּתוּב בְּמַעֲשֵׂה רַב' (רִלְז'), בְּשֵׁם אֲדוֹנֵינוּ הַגֵּר"א ז"ל מוֹיִלְנָא: "בְּחֲנוּכָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת מַזְדְּרוּזִין מֵאֵד לְהַתְּפַלֵּל תַּפִּילַת עֵרְבִית בְּמוֹקְדָם הַאֲפֶשֶׁר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר זְמַן הַהַדְּלָקָה וְיִפְסִיד הַבְּרַכָּה. וְשִׁמְעֵנוּ שְׁפַעַם אַחַת אִיחָר אֶחָד מִהַמְתַּפְּלָלִים אֲצֵלוּ תַּפִּילַת מַעֲרִיב בְּמוֹצָ"שׁ, וְצִיּוּה שִׁדְלִיק מְקוֹדֵם נֵר חֲנוּכָה וְאַחַר כֵּךְ יִתְפַּלֵּל. וְאִין אֹמְרִים 'וְיִתֵּן לָךְ' קוֹדֵם הַבְּדֵלָה, כְּדֵי לְהַקְדִים הַדְּלָקַת נֵר חֲנוּכָה בְּזִמְנָה".

מֵרֵן הַגֵּר"ח קִיבִּיבְסְקִי שְׁלִיט"א, מִסְפֵּר שִׁבְעִיתִים שִׁיחֻקו הִילְדִים בְּסִבִּיבּוֹן בְּחֲנוּכָה, אֲךָ אֲבִיו הִסְטִיפְלָר לֹא הִרְשָׁה לָהֶם לִשְׁחַק בּוּ בַשַּׁבָּת

הַפְּרוּשִׁים בִּירוּשָׁלַיִם נִהְגוּ לְהַתְּפַלֵּל מַעֲרִיב בְּמוֹצָ"שׁ וְלְרוּץ הַבֵּיתָה, כְּדֵי לְהַדְּלִיק מִיד נֵר חֲנוּכָה, כְּדַבְּרֵי הַגֵּר"א. עַל מֵרֵן הַגֵּר"ש סֶלְנֵט זְצ"ל מְסוּפֵר שֶׁנִּכְנַס דְּרַךְ הַחֲלוֹן, כְּדֵי לְהַסְפִיק עוֹד שְׁנִיָּה אוֹ שְׁתֵּיִם בְּהַדְּלַקַת נְרוֹת הַחֲנוּכָה. עַל סִבֵּי זְקֵנֵי הַגֵּה"צ הַמְּקוּבָּל רַבֵּי אֶפְרַיִם שְׂמוּאֵל לֶרְנֵר זְצ"ל, מִיִּסַּד בִּיהַכְנֵס"ס הַגֵּר"א בְּשִׁכּוֹנַת שַׁעֲרֵי חֶסֶד בִּירוּשָׁלַיִם, מְסַפֵּרִים בְּמִשְׁפַּחְתָּנוּ שֶׁתִּמִּיד הִיָּה זְרִיז לְמַצּוּת, אֲךָ בְּמוֹצָ"שׁ הִיָּה רֵץ בְּמַהִירוֹת הַבּוֹק מִיד לְאַחַר מַעֲרִיב, כְּדֵי לְהַדְּלִיק מִיד נְרוֹת חֲנוּכָה.

יֵשׁ לְדוֹן דְּבָרִים אֵלּוּ, מִשּׁוֹם שֶׁהַגֵּר"א צִיּוּה לְהַזְדַּרוֹ וְלְהַדְּלִיק מִיד "כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר זְמַן הַהַדְּלָקָה וְיִפְסִיד הַבְּרַכָּה". דְּבָרִים אֵלּוּ מְבוֹסְסִים עַל דִּין נוֹסֶף שְׂמוּבָא בְּמַעֲשֵׂה רַב' בְּשֵׁם הַגֵּר"א, לִפְנֵי "חֲצִי שַׁעַת אַחַר זְמַן כְּלוֹת רַגְלֵי מִן הַשּׁוּק, מְדִלִיק בְּלֵי בְּרַכָּה" (וְרֹאוּ בְּמִקְרוֹת וּבִיאָרוּרִים שֵׁם). וְלִפְנֵי זֶה בִּימֵינוּ, כֹּאשֶׁר זְמַן הַתְּכַלָּה רַגְלֵי מִן הַשּׁוּק" הוּא מֵאוּחֵר הַרְבֵּה יוֹתֵר, לְכֹאֲוֵרָה אִין עֵינֵי לְהַזְדַּרוֹ כֵּל כֵּךְ. וְאוּלַם לְכֹאֲוֵרָה יִשְׁנו עֵינֵי לְהַזְדַּרוֹ וְלְהַדְּלִיק, כְּדֵי לְהַרְוִיחַ אֶת הַדְּלַקַת הַנְּרוֹת, לִפְנֵי הַדְּעוֹת הַסּוֹבְרוֹת שֶׁצֵּאת הַכּוֹכְבִים הוּא מֵאוּחֵר יוֹתֵר, וְאִם מְדִלִיק נְרוֹת מִיד לְאַחַר מַעֲרִיב, נִמְצָא מְדִלִיק בְּזִמְנָן צֵאת הַכּוֹכְבִים, לִפְנֵי הַדְּעוֹת הַסּוֹבְרוֹת שֶׁזְּמַן זֶה הוּא מֵאוּחֵר יוֹתֵר. וְכּוֹמֵן כֵּשֶׁמְדִלִיקִים נְרוֹת מִיד, מְרוּוִיחִים בְּכֵךְ גַּם הַדְּלָקָה בְּתוֹךְ חֲצִי שַׁעַת לְשַׁקִיעַת הַחֲמָה, לִפְנֵי הַדְּעוֹת שֶׁשְׁקִיעַת הַחֲמָה הִיא מֵאוּחֵרֵת יוֹתֵר (אֲדָם שֶׁתְּפַלֵּל מַעֲרִיב 18 דְּקוֹת לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה, וּמְדִלִיק נְרוֹת כְּעֶבֶר 10 דְּקוֹת, הַרְוִיחַ בְּכֵךְ שֶׁהַדְּלִיק נְרוֹת בְּתוֹךְ חֲצִי שַׁעַת לְשַׁקִיעָה).

וְעוֹד כְּתוּב שֵׁם בְּשֵׁם הַגֵּר"א ז"ל: "נֵר חֲנוּכָה קוֹדֵם לְהַדְּלָקָה לֵנֵר שַׁבַּת וְגַם קוֹדֵם לְהַבְּדֵלָה".

נִחְלַקוּ הַפּוֹסְקִים הָאֵם מְדִלִיקִים קוֹדֵם נֵר הַבְּדֵלָה, כִּי הוּא תְּדִיר יוֹתֵר אוֹ נֵר חֲנוּכָה, וְכֹתֵב הַמְּשַׁנֵּה בְּרוּרָה שְׁ"עֵבִיד כְּמֵר עֵבִיד וְעֵבִיד כְּמֵר עֵבִיד" וְשִׁכֵּל אֶחָד יַעֲשֶׂה כְּמִנְהַג אֲבוֹתָיו וְרַבּוּתָיו. וְאֲכֵן, רֹב הַיְּהוּדִים מְדִלִיקִים קוֹדֵם נֵר הַבְּדֵלָה וְלְאַחַר מִכֵּן נֵר חֲנוּכָה (וְכֵךְ פֶּסֶק לְהַלְכָה הַגְּאוּן הַבֵּן אִישׁ חֵי, וְהַמְּאוּר וְשִׁמְשׁ כְּתֵב שֶׁכֵּךְ נִהְגוּ רַבּוֹ) אֲךָ הַהוֹלְכִים בְּשִׁיטַת הַגֵּר"א (כְּמוֹנֵי, לְמַשְׁלָל...) מְדִלִיקִים קוֹדֵם נֵר חֲנוּכָה. וְכֵךְ כְּתוּב לְנוֹהַג בְּחֵי אֲדָם (כִּלְל קֶנֶד סֶל"ז), בְּשׁוֹרֵת אֲבִנֵי נֹזר (או"ח סִימָן תַּצֵּט), וְכֵךְ נִהְגוּ רַבְּנוּ הַחֲתָם סוֹפֵר ז"ע.

הַפּוֹסְקִים (שׁו"ת מְהַר"י בְּרוֹנָא, תְּלַמִּידוֹ שֶׁל בַּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן, סִימָן קִל"ז; אֲרוּחוֹת חַיִּים; פְּתַח תְּשׁוּבָה סִימָן תְּרַע סַעִיף ב) כְּתוּבוּ שֶׁאִין לְשִׁיר זְמֵר זֶה, בְּגַלְל שְׁזֵמֵר זֶה לֹא חוֹבֵר עַל יְדֵי תְּלַמִּיד חֶכֶם, אֲלֵא עַל יְדֵי לֶץ וְפוּחוֹ (מְאוּרֵי אֹר, בְּאֵר שְׁבַע, דָּף פֶּא, ב).

לֹא לְטַלְטֵל אֶת עֲלוֹנֵי הַצְּדָקָה!

יְדִידֵי הַרְה"ג רַבֵּי גַמְלִיאֵל רִבִּינוּבִיץ' שְׁלִיט"א, מְבִיא בְּסַפְרוֹ הַנִּלְכָּב 'פְּרֵדֵס יוֹסֶף' עַל חֲנוּכָה, רְשִׁימַת הַלְכוֹת שַׁבַּת מַעֲנִינֵינּוּת, הַנוֹגְעוֹת לְשַׁבַּת חֲנוּכָה שֶׁלִּפְנֵינוּ. נְבִיא חֵלֶק מְדַבְּרִין:

• כֹּאשֶׁר נִשְׁבְּרוּ כּוֹסִיּוֹת הַשֶּׁמֶן שֶׁל נְרוֹת הַחֲנוּכָה, וְיֵשׁ בְּחֹדֵר יְלָדִים אוֹ כֹּאֵלּוּ שִׁיתְּקִשׁוּ לְהִיזְהֵר מִהַשְּׁבָרִים, מוֹתֵר לִפְנֵי אֶת הַשְּׁבָרִים שֶׁלֹּא יִזְקוּ, וּמוֹתֵר לְנִקּוֹת בִּידֵיִם אֶת הַשְּׁבָרִים (שׁו"ע או"ח סִימָן ש"ח סַעִיף ו').

• שֶׁמֶן לְמְאוּר, שְׂרָאוּי רַק לְהַדְּלָקָה וְלֹא לְאֲכִילָה, דִּינוּ כְּמוֹקְצָה מִחֲמַת גּוֹפוֹ, וְאִסוּר לְטַלְטֵלוּ אֶפִּילוֹ לְצוּרֵךְ גּוֹפוֹ אוֹ מְקוֹמוֹ (מִשְׁנַת אַהֲרֵן סִימָן ל'). פְּתִילָה שֶׁלֹּא דְלָקָה בְּעֵרֵב שַׁבַּת בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת, וְהִיא רְאוּיָה עֵדִיין לְשִׁימוֹשׁ, מוֹתֵר לְטַלְטֵלָה לְצוּרֵךְ גּוֹפָה אוֹ לְצוּרֵךְ מְקוֹמָה. פְּתִילָה שֶׁדְּלָקָה בְּעֵרֵב שַׁבַּת בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת, אַע"פ שֶׁכְּבַתָּה כְּבֵר, אִסוּר לְטַלְטֵלָה כִּלְל בַּשַּׁבָּת זֹו. נֵר שֶׁל שַׁעוּוָה, אֶפִּילוֹ דֶּלֶק כְּבֵר בַּחוּל אוֹ בַּשַּׁבַּת שַׁעֲבָרָה, כֵּל שֶׁהוּא עֵדִיין רְאוּי לְהַדְּלָקָה, מוֹתֵר לְטַלְטֵלוּ לְצוּרֵךְ גּוֹפוֹ אוֹ מְקוֹמוֹ (מִשְׁנַת בְּרוּרָה סִימָן ש"ח ס"ק ל"ד).

• כּוֹסִיּוֹת זְכוּכִית מְנֻרוֹת חֲנוּכָה הַעוֹמְדוֹת לִפְּוֹל, מוֹתֵר לְתַפְסֵן בִּידוֹ וּלְמַנּוֹעַ אֶת שְׁבִירָתָן (גַּם אִם הַשֶּׁמֶן דֶּלֶק בְּהֵן בְּעֵרֵב שַׁבַּת) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינָזְקוּ מֵהֵן הַתִּינוּקוֹת שַׁבְּבִית (תּוֹרַת הַמוֹקְצָה פ"ה עוֹמֵד קמ"ד, וְשׁו"ת בְּצַל הַחֲכָמָה ח"ה סִימָן נ"ז). כּוֹסִיּוֹת שֶׁמֶן מוֹכּוּנוֹת לְהַדְּלָקָה, שְׂצָרִיכִים לְשַׁבּוֹר אֶת הַפֶּקֶק לִפְנֵי הַשִּׁימוֹשׁ - אִסוּר לְטַלְטֵל (מִשְׁנַת אַהֲרֵן סִימָן ח'). אִסוּר לְטַלְטֵל גְּפּוּרִים, אֶפִּילוֹ לְצוּרֵךְ גּוֹפָם אוֹ מְקוֹמָם (מֵרֵן הַגֵּר"נ קַרְלִיץ שְׁלִיט"א, חוֹט שְׁנֵי הַלְכוֹת שַׁבַּת ח"ג עוֹמֵד פ"ב).

• כְּשֶׁמְדִלִיקִים חֲנוּכָה עַל כֶּסֶף וְכֹדוּמָה, וְהַהוֹרִים מְפַחְדִים שִׁילְדִים יִפִּילוּ אֶת הַחֲנוּכָה, אִסוּר בַּשַּׁבַּת לְטַלְטֵל הַכֶּסֶף עִם הַחֲנוּכָה, וְלִכֵּן יִינֵחַ בְּעֵרֵב שַׁבַּת עַל הַכֶּסֶף דְּבַר הֵיתֵר חֲשׁוּב, כְּמוֹ סֶפֶר שְׂצָרִיךְ לְכַבּוֹד שַׁבַּת, וְאִזְ נַעֲשֶׂה הַכֶּסֶף בְּסִיס לְאִיסוּר וְלִהִיתֵר, וְהַהֵיתֵר חֲשׁוּב לוֹ עַכְשִׁיו יוֹתֵר מֵהַאִיסוּר, וּמוֹתֵר לְטַלְטֵל אֶת הַכֶּסֶף (שׁו"ת מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל, עַל חֲנוּכָה).

• סִבִּיבּוֹן רִגִיל אִינוּ מוֹקְצָה בַּשַּׁבַּת, לְמִרּוֹת שֶׁאִסוּר לְשַׁחַק בְּסִבִּיבּוֹן בְּאוֹפֵן שֶׁעַל יְדֵי שִׁיפּוֹל הַסִּבִּיבּוֹן בְּצַד מְסוּיִם, יִזְכּוּ מִשְׁחָקִים בְּחַפֵּץ כִּלְשָׁהוּ (הַגֵּר"א דִּינֵר בְּגִלְיוֹן הַלְכוֹת מֵיַם חַיִּים עוֹמֵד 36). סִבִּיבּוֹן מִנְגֵן אִסוּר לְטַלְטֵלוּ (סֶפֶר לּוֹח הַמוֹקְצָה עוֹמֵד רל"ח).

• שִׁימוֹ לֵב לְהַלְכָה מַעֲנִינֵינּוּת: אִין לְטַלְטֵל עֲלוֹנֵי הַצְּדָקָה מִמַּגְבִּיּוֹת חֲנוּכָה, הַמְּתָאִרִים אֶת מְצוּקוֹת הַמִּשְׁפּוּחוֹת, כֹּאבִם וּבְכִיִּים (קוֹבֵץ אֹר עֵמֶרֶם, עוֹמֵד ל"ד, וּמִשְׁנַת אַהֲרֵן, סִימָן כ"ב).

• סוֹפְגָנִיָּה מְמוּנַחַת בְּמַקְפִיא, אִינָה מוֹקְצָה (שׁו"ת שְׂרָגָה הַמְּאִיר ח"ג סִימָן ק'). מִשְׁחָקֵי פֶּאזֵל, מִשְׁחוּבְּרִים הַרְבֵּה חֲלָקִים אֶחָד לְשְׁנֵי עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה צִיּוֹר שֶׁל מְנוּרָה, יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְטַלְטֵלֵם כִּי אִם לְצוּרֵךְ גּוֹפָם אוֹ מְקוֹמָם (שׁו"ת שֶׁבֵט הַלּוּי ח"ט סִימָן ע"ח).

• יֵלֵד קֶטֶן שֶׁמְחַזֵּק בִּידוֹ נְרוֹת חֲנוּכָה, יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְאַחוּז בִּידוֹ (מִשְׁנַת אַהֲרֵן סִימָן כ"ז). מוֹתֵר לְטַלְטֵל תְּמוּנוֹת שֶׁל הַדְּלַקַת נְרוֹת חֲנוּכָה בְּחִצְרוֹת אֲדַמּוּרִים וְרַבָּנִים. (שְׁלַמִי יְהוּדָה פ"ג סַעִיף י"ד).

• דָּף עִם בְּרַכַּת נֵר חֲנוּכָה, אִינוּ מוֹקְצָה, מִשּׁוֹם שֶׁאֲפֶשֶׁר לְלַמּוֹד מִמֶּנּוּ (קְצוֹת הַשַּׁבַּת עוֹמֵד קס"ד). חֲתָן שֶׁקִּיבֵּל חֲנוּכָה לְחֲנוּכָה, וְאִינוּ מְדִלִיק בָּהּ עַד אַחֲרֵי הַחֲתוּנָה, לֹא יִטַּלְטֵלָה אֶפִּילוֹ לְצוּרֵךְ גּוֹפָה אוֹ מְקוֹמָה (נְטַעִי גְּבִירָאֵל עַל חֲנוּכָה, פֶּרֶק כ"א סַעִיף י"ד).

• יְהוּדֵי שֶׁקִּיבֵּל מִטְּבַע דְּמֵי חֲנוּכָה מֵאֲדַמּוּר לְשִׁמְרָה וְכֹדוּמָה, מוֹתֵר לְטַלְטֵלָה בַּשַּׁבַּת לְצוּרֵךְ שִׁמְרָה (שׁו"ת תְּשׁוּבוֹת וְהַנְּהַגוֹת ח"א סִימָן רל"ו).

וְלִשְׂאֵלָה מַעֲנִינֵינּוּת, שֶׁכְּמַעֲט כּוֹלְנוּ נִתְקַלְּמִים בָּהּ: יְהוּדֵי שֶׁלֹּא הִכִּין מַעֲרֵב שַׁבַּת אֶת הַנְּרוֹת לְהַדְּלָקָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, וְרוּצָה בַּשַּׁבַּת לּוֹמֵר לְבַנֵּי בֵּיתוֹ שִׁיכִינוּ אֶת הַנְּרוֹת אוֹ הַשֶּׁמֶן בְּחֲנוּכָה מִיד בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, כְּדֵי שִׁיכּוֹל לְהַדְּלִיק בְּהַקְדָּם הַאֲפֶשֶׁר, עֲלוּנו לְדַעַת הָאֵם מוֹתֵר לּוֹמֵר זֹאת בַּשַּׁבַּת? שְׁהִי הַשׁו"ע פֶּסֶק שֶׁכֵּל דְּבַר שֶׁאִין בּוֹ צַד הֵיתֵר לְעַשׂוֹתוֹ בַּשַּׁבַּת, אִסוּר לּוֹמֵר לְחַבְּרוֹ שִׁיעֲשֶׂהוּ לְאַחַר הַשַּׁבַּת, וְאֶפִּילוֹ אִם אִין בּוֹ אֲלֵא אִיסוּר דְּרַבְּנָן, גַּם כֵּן אִסוּר!

הַגֵּר"ב צ' פֶּלְמָן זְצ"ל כּוֹתֵב בְּסַפְרוֹ שְׁלַמִי תוֹדָה (סִי" כ"ח אוֹת ה), שִׁיתְּכֵן שְׂמוֹת לּוֹמֵר לְבַנֵּי הַבֵּית בַּשַּׁבַּת, לְהַכִּין שֶׁמֶן וּפְתִילוֹת מִיד בְּצֵאת הַשַּׁבַּת, מִשּׁוֹם שֶׁזֶּהוּ דְּבַר מְצוּה, וְאֲףּ הַשְּׁמַנָּה בְּרוּרָה כְּתֵב שִׁישׁ אוֹסְרִים אֶפִּילוֹ דְּבַר מְצוּה, אֲבָל הָאֵלִיָּה רַבָּא, מֵאִמְרוּ מְרַדְכֵי וְהַבְּרַכִּי יוֹסֵף הִתִּירוּ לְדַבֵּר מְצוּה. וְאִמְנַם מֵרֵן הַגֵּר"ח קִיבִּיבְסְקִי אִסַּר לְעַשׂוֹת זֹאת.

לימים, התברר כי מי שהטמין את האוצר בכרית היה הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע, שביום כ"א בכסלו שוחרר מהמחנה ועשה דרכו לשווייץ. הרבי מסאטמר התארגן מבעוד מועד עם כל צרכי החנוכה, וכשהוברח מהמחנה באישון ליל - הותיר בכרית את האוצר היקר, שהתגלגל לידיים טובות...

**אם אנו נדרשים למלחמה, אנו לא חוששים ממנה, אנו נוטלים כוחות ורצים לשדה הקרב!
כי יהודי אינו חושש ממאבק, הוא רץ בשמחה אל החזית!**

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

על הנסים... ועל המלחמות!

להפנים ולהעביר את המסר, כמה חשוב להנחיל אותו לילדינו ולדורות הבאים: אם אנו נדרשים למלחמה, אנו לא חוששים ממנה, אנו נוטלים כוחות ורצים לשדה הקרב. כי יהודי אינו חושש ממאבק, הוא רץ בשמחה אל החזית! נכון, פעמים אנו מתמודדים עם קשיי פרנסה, עם בעיות בריאות, עם מצוקות במשפחה ועם מלחמת יצר קשה ומתישה - אך אנו שמחים וגאים לעמוד ולהיאבק בעוצמה, כי המאבק מגלה לנו כוחות לא ידועים, ומרומם ומחזק את הקשר שלנו ואת הקרבה שלנו לבורא עולם!

כשאנו מדליקים את הנרות, השלהבות העולות לא מבושרות לנו סיפור השייך לעבר, אלא מעניקות לנו כלי להווה ולעתיד. ברגעים החמים והמוארים האלה, זה הזמן להפנים לעצמנו ולהנחיל לכל המשפחה את אשר מורים וקוראים הנרות: "יהודי יקר! אל תירא ואל תחת! המלחמה היא חלק מהעניין, היא ממנפת אותך ומחזקת אותך! אל תברח ממנה, ההיפך - תראה שהמלחמה מחזקת את הקשר שלך עם הקדוש ברוך הוא, תראה שהניסיון מרומם את החיבור שלך לאבא שבשמים, ותשמח על ההזדמנות שניתנה לך!"

"...או שאני יורה בך!"

היו אלה הימים האפלים, ימי מלחמת העולם השנייה. עננים שחורים כיסו את שמי אירופה, מלחמה עקובה מדם וארוכת שנים שיסעה את מדינות היבשת. דם יהודי נשפך כמים, מכוונות ההשמדה האכזריות של הנאצים יימח שם, היו בשיא תפוקתן, ואין לך יום שקללתו קטנה מקודמו. ברכבות המוות נדחסו יהודים רבים, בדרכם האחרונה לקדש שם שמים. באמונה שלימה עקדו עצמם על קידוש השם, נכונים ומוכנים למסור נפשם למוות, על הזכות להיות יהודים מאמינים. במחנות ההשמדה, בבלוקים צרים וארוכים ועל דרגשים מלאי פשפשים, הצטופפו הנותרים, ממתנינים

לתורם שבועדי עוד יבוא.

בחצרות המחנות שכבו חללי ירי לצד חללי רעב, ובתוככי המחנות פעלו בהקפדה ובסדר מופתי תאי הגזים הידועים לשמצה. הנאצים לא ידעו שובעה, בדיוקנות ובקפדנות עברו עיר אחרי עיר וכפר אחרי כפר, אוספים את היהודים ומובילים אותם אל התחנה הסופית והאחרונה, בה הפכו לגבעת אפר אילמת ועצובה. אחד המחנות הידועים, היה מחנה ברגן בלזן המפורסם, לשם הובל ביום מן הימים אדם נשוא פנים, הוא הגאון רבי שרגא שמואל שניצלער זצ"ל, שכינה כאב"ד העיירה טשאבא שבהונגריה. גם לעיירת הגיעה ידם המגואלת בדם של הנאצים, והוא נמנה על מאות אלפי יהודי הונגריה שהועלו על רכבות המשא, למסע ארוך בואכה מחנה ברגן בלזן, שם קיבלו הנאצים את ההחלטות מה לעשות בכל יהודי.

במחנה שררה משמעת ברזל. לפנות בוקר הוערו היהודים לעמל היום, לעבודת פרך בשירות הנאצים. כדי למנוע תקלות ותירוצים, לא היו במחנה כל חילופי דברים. מי שלא עמד בדרישות ובהוראות נורה על אתר, ומדי יום שימשו כמה גופות חדשות כתמרור אזהרה, כי ככה ייעשה למי שימרה את פי המפקדים... העבודה התנהלה בדיוקנות, בלי חריקות ובלו שינויים. בחורף כבקיץ, בקור מקפיא ובשרב מחניק, התייצבו היהודים לעבודה באותם בגדים, אחרי אותה מנת מזון זעומה, ובאותה שעה. דווקא לכן הייתה כה גדולה התמיהה, כאשר אחד הנאצים קרא את הרב שניצלער מתוך שורות העבודה...

המשך בעמוד הבא <<<

אנו עומדים בעיצומם של הימים המוארים, ימי החנוכה. בכל ערב מחדש, נרגשים ומאושרים, אנו מעלים את השלהבת הקטנה בנרות החנוכה, נותנים ללהבה הנצחית של עם ישראל לרצד מול עינינו, ולספר בדממה שקטה אך בחום נעים את סיפורו הנצחי של עם ישראל, שהצליח להילחם ולהתגבר גם על היוונים ולנצח, להמשיך את מורשת עם ישראל.

בפתיחת "ועל הניסים" שאומרים בימים אלה, אנו מודים על הניסים ועל הפורקן, על הגבורות ועל התשועות, וגם על המלחמות. השאלה כמו זועקת מאליה - להודות על ניסים זה הגיוני, להודות על גבורות ותשועות זה מתבקש, אך להודות על מלחמות? מי הוא זה ואיזה הוא המודה על עצם קיומה של מלחמה? היתכן כי עצם המלחמה הוא דבר חיובי בכלל?

התשובה טמונה בהבנת מהות המלחמה, אותה מציב בפנינו בורא עולם: כשיהודי נשלח לשדה הקרב של החיים, להתמודדות מול היצר הרע מחד

ותלאות החיים מאידך, והוא נדרש להישאר יהודי שמח ומאושר ומאמין, ועושה את כל הדרוש ממנו - זה לא קורה כדי ליצור לו נקודת שבר, או מכשול ליפול בו. ההיפך - רגעי הניסיון הם הזדמנות פז, בה בורא עולם נותן לנו את היכולת לפתוח את הלב שלנו, ולגלות בתוכו את האצרות והעוצמות הטמונים בו. אלה רגעים מיוחדים, בהם אנו יכולים לעשות היכרות עם הכוחות הטמונים בנו, הסמויים מעינינו בימי שגרה, וברגעי הניסיון הם כאן במלוא יפעתם והדרם, ומעניקים לנו את היכולת והכלים לעמוד ולהתמודד.

לפיכך, המלחמה שלנו משדרגת את החיבור עם בורא עולם ומחזקת את הקשר

בינינו. העמידה בניסיון הופכת את הקשר שלנו לקב"ה לחזק ואיתן, כפי שמעולם לא היה קודם לכן. האין זו סיבה מספקת לצאת במחול של הודאה על המלחמה? הרי פשוט שנודה, נשבח ונשמח כי זכינו להילחם, ובכך לחזק את הקשר עם אבינו שבשמים! ובימים אלה, על אחת כמה וכמה: הרי נודע מהאר"י הקדוש, שהקרבה והקשר לבורא עולם שהשיגו בדורות קודמים בעמל של שנים ויגיעה רבה, היא ברת השגה בדורנו זה במחיר התגברות על ניסיון אחד בלבד! הניסיונות משמשים לנו מקפצה עצומה, נותנים לנו הזדמנות לחיבור עוצמתי ונעלה כפי שמעולם לא זכינו, ועל כך אנו שמחים ומודים!

אנו עומדים סביב הנרות, יחד עם בני המשפחה, מדי יום, ומתבוננים על מאבק החשמונאים ביוונים. הם היו שלושה עשר אנשים מעטים וחלשים, מול צבא סדיר ומיומן, הכולל עשרות אלפי חיילים המצויידים במיטב הטכנולוגיה הצבאית דאז. אנו לא מסוגלים לדמיין את עוצמת הניסיון הקשה בו עמדו החשמונאים, במלחמה חסרת סיכויים, לכאורה, ומתוך תחושה שמדובר במאבק אבוד מראש.

חז"ל אומרים: "וכשגברה יד בית חשמונאי ונצחום" - ומדגישים כי הדבר נעשה בשני שלבים. תחילה הם התגברו - אספו את הכוחות הטמונים בהם, החליטו להיאבק ולהילחם. ואכן, המלחמה גילתה את היכולות הרוחניות והובילה ל"ונצחום" - לניצחון האדיר עליו אנו מודים עד היום... כמה כדאי

שהכדור פספס אותו בסנטימטר בודד, הוא נפל ארצה מבהלה והבין כי כדאי יותר להעמיד פני מת, תוך שהוא מודה לבורא עולם על נס הצלתו המופלא... רק אחרי דקות ארוכות קם, התנער מהאבק שדבק בו, ועשה דרכו לשנת לילה על הדרגש, לא לפני שקרא שוב קריאת שמע בכוונה עצומה... בין היהודים, כבר נפוצה השמועה הסודית כי הרב שניצלער נותר חי. עצם הישארותו בחיים למרות העמידה על העקרונות, מסירות הנפש על האמונה גם לנוכח הנשק והיריה עצמה - היה בהם חיזוק עצום לכל יושבי המחנה. העובדה כי הרב שניצלער לא נפגע הייתה כמין הארה שמימית בתוככי אפלת המחנה, כי בורא עולם חי וקיים ומשגיח גם כאן!

הפתעה בכרית

לעומת היהודים, הרי שביום המחרת, כאשר אותו נאצי מרושע חלף ליד הרב שניצלער, הוא נבהל ואחזתו לחלחלה. הן היה בטוח שהוא כבר לא בין החיים, ואילו היהודון הלז עודו חי וקיים... הנאצי החוויר והסמיק חליפות, מבע עיניו הפך מבוהל, וכל עצמותיו רעדו מאימה... "איש קדוש הוא זה", מלמל בפחד, "איך יתכן שהוא שרד את הכדור? הרי אך אמש היה מוטל מת, אני ולא אחר גררתי את גופתו החוצה... כיצד זכה זה בחיים חדשים ועודנו מסתובב כאן?". בפנים מפויסות ניגש הנאצי אל הרב. "אני רואה שאינך בן אנוש רגיל", לחש בשקט, "אני מבין שיש לך כוחות על אנושיים. הרי אמש היית מוטל מת, ועתה - אתה חי וקיים ומתפקד. לפיכך אמנה אותך לרב המחנה מהיום ואילך..."

לא היה יום טוב לרב שניצלער במחנה, כמו היום הזה. עול העבודה הקשה הומר בעבודה קלה יחסית, הוא זכה לפרוטקציה בגישה למזון כשר, לחופשות ביום השבת, ולאספקת שירותי דת סדירים. מאותו היום התעטר בתואר 'רב מחנה ברגן בלז', ובתפקידו סייע רבות לאחיו הנאנקים... עם בוא החורף, נערכה התארגנות מחדש במחנה. יהודים רבים כבר נשלחו למשרפות, בודדים בלבד זכו להשתחרר. המפקדים הנאצים מיהרו לאכלס את הדרגשים המפונים, ואחד המועברים אליהם היה לא אחר מאשר הרב שניצלער.

היה זה ליל כ"ד בכסלו, ערב חנוכה. כל מעייני הרב שניצלער נתונים בשאלה איך ניתן להשיג כאן, בעומק תהום המחנה, שמן ופתילות להדלקת נרות החנוכה. באותו יום בדיוק, הוא מועבר לדרגש בבלוק אחר, והוא ממחר לנער את כרית התבן המוכנה על הדרגש. כתוצאה מהניעור, נופלת לפתע שקית קטנה מתוך הכרית, ובתוך השקית אוצר שלא יסולא בפז: כמה פיסות בד מוכנות כפתילות, ולצידן צלוחית ארוזה יפה ובה שמן זית...

לימים, התברר כי מי שהטמין את האוצר בכרית היה הרה"ק רבי יואל מסאטמאר ז"ע, שביום כ"א בכסלו שוחרר מהמחנה ועשה דרכו לשווייץ הנייטרלית. הרבי מסאטמאר התארגן מבעוד מועד עם כל צרכי החנוכה, וכשהוברח מהמחנה באישון ליל - הותיר בכרית את האוצר היקר, שהתגלגל לידיים טובות... מאות יהודים, מכל רחבי המחנה, התקבצו באותו לילה לבלוק של הרב שניצלער. בפנים קורנות ומאושרות, עמד הרב ובירך בקול: "אשר קדשנו במצוותיו וציונו...". "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה", וגם: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה!". היהודים מסביב מחו דמעות התרגשות והרב שניצלער עמד באמצע, שמח ומאושר. עוד נר הוצת, עוד להבה נדלקה. "נצח ישראל לא ישקר", האמונה הנצחית תמשיך לפעם ולהוביל את עם ישראל, לנצח נצחים!

המלחמה הסתיימה, הנאצים הובסו ולא נותר זכר לגאונם, ואילו הרב שניצלער זכה לעלות לארץ ישראל, להקים דור ישרים מבורך ולהתפרסם כאיש מופת. אחד מנכדיו שמע מפיו את הסיפור, הוא הרב חיים שכטר שליט"א מבני ברק, העביר אלינו את הסיפור המופלא. ולנו, הדור שאחרי, נותר המסר העוצמתי חקוק בלב: ככל שהרגע קשה יותר, מאיים יותר, מפחיד יותר - זה הזמן להילחם. לא לוותר, לא להיבהל, לא לחשוב כמה עגום המצב, אלא להתאזר בכוחות נפש עוצמתיים, ולהיאבק עם כל הכח. וגם אם הסיכויים לא נראים הגיוניים, וגם אם האווירה מסביב לא מאפשרת, אבל הכלים להילחם טמונים בתוכנו, צריך רק להוציאם מהכח אל הפועל. לפעמים אנו עומדים ברגע קשה. פיטורים מהעבודה, בעיה רפואית סבוכה, מצוקה מול הבן שאינו הולך בתלם. כמה כדאי לא להישבר ולא להירתע, לא להיבהל ולא לאבד עשתונות. רק לדעת שאם נהיה חזקים בעמדתנו שיכול נוכל גם לניסיון הנוכחי, ויש בנו את הכוחות לעמוד בו - הרי שגם הניסיון הנוכחי עביר בהחלט, הוא גם ימנף אותנו וישדרג את מעמדנו והחיבור שלנו עם בורא עולם!

ועם האמונה הזו, עם הכח הזה, אפשר לנצח כל קרב, להתמודד בהצלחה בכל מערכה, ואף לשמוח על כך!

אחיו היהודים הביטו בו עושה את דרכו לעבר החייל, בחרדה מהולה בסקרנות. מי יודע מה רוצים ממנו, מי יודע מה עשה ובמה חטא, ובעיקר - מי יודע אם יזכה עוד לשוב לשורות העבודה, או יצטרף לרשימה המתארכת של הנספים על קידוש השם. הם המשיכו בעמל יומם, תוך הצעות תכופות אל הדין ודברים המתפתח בין הנאצי להרב שניצלער: "יהודון נבזה!", פתח הנאצי בהתנשאות, "אני יכול להרוג אותך עכשיו, אבל חבל לי לבזבז כדור על יצור כמוך! אז תייתר לי את הצורך לירות בך ותאמר בפניי כמה דברי כפירה באמונתך, שישמחו את לבי בכך שאתם היהודונים כבר נגמלתם מאמונתכם, ולמדתם כי רק מלכות הרייך היא השולטת!"

הנאצי היה בטוח, כי לנוכח האיום המפורש בוודאי יאמר הרב את אשר התבקש. לא היה לו שמץ ספק. אלא שהרב לא התבלבל, אף לא לרגע. פניו הרצינו, עיניו התמקדו, והוא השיב בשקט אך בנחישות: "לא יקום ולא יהיה, יש בורא לעולם ואין עוד מלבדו!". היהודים מסביב, כבר העריכו את ההמשך. היה ברור כי עכשיו תישמע שריקת הכדור, שתסיים את חייו של הרב שניצלער. לא שהיה זה מחזה נדיר במחנה, ועדיין - כל מעשה נאצי כזה היה מזעזע וזורע בהלה...

אלא שדווקא לנאצי הייתה סבלנות, כנראה הייתה חשיבות גדולה יותר בעיניו לשמוע דברי כפירה מפי יהודי, מאשר לרצוח אותו על עקשנותו למען אמונתו... "חבל עליך", ניסה לשדל את הרב שניצלער, "עדיין אינך מבוגר,

ותוכל להמשיך בחיך מבלי שיאונה לך כל רע. הרבה יותר פשוט והגיוני שתצהיר שדבריך הקודמים הם דברי הבל, ותפנק אותי בנאום הכופר בכל אמונתך הדתית. אני נותן לך הזדמנות שניה ואחרונה להציל את חיך!", הוסיף, והניף את הנשק באיום... היהודים מסביב כבר היו אחוזי אימה. הפחד היה מוחשי, גם המלחמה. כל שהנאצי מבקש הוא רק משפט אחד, אך משפט הכופר באמונה הבסיסית ביותר של כל יהודי. מנגד - הרב שניצלער לא התבלבל אף לרגע, היה ברור כי הוא נחוש... "הנשתבשה עליי דעתי?", שאל את הנאצי בהתרטת מה. "וכי בגלל שאני כאן במחנה, בתנאים כאלה ובגלל איום מטופש כזה, נראה לך שאוציא דברי כפירה מפי? הרי כולנו רואים את השמים ואת הארץ, אותם ברא בורא עולם. מאז ועד היום הוא מנהיג את העולם ברחמי ובחסדיו, זה דבר פשוט וברור שכל יהודי מאמין בו, גם במחיר חייו!".

הנאצי התמלא זעם. עיניו התרוצצו בחוריהן, הוא רעד מכעס. היהודון החצוף

הצליח להוציאו לגמרי משלוות נפשו... "זו אזהרה אחרונה", אמר ודרך את נשקו, "או שתאמר דברי כפירה, או שאני יורה בך בזה הרגע. תגיד מה שאומרים לך, ולא - - -". עכשיו היה ברור שזה הולך לקראת הסוף. איש לא חשב כי הרב עוד ייכנע, ולא היה ספק גם מה תהיה התוצאה. הרב שניצלער עטה על פניו ארשת רגועה ומלאכית, והשיב בשלווה את המילים אותן כבר שמע הנאצי אינספור פעמים: "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד!". הנאצי נזעם עד להשחית, הפטיר קללות בגרמנית וכיוון את הרובה. שריקה עזה נשמעה, הכדור פילח את הדרך אל הרב שניצלער, שבתוך שניה נפל ארצה. הבהלה ניכרה היטב על פני היהודים, בודדים אף העזו להזיל דמעה על דמות מופת שהייתה במחנה, ומסרה נפשה על קידוש השם. הנאצים העומדים מסביב פתחו מיד בצרחות שמחה, על עוד ז'יזי שהתעקש ושילם בראשו, הם עברו על ידו, דרכו על הגופה המוטלת על הארץ, וגם ירקו עליה בבוז.

רק המפקד המקומי התעצבן על עיכוב סדר היום וגער בנאצי: "עכשיו הגופה של היהודון תסריח פה ומי יטפל בה? תפוס את הגופה הזו וזרוק אותה החוצה, שינקו אותה מכאן לפני שכל האיזור יתמלא בדם יהודי מעלה צחנה...". הנאצי עשה לפי ההוראות, הוא תפס את הרב שניצלער בזרועותיו וגרר אותו החוצה, מניח את הגופה בשביל החיצוני.

מספר דקות אחרי שהנאצי עזב את המקום, 'הגופה' מתחילה לנוע... הרב שניצלער התאפק עד עתה שלא לנשום, גם לא לחיך על נס הצלתו. מתברר

**בפעם הראשונה
זה נראה מוזר,
אחר כך זה הפך
למדאיג,
ובהמשך - זה
כבר היה
מלחיץ. עיניו
של יהודי בגיל
העמידה החלו
לתעתע, הוא
החל לפתע
לראות כל דבר
כפול ומשולש...**

הוא הביט לאחרינו... עשרות זוגות עיניים ננעצו בו, רטט עבר בגופו וזעקה אדירה מילאה את כל ישותו...

מדוע אין 'מסכת חנוכה' בש"ס, כפי שיש מסכת ראש השנה, מסכת מגילה, סוכה או פסחים? מדוע מצווה להניח נרות חנוכה בתוך עשרה טפחים לקרקע, ואילו נרות שבת יש להדליק מעל עשרה טפחים דווקא? ומהו ה'גילוי שבתוך ההסתרה' שנלמד מנרות החנוכה?

הרב בנימין גולד

אדם מזי רעב מביטות בי, ובהן ניצוץ של אור, ניצוץ של תקווה ואמונה, על כך שזוכים הם לקיים מצוות ה' יתברך בתוך מערבולת המוות והחושך, והיה נראה שניצת בהן זיק של תקווה, כי הנה בא תבוא הישועה! מחזה זה, אשר בחושך הגלות הקשה ביותר מסוגלים יהודים לחשוב על אמונה, תקווה וישועה, ליהנות ולהתרומם מאור של רוחניות, נתן בי כח ועוצמה להמשיך ולברך בעוז ותעצומות 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', לראות מסירות נפשם של יהודים אומללים, לקיים מצוות ה' יתברך גם בזמן של יאוש מוחלט, והתקווה שלהם שגם בעומק התהום של חושך הגלות - במסירות נפש למען כבוד שמים - נצליח לצאת מאפילה לאורה!".

...

מעשה מרגש זה ממחיש לנו יותר מכל, את מהות ימי החנוכה שנלמדת ממעשה החשמונאים, שגם במצב המייאש ביותר, הן מבחינת הגשמיות, כאשר עמדו הם מעטים בפני רבים וחזקים, ולא היה כל סיכוי לפי דרך הטבע לצאת ממצב זה, הנה

בזכות התקווה, המסירות והאמונה בבורא עולם, האיר להם הקב"ה ונצח. הן מבחינת הרוחניות, שהיו הם בתוך השפעה הרסנית של תרבות יוון, שהמיטה חושך מוחלט על כל עובדי ה' וההולכים בדרכיו, והיה נראה שהנה חלפה לה הדת היהודית מן העולם, אז זכו לישועת ה' וחזרה תפארת היהדות לקדמותה. ומכל זה נלמד שעבודת האדם בימים

אלו להחזיר לעצמו, שלא רק בזמנים שטוב לו הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית, אז צריך הוא לעבוד את בוראו ולהתרומם ולהתקדש בדרכיו, וכשמגיעים ימים קשים לומר: הנה ימים באים ויקל מעלי עול הפרנסה ושאר מצוקות הזמן, או כשאתגבר על מצבי הרוחני הירוד או אשתדל יותר בעבודת ה'. לא! זו לא צורת הנהגת האדם! אלא בכל זמן, גם במצבו הירוד, חייב הוא לעשות מאמצים גדולים, להתעלות מתוך החולין לדרגות רוחניות, ולא לחכות לזמנים שיאירו לו יותר, רוחנית וגשמית. רק כך יכול האדם לעבור את תלאות וניסיונות. זה הנלמד ממעשה החשמונאים וממנו לדורות.

...

בש"ס מצינו מסכתות לכל מועדי ישראל: מסכת שבת, מסכת ראש השנה, מסכת מגילה, מסכת סוכה, מסכת פסחים, מסכת יומא, ולחג החנוכה לא נכתבה מסכת מיוחדת, אלא דינייה הוכנסו בתוך מסכת שבת, ואף בה לא הוקדש פרק מיוחד להלכות החנוכה, אלא הוכנסו הדינים בתוך פרק "במה מדליקין", של דיני נרות שבת. הלא דבר הוא!

לבאר ענין זה, יש להביא עוד תמיהה מעניינת שהעלה הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: מצינו חילוק בין נרות שבת לנרות חנוכה, שבנרות חנוכה מצינו שיש מצווה להניחם בתוך עשרה טפחים לקרקע, ומעל שלשה טפחים מהקרקע, ואילו בנרות שבת ההלכה היא לשימם על שולחן השבת מעל

השמועה עשתה לה כנפים, בין יושבי מחנה ההשמדה 'ברגן בלזן'... הימים היו ימי הרת עולם, ימי הזעם של מלחמת העולם השנייה, אלפי יהודים קדושים הי"ד, היו מיושבי מחנה המוות הנוראי הזה, חסרי צלם אנוש, כשעורם צמוד לעצמותיהם מהרעב המציק, גופם לבוש סחבות, צמוק ומעונה, ועיניהם כבויים ונפולות מטורח השעבוד ותהום העינוי וההשפלה, כאשר ריח המוות עולה תדיר באפם...

היה זה ביום הראשון של חנוכה, עברה לה שמועה מפה לפה בין יושבי המחנה, כי השנה ידליקו נר ראשון של חנוכה בצריף 2A שבמחנה. בשעה היעודה נראו עשרות צללי אדם מתחמקים ובאים להם לאותו צריף, אחד-אחד נבלעו אותן דמויות אנוש בתוך חשיכת הצריף. התרגשות גדולה הייתה בתוך הצריף, כשעשרות יהודים עומדים צפופים, ומחכים לרגע הגדול! הדלקת נר חנוכה בחשכת מחנה ההשמדה הנוראי ברגן בלזן!!

מיהו אותו יהודי שישים נפשו בכפו, לקיים מצוות פרסום הנס בתוך מלתעות החיה הנאצית הארורה ימ"ש, שאלו לבבות היהודים הממתנים בקוצר רוח לתחילת קיום המצווה? מהיכן הוא השיג חנוכיה ושמן להדלקה? ניקרו הספיקות במוחם.

ואז נכנס למרכז הצריף, יהודי הדור פנים, שפוף וכפוף מעול העינויים והצרות. הוא הוציא מכיסו קופסת שימורים קטנה, ובתוכה שמן שנאסף זמן רב ובעמל, משאריות המזון העלובות של דרי המחנה, והכל כדי לזכות במצווה הגדולה של הדלקת נר החנוכה. הוא הוציא פתיל קטן שנעשה משאריות בגדים שמצא זרוקים בקצה המחנה, והניחו בתוך הקופסא עם השמן.

וכך, כשהוא אחוז שרעפי קודש, התחיל מברך בבכי ובהתרגשות גדולה את הברכות של 'להדליק נר של חנוכה' ולאחר מכן את ברכת 'שעשה ניסים לאבותינו', כשהקהל מזומם אחריו בבכי את נוסח הברכות והמנגינה האהובה של הדלקת נרות החנוכה.

כשסיים את שתי הברכות הראשות, השתרר שקט מתוח, הרב לא המשיך בברכה השלישית, ברכת 'שהחיינו'... בתחילה היה נראה כי פחד נפל על הרב הזקן, אולי גילו אותנו? מה יהיה עכשיו על כל היהודים שהתאספו בצריף?? אבל כעבור זמן קצר נשמע שוב קולו של הרב הזקן, ובהתרגשות גדולה שנשמעה בקולו, אמר את ברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". אחר שכולם ענו 'אמן' ברגש רב, התפזרו חיש מהר ובלהט כל אחד למקומו. אותו יהודי הדור פנים, היה לא אחר מאשר כ"ק האדמו"ר הקדוש מבלוזוב זצוק"ל, שמסר נפשו לקיים מצווה זו בתוך מחשכי המוות הנוראים של 'ברגן בלזן', זכה וזיכה לרומם אתו עוד עשרות יהודים שפופים ונדכאים, שקבלו זריקת מרץ יהודית להמשך הקיום הבלתי אפשרי בימים ההם.

לאחר גמר ההדלקה ניגש לאדמו"ר יהודי פורק עול מצוות מדרי המחנה, וקושיה עצומה בפיו: "את שתי הברכות הראשונות 'להדליק נר' ועשה ניסים', אני עוד מבין שהרבי הצליח לברך בכוונה, אבל ילמדנו רבנו היאך הצליח הוא לעמוד במקום אשר ריח המוות עולה בו, ומכל צד וכיוון עולה שוועת אסירי המחנה המדוכאים בייסורים מרים וקשים מנשוא, מקום אשר בכל יום נעקדים בו יהודים על קידוש השם במיתות משונות ואכזריות, והנשארים חסרי צלם אנוש המה - איך אפשר לעמוד ולברך 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'?!".

ענה לו האדמו"ר מבלוזוב: "אומר לך את האמת, גם לי היו את אותם הרגשים שלך, וברכתי ברכה ראשונה ושניה, וכשהגעתי לברכת 'שהחיינו' היה לי קושי בהוצאת הברכה מפי, איך אפשר לכוון באמת בברכה זו במקום מוות שכזה? זו הייתה גם הסיבה שהשתיהתי מעט לפני ברכה זו, אבל אז הסתכלתי לאחורי, ונגלה לפני מחזה מדהים: מאות זוגות עיניים של שלדי

ידליקו נרות מיד ולא ימתינו לזמן 'רבנו תם'. וכידוע שהגר"ח מבריסק זצ"ל הדליק נרות חנוכה מיד בשבוע ממעריב ולא המתין לזמן 'רבנו תם', משום שנהג כדעה זו רק בתור חומרא, אך בנו הגרי"ז מבריסק, שסבר שיש לנהוג בשיטת רבנו תם על פי ההלכה ולא רק כחומרא, המתין והדליק נרות חנוכה רק בזמן מוצ"ש לפי שיטת רבנו תם (וראו בשו"ת אגרות משה ח"ד סימן כס).

(המאמר נכתב לע"נ האשה הצדקנית אסתר דבורה רפאלוביץ' ע"ה, אשת ידידי הרה"ג רבי יהודה יבלחט"א, ראש כולל תורת דבש בנו"ש בחיפה - המנוע והדחיפה מאחורי תורתו של בעלה והרבצתה ברבים - שלה הם).

באותו חג חנוכה הקפיד היהודי להביט על הנרות. מדי יום, אחרי הדלקת הנרות, נעמד בסמוך אליהם והתבונן בשלהבות המרצדות. לא דקה ולא שתיים, כמה עשרות דקות מדי יום ביומו, תוך שפיו ממלמל תפילה חרישית כי הנרות הללו שקודש הם, יסייעו לו לראותם בלבד - לראות את הנרות עצמם, ולא את הכפלתם...

חלפו עברו ימי החנוכה, ולהפתעתו הוא גילה שיפור ניכר במצבו. נגד כל הסיכויים והניתוחים הרפואיים - בתוך ימים ספורים שב לראות כאחד האדם. בלי טיפולים, בלי ניתוחים, ובלי טיפות - הנרות החזירו לו את הראיה הממוקדת והחדה!

את הסיפור, סיפר המשפיע הנודע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א ששמע אותו מכלי ראשון. ולנו לא נותר אלא להוסיף, כי מדהים להיווכח בסגולה העמוקה הטמונה בנרות החנוכה, שהתבוננות בהם לבדה בכוחה לחולל ישועות נפלאות. הבה ננצל את הרגעים הללו, בעומדנו על יד הנרות, להתבונן בנרות ולהתפלל לפתיחת שערי שמים בזכותם!

הגרי"ח זוננפלד היה נוהג לבקש שיכינו לו את החנוכה בפתח ביתו, וכשהגיע לדלת ביתו היה פוגש לראשונה את נרות החנוכה והדליקם לפני הבדלה, שהרי "אין מעבירין על המצוות..."

מין הגרש"ז אורבך זצ"ל, היה נוהג בכל שבת להחמיר בעשיית מלאכה כשיטת רבנו תם, אך אמר במפורש שעושה זאת לחומרא ולא מעיקר הדין, ולכן במוצאי שבת חנוכה מיהר להדליק נרות מיד לאחר מעריב. וכך הורה מין הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאלו ששומרים על זמן 'רבנו תם' משום שסבורים שכך היא ההלכה, ידליקו נרות רק בזמן 'רבנו תם', אך אלו שנוהגים להחמיר כשיטה זו, בתור חומרא ולא בתור הלכה פסוקה, אזי במוצאי שבת חנוכה

שלהבות או טיפות?

בפעם הראשונה זה נראה מוזר, אחר כך זה הפך למדאיג, ובהמשך - זה כבר היה מלחיץ. עיניו של יהודי בגיל העמידה החלו לתעתע, הוא החל לפתע לראות כל דבר כפול ומשולש... ככל שניסה להרכיב משקפיים שונים, לבצע טיפולים, לשים טיפות - כל אלה לא הועילו, ראייתו הפכה לכפולה יותר ויותר, כל העולם נראה בעיניו מטושטש... הרופאים לא הכירו מספיק טוב את הבעיה, אמרו שמדובר בתופעה נדירה שאין מספיק ידע רפואי עליה. "אולי במרכז גדול לעיניים, אי שם בארצות הברית, יוכלו לבצע ניתוח מסובך שיפתור את הבעיה", אמרו בצער ליהודי הנבוך...

היה זה כמה ימים לפני חנוכה, כאשר ברקע החלו להישמע נעימות החג, כולל הזמר 'הנרות הללו' הכולל את הקטע 'הנרות הללו קודש הם... אלא לראותם בלבד...'. באירוניה משהו, חשב לעצמו כי הנרות אמנם ניתנו לראותם, אך לא לראות את צלליהם וצלליתם, פי שתיים ושלוש וארבע... ואז, הבריקה בו ההברקה: 'אם הנרות הקדושים נועדו לראותם, משמע כח סגולי יש להבטה על הנרות. אולי כאן טמון הפתרון?'. ממחשבה למעשה.

כי "ביום השביעי שבת וינפש", יש הבדלות מוחלטת מהווי העולם, הבריאה והאדם נכנסים לרוממות של קדושה ורוחניות מובדלת מהחולין של ששת ימי המעשה, לכך מדליקים את נרות השבת גבוה מעשרה טפחים, מובדל ומרומם מהחולין והגשם של ימות השבוע.

בדרך זו אפשר לומר, שלכך סידר התנא את דיני החנוכה בתוך מסכת שבת ולא כמסכת נפרדת וכפרק נפרד, ללמדנו כי כל מהות ימי החנוכה להאיר אור בתוך ההסתרה, לגלות את האור בתוך החושך. וכדי לחדד מסר זה, הרי שקבעו את הלכות נר חנוכה בתוך הפרק המבאר את הלכות נר שבת, כי מהחילוק ביניהם אנו למדים על המהות של שניהם, של שבת - מגלה על רוממות האדם ביום השבת, להיות מנותק מימי החולין, ושל חנוכה - מגלה על כוחו של האדם, שגם בתוך הבל ימי החולין תלאותיו חשכו וניסיונותיו, אפשר ויש להדליק את אור הרוחניות, כי אם לא נדליקו הרי שגם הניצוץ ילך ויכבה.

עשרה טפחים, מה טמון בהבדל מהותי זה?

הוא ביאר יסוד נפלא: כל מהות ימי החנוכה בא ללמדנו, שגם בתוך החולין, בתוך עשרה טפחים לאדמה, יש ואפשר להאיר את אור הרוחניות! זה היה כל ניסיונם וניצחונם של החשמונאים, שבתוך הבל תרבות יוון וחשתתה, הם הצליחו להאיר ולהדליק את נר הרוחניות והניצחון על תרבות יוון הקלוקלת. בתוך הגשמיות אין להרים ידיים ולהתייאש, אלא תמיד אפשר להדליק את ניצוץ האמונה והרוחניות ולהבעירו ללהבה גדולה, שתשרוף את כל ההבל והגשם. וכסימן לדורות נצטוונו להניח את נרות החנוכה בתוך עשרה טפחים לקרקע.

זו גם הסיבה שאין להניחם מתחת שלשה טפחים, כי אם ירד האדם ולא יתפוס עצמו להתחזק, יכול הוא לרדת עד שלשה טפחים לאדמה ששם הוא כבר כלבוד לאדמה ומשם קשה להתרומם חזרה.

ובשונה מהדלקת נרות שבת, המסמלים על רוממות הבריאה ביום השבת,

קו השיעורים של דרשו

עכשיו במספר חדש וקליט

שמרו ב'אנשי הקשר' שלכם

077-2222-666 א 4992*

"בדורנו אין כבוד התורה!" הפטיר כלפיו הגרי"ש בסערה. "ראה נא עד כמה מושפל כבוד התורה. היום באמצע ה'סדר' הפריעו לי עם שאלה דחופה... הלא אם הייתי ישן באותה שעה, לא היו מעירים אותי באמצע השינה בעבור שאלה זו, ואף אילו הייתי באמצע תפילת "שמונה עשרה" לא היו מפסיקים אותי באמצע...

לקט מרתק על חשיבותה העצומה של התורה אצל גדולי הדורות, מתוך עלון 'הישיבה' של ארגון 'אחינו'

זוהים ביד עוסקי תורתך.. (על הניסים)

המשא ומתן, ורבי אהרן התלהב וקולו עלה עד כדי צעקות רמות, והכל מתוך פלפול סוער ומעמיק. בינתיים התחילו כבר להגיע ראשוני המשתתפים ל'דינר', המארגנים החלו לרמוז לרבי אהרן שאין הדבר מתקבל יפה, אנשים שומעים ולא מבינים שמדובר במשא ומתן של הלכה, אבל הוא לא שם לבו כלל להערות והמשיך להתוכח. מרגע לרגע עלה מספר המשתתפים, שוב העירו לרבי אהרן, ורבי אהרן מגיב בסערה: "הניחו לי עתה עם הדינר!" רק כאשר מצא תירוץ לקושייתו, נרגע, עלה לבמה ופתח את האירוע...

...

פעם, בעת רצון, בקשו באי ביתו של הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א, לשמוע מפיו דברים אודות "כבוד התורה".

פתח הגאון רבי עזריאל שליט"א ואמר: "כבוד התורה איננו כפי שעושים היום, שמכבדים רק את תלמידי החכמים, ואלו לתורה עצמה אין מייחסים חשיבות. לא כן הדבר, אלא כבוד התורה מתחיל בתורה עצמה, והיינו רגש

הערכה והערצה עצומה לכל מילה ותיבה מן התורה הקדושה, ולא רק לימודו של תלמיד חכם או גדול בישראל, אלא לכל מילה ותיבה של כל לומד ולומד, בתורה שהוא לומד זה עתה".

וסיפר הגאון רבי עזריאל שליט"א, מעשה מופלא שראה אצל חותנו הגדול, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ומעשה שהיה כך היה:

אל ביתו של מרן הגרי"ש נשלחה שאלה דחופה, שיש בה סרך של פיקוח נפש. השאלה הגיעה בעיצומו של

ה"סדר", בשעות בהן היה סגור ומסוגר בחדרו, אולם הדחיפות שבשאלה לא הותירה ברירה אלא להיכנס אל החדר פנימה ולהפריע. לאחר סדרת השתעלויות, הזות כסאות ורקיעות רגליים שארכו שעה ארוכה, הרים הגרי"ש את עיניו, שמע את השאלה והכריע כדת של תורה.

באותו יום בשעות הצהריים נכנס אצלו בנו הגאון רבי בנימין, וראה את הגרי"ש כשנפשו סוערת עליו: "בדורנו אין כבוד התורה!" הפטיר כלפיו הגרי"ש בסערה. "ראה נא עד כמה מושפל כבוד התורה. היום באמצע ה'סדר' הפריעו לי עם שאלה דחופה... הלא אם הייתי ישן באותה שעה, לא היו מעירים אותי באמצע השינה בעבור שאלה זו, ואף אלו הייתי באמצע תפילת "שמונה עשרה" לא היו מפסיקים אותי באמצע... רק בזמן שאני לומד תורה מעיזים להיכנס ולהפריע, אין זאת אלא שבדורנו יש זלזול בכבוד התורה". קשה לתאר את התרגשותו של הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א כשסיפר את הסיפור המופלא. "בסיפור זה מתגלמת דרגתו הגבוהה וגדלותו

אהבת התורה אינה נקנית בדברים של מה בכך. תחילה על האדם להעריך את התורה, ולדעת את ערכה העצום ואת חשיבותה.

רק כאשר מכיר האדם במעלותיה הרבות של התורה, ויודע הוא כי קרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישו בה" (משלי ג, יג-טו), מבין האדם כי התורה יקרה היא לו מכל הבלי העולם, ולימודה מקבל משנה חשיבות בעיניו. מתוך הבנה זו, עניני העולם בטלים בלבו, ואזי זוכה הוא לאהבת התורה.

באופן זה נוכל להבין את החשיבות העצומה שייחסו גדולי העולם לכל דבר ודבר מדברי תורה. התורה היתה נעלית בעיניהם מכל דבר אחר עלי אדמות. וכהלל הזקן בשעתו, שעלה לרום הגג ביום השלג והפקיר את נפשו כדי לשמוע דברי תורה, כך היו גדולי עולם מוסרים את כל כבודם ומאודם כדי לחטוף עוד מילה, עוד חידוש, שהרי "אין כבוד אלא תורה".

על הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל מסופר, כי עבר פעם ליד בית המדרש

ושמע שני בחורי ישיבה מתנצחים בהלכה, ובלבו עלה תירוץ נאה, ביקש להכנס לבית המדרש ולהציע את תירוץו, והנה דלתות בית המדרש נעולות. לא היסס רבי אליעזר הרבה, קפץ ועלה אל החלון ומשם יד אל רצפת בית המדרש, ותיכף ומיד נכנס בשקלא וטריא עם בני הישיבה.

כך גם אירע להגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, כאשר בשל המצב הכלכלי הדחוק ששרר בישיבתו של הגאון רבי ברוך בער

ליבוביץ', הותרה הכניסה לשיעוריו רק לתלמידי הישיבה. הבחור אהרן שלמד בישיבת סלבודקה הסמוכה, לא העלה בדעתו להפסיד את השיעור, אולם דלתות בית המדרש נעולות היו. שיעורו של הגרב"ב החל - ואהרן נמצא על מקומו הקבוע. הדלתות נעולות, כיצד זה נכנס? דרך החלון. כי צמאנו לתורה לא ידע רויה...

...

אותו גאון, רבי אהרן קוטלר זצ"ל, כשהיה מתלהט בריתחא דאורייתא להסביר את ההבנה הנכונה ולהוציא מן הטעות, לא היה דבר שיכל להסיח את דעתו. פעם אירע הדבר בעיצומן של ההכנות האחרונות לפתיחת ה'דינר' לטובת ישיבתו, ישיבת ליקווד המעטירה, גדול מרכזי התורה בארה"ב ובעולם. הדריכות היתה בשיאה והמוזמנים עמדו להגיע, כאשר התעוררה אצלו לפתע קושיה חמורה בלימוד, ומיד הרצה אותה בפני אברך שעמד לצידו. האברך ניסה לענות, אך דעתו של רבי אהרן לא נחה מתירוץו, וכך התלהט

וכך מספרים באי ביתו של מרן הגרי"ש זיע"א, שפעם נכנס אצלו גאון אחד לדבר עמו בלימוד, ומצאו שוכב, ואמר: "כנראה שהרב עייף מאוד, ואי אפשר לדבר עמו כעת בלימוד..." השיב הגרי"ש בהתרגשות: "בשביל מה חיים, אם לא בשביל לדבר בלימוד!"

תורה הרי אמות, כי אינני יכול לחיות בלי תורה, מוטב לי איפוא למות מלימוד תורה מלמות מביטול תורה... ואכן עשה רבי שלמה את שלו והמשיך בשקידתו, ובחסידי ה' נרפא מחליו. וכשהיה החפץ חיים מספר מאורע זה, היה מתרגש מאוד, והיה חוזר כמה פעמים בהתלהבות על דברי רבי שלמה: "מוטב למות מלימוד תורה, מלמות מביטול תורה..."

...

ועל כן, כאשר הושלכו בני ישיבות נובהרדוק לבתי הכלא הרוסיים בשנת תרפ"א, ולא היתה כל דרך להעביר להם ספרי גמרא וחומשים, פסק גאב"ד מינסק, הגאון רבי אליעזר רבינוביץ זצ"ל, כי מותר לקרוע גמרות ולעטוף בדפי הגמרא דברי מאכל כחמאה וגבינה (אספקת מצרכי אוכל לאסירים היתה אפשרית), וכך להבריח את הדפים הקדושים אל תוך הכלא, שכן למרות שיש בכך ביזוי כתבי הקודש, אולם זוהי שאלת פיקוח נפש. "כיצד" - אמר הרב "יכולים הנובהרדוקאים לחיות בלי לימוד התורה?!"

...

רק מתוך ההרגשה שהתורה היא חיי האדם, מסוגל האדם להשליך ולבטל את כל הבלי העולם, ולהגיע לשקיעות מופלאה בתורה, אשר היא הנותנת לאהבת התורה ולערבותה.

"האם חידשת פעם דבר תוך כדי שינה?" שאל הג"ר אהרן כהן זצ"ל, ראש ישיבת חברון, את אחד מצעירי התלמידים. "לא" - בא המענה. ורבי אהרן שהתפלא על בריאתה של שינה ללא תורה, ענה כמי שמסיח לעצמו: "תורת ה' היא תורת חיים. צריך האדם להיות שקוע בה, עד שאפילו בשנתו יהיו כל מחשבותיו תפוסות בדברי תורה..." ומיד החל להציע ממה שעלה על רעיונו בשנתו!

מאז ומתמיד התייחדו גדולי התורה בשקיעותם העצומה בעסק התורה. למרן הגרא"מ שך זצ"ל אירע שהיה מהלך מהמכולת לביתו, ומחמת שקיעותו בלימוד לא חש ולא הרגיש שכל המצרכים שקנה נושרים בזה אחר זה מחור שהיה בשקית המצרכים, עד שהגיע לביתו וכליו ריקים; והגאון רבי מרדכי פורגמנסקי זצ"ל, היה תכופות שואל את באי ביתו לאחר ארוחתו "האם אכלתי כזית?" וזאת לאחר שאכל כרבע ככר לחם, אלא שלא שת ליבו לכך... וכך היו שקועים בתורה, לא רגע ולא שנים, אלא לאורך כל ימיהם. נכדו של מרן הגרי"ש אלישיב שהיה שוהה עמו בלילות מספר, כי לעתים ראהו מאומץ בריכוז המחשבה במשך שעות רצופות, בתנוחת הריכוז המפורסמת שלו כשידו על מצחו, לא זע ולא נע, ורק ורידי מצחו הבולטים העידו על עוצמת שקיעות התורה שלו.

...

נמצינו למדים, כי אהבת התורה הגדולה אותה זכינו לראות אצל גדולי הדורות, לא נולדה יש מאין. קודמת לה ההכרה בחשיבותה העצומה של התורה, עד שהתייחסו אליה כאל החיים עצמם - ומתוך כך השקיעו את כל מאוייהם בתורה, וכך זכו והגיעו לאהבת התורה. וכמו שאמר שלמה המלך בחכמתו (משלי ב, ג-י): "כי אם לבניה תקרא לתבונה תתן קולך, אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה - אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא... כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם."

העצומה של מרן הגרי"ש, מפטיר רבי עזריאל, "אשר חש יחס עצום של כבוד והערכה לכל מילה ומילה שהוא לומד זה עתה, וזלזול בלימוד התורה, אף אם מדובר בצורך דחוף, הריהו זלזול ב'כבוד התורה'". כה גדולה היתה חשיבותה של התורה בעיני גדולי הדורות, עד שהתייחסו אליה כאל החיים עצמם, וכעדותה של התורה עצמה (דברים לב, מז): "כי לא דבר ריק הוא מכם, כי הוא חייכם", ואמרו חז"ל (אבות דר"נ פכ"ד): "אמר הקב"ה לישראל, דברי תורה שנתתי לכם, אם אתם משמרים אותן - טוב, ואם לאו אני נוטל נפשכם תחתיה".

וכפי שסיפר הגאון רבי חיים שאול קרליץ זצ"ל, שבתקופה שלמד בקמניץ שאל את הגרב"ב לייבוביץ זצ"ל לביאור אחד מדברי התוספות, ולא ענה, אלא עבר להמשך הסוגיה. ושאל הגר"ח ש שוב ושוב, ובפעם השלישית נענה הגרב"ב ואמר: "מ'דארף זיך קריינקען ביז מ'פארשטיט א סברא פון תוס" [צריך לחלות עד שמבינים סברא של תוספות].

וכך מספרים באי ביתו של מרן הגרי"ז זיע"א, שפעם נכנס אצלו גאון אחד לדבר עמו בלימוד, ומצאו שוכב, ואמר: "כנראה שהרב עייף מאוד, ואי אפשר לדבר עמו כעת בלימוד..." השיב הגרי"ז בהתרגשות: "בשביל מה חיים, אם לא בשביל לדבר בלימוד!"

והתורה היא אשר השיבה אותם לחיים, כפי שאירע למהרי"ל דיסקין, שפעם אחת ביום הכיפורים לעת נעילה חש בחולשה עצומה, והרופא שהוזעק אליו חשש לחייו ממש. מיד נאספו תלמידיו סביב מיטתו, וביניהם רבי אליעזר דן רלב"ג. לפתע נתן מהרי"ל דיסקין אות לרבי אליעזר דן, שיאמר דבר תורה. הקשה רבי אליעזר דן קושיא במסכת בבא קמא, ורבי יהושע לייב שוכב ללא תנועה, ולפתע התחיל לומר ה'קשיא', ולאט לאט החל להכנס לריחא דאורייתא - והתעורר ממצב חולשתו.

...

נשמת אפם של תלמידי החכמים תלויה היתה בתורה, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ז): "מרבית תורה - מרבית חיים".

בעת מחלתו, קיבל הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל הוראה מהרופא לשמור על מנוחה מוחלטת, לרבות הפסקה מלאה מכל לימודיו. והנה באותו היום, בשעות אחה"צ, מצא אחד מתלמידיו את רבי יעקב, כשהוא נח על כסא בגינתו, וספר לימוד בידו. הלה השתומם, וביראת כבוד הזכיר לרבי יעקב את אזהרת הרופא, שבמצב בריאותו הרופף, הלימוד אסור עליו. אולם רבי יעקב השיבו מיניה וביה: "וכי אם הרופא יפקוד עלי לא לנשום, האם חייב אני לצייט לו?!"

וכעין זה ממש אירע בגאון רבי נפתלי טרופ, שבתחילת קיץ תרפ"ט תקפוהו כאבי ראש חזקים ללא הפוגה, וכשבדק אותו ד"ר פלטי, הרופא המפורסם בפולין דאז, קבע שמוחו מיוגע מרוב פעילות. הרופא הזהירו לבל ירבה בלימוד, ושלא יעסוק בעיונים, אף לא עיון קל, כי הדבר עלול להתנקם בחייו. לשמע דברי הרופא השיב רבי נפתלי: "ללא תורה חיי בסכנה גדולה יותר מאשר עם תורה וכאבי ראש..." (הקדמת ספר בינת ראובן לבן הגרנ"ט). וכה סיפר מרן החפץ חיים על הג"ר שלמה הכהן זצ"ל, מגדולי הרבנים בוילנא, שבהיותו בחור חלה במחלה אנושה, והרופאים הזהירוהו שאסור לו ללמוד, כי לבו נחלש ועצביו התרופפו מאוד, וכל התאמצות קלה מסכנת אותו, ואם לא ישמע להם בודאי ימות. ענה להם רבי שלמה: "אם לא אלמד

חוויה רוחנית יומית

מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

"עברתי כברת דרך ארוכה מאוד", סיפר האבא כשדמעות בעיניו. "גם במונח הפיזי וגם במישור הנפשי. התאמצתי להיקלט בחברה החדשה. ברוך ה' זכיתי להצלחות רבות, אבל עכשיו, כשהבן שלי מסיים בפעם הראשונה מסכת בגמרא, אני לא מצליח להכיל את הרגשות הגואים בי.

הרה"ג ר' מיכאל ברלין, ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים במודיעין עילית, מספר על האבא שנאם בעיניים דומעות, במסיבת סיום המסכת של בנו.

והחלק המרכזי באותה המסיבה הוא סיומי המסכת של הבחורים משיעור א'. כמובן שגם בחורים משיעורים גבוהים יותר מצטרפים אליהם, ולמסיבה אנחנו מזמינים את ההורים שלהם, כדי שיהיו שותפים לרגע הגדול של בניהם, שמסיימים מסכת הראשונה בחייהם.

"השנה אנחנו מתכוונים לעשות את המסיבה הזאת בפעם ה- 11 ברציפות

בעזרת ה', ואנחנו יודעים מראש שהיא עתידה להיות שמחה במיוחד עם עשרות סיומי מסכת של בחורים שעד לא מכבר לא האמינו שהם יוכלו להגיע להישג כביר שכזה.

הניסיון מראה, שכל בחור שמסיים מסכת, יוצא לאחר מכן לדרך חדשה של לימוד מסכת נוספת, וכך סיום גורר סיום, הצלחה גוררת הצלחה, והבחורים עולים ומתעלים בלימוד התורה בסייעתא דשמיא.

"בשנה שעברה, היתה לנו הפתעה מיוחדת. אביו של אחד הבחורים שסיימו מסכת נעמד לפתע וביקש את רשות הדיבור. הוא סיפר את סיפור חייו: הוא נולד במדינה שאין לה יחסים דיפלומטיים עם ישראל, במשפחה שהיתה רחוקה למדי מקיום תורה ומצוות. אבל הם ידעו שהם יהודים, ושאלו להגיע לארץ ישראל. זאת היתה משימה מאוד לא פשוטה עבורם, והם יצאו למסע של למעלה מ-2,600 קילומטרים אותם הם צעדו ברגל. "בארץ הוא הצליח מאוד. הוא עשה חיל בלימודים וכשהתגייס למטרה הוא התקדם בסולם הדרגות, עד שהגיע לקצונה. במקביל הוא גם השקיע בלימודים אקדמאיים וכיום הוא מחזיק בתואר שני.

"עברתי כברת דרך ארוכה מאוד", מספר האבא כשדמעות בעיניו. "גם במונח הפיזי וגם במישור הנפשי. עברתי לתרבות אחרת, התאמצתי להיטמע בה, להיקלט בחברה החדשה ולהצליח בלימודים ובעבודה. ברוך ה' זכיתי להצלחות רבות, אבל עכשיו, כשאני עומד כאן והבן שלי מסיים בפעם הראשונה מסכת שלמה, אני לא מצליח להכיל את הרגשות הגואים בי. אני מצהיר בפניכם, שכל המאמצים שלי, כל פסיעה ופסיעה ממילוני הפסיעות שפסעתי ברגליים כושלות ומיובלות בדרכי לארץ הקודש, כל רגע של עוני, מחסור, רעב וצמא, כל אלו היו שווים רק כדי שאוכל לעמוד כאן עכשיו ולראות את בני מסיים מסכת בפעם הראשונה בחייו. עם לא הייתי עובר את כברת הדרך הארוכה ומהפרכת הזאת, לא הייתי זוכה לכך, והייתי מפסיד את ההישג החשוב ביותר בחיים שלי ובחייו של בני".

יעקב א. לוסטיגמן

ימי החנוכה ידועים כימים שבהם יש להתחזק בלימוד התורה ביתר שאת, לזכר הנס הגדול שאירע בימים ההם בזמן הזה, כשגיבורים נמסרו ביד חלשים, וזדים ביד עוסקי התורה הקדושה.

שוחחנו עם ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים, הרה"ג ר' מיכאל ברלין, וביקשנו לשמוע כיצד זה מצליחים אנשי הצוות בישיבה להחדיר אהבת תורה ו'גישמאק' בלימוד התורה בליבותיהם של בחורים שבאים מבתים בהם לא חינו אותם להשקעה בלימוד התורה דווקא.

"כדי לאהוב את לימוד התורה, כל בחור צריך לדעת שיש לו יכולת להצליח בתחום הזה. אדם מתקשה לאהוב תחום שהוא לא מצליח בו, וזה נכון לכל תחומי החיים, על אחת כמה וכמה לגבי לימוד התורה שבעיני בשר אנחנו לא רואים את הרווח הגשמי שהוא מניב לעוסקים בתורה. אמנם חז"ל לימדו אותנו שמצוות תלמוד תורה היא מהמצוות שאוכלים פירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא, אבל לא תמיד אנחנו יכולים לראות את הפירות הללו בעיניים שלנו, במיוחד כשמדובר בבחורים צעירים שמתקשים להשקיע עוד ועוד כוחות ומאמצים במשהו שהם לא רואים את הרווח המיידי שהם מפיקים ממנו.

"ואיך גורמים לבחור להרגיש שהוא מצליח בלימוד? יש כמה וכמה דרכים, אבל הדרך הטובה ביותר היא לעודד את הבחור לסיים מסכת. כשבחור חוגג סיום של מסכת שלמה, הוא בעצם מלמד את עצמו לדעת שההשקעה לא היתה לחינם, ושהנה הוא מגיע לסימו של פרויקט עליו הוא חותם את שמו בשמחה, ומתוך תחושה של הישג אדיר.

אצלנו בישיבה,

אנחנו קולטים בחורים שמגיעים מבתי ספר בערי השדה. חלקם מגיעים בלי רקע של לימוד גמרא בכלל, ורובם מגיעים עם רקע של לימוד גמרא ברמה נמוכה והספקים לא גבוהים במיוחד. למרות זאת, כעשרה ימים לאחר תחילת

זמן אלו, אנחנו מכנסים את בחורי שיעור א', ופותחים במבצע ללימוד מסכת באופן עצמאי על ידי כל אחד ואחד מהם. מי שצריך קצת עזרה בהתחלה אנחנו עוזרים לו, אבל המטרה היא שכל בחור ילמד בכוחות עצמו מסכת, ואפילו מסכת קטנה וקלה. אנחנו מכינים תוכנית של חלוקת הדפים, כך שהסיום יהיה בתוכה.

"כל שנה, בימי החנוכה, אנחנו עורכים מסיבת חנוכה גדולה בישיבה,

הציונים שלכם עכשיו גם בעמדות 'קהילות'

הרב מרדכי אירום, תוכניתן ראשי ב'דרשו', מספר על החידושים במערכות המחשוב לרגל השקת שירות עדכון הציונים דרך מערכת 'קהילות'

יעקב א. לוסטיגמן

וכן לקבל מידע ברור לגבי גובה המלגה המגיע לו, כולל סכום הכסף שהצטבר עבורו בחשבון 'דרשו', במקרה שמדובר בבחור שנבחן והמלגה המגיעה לו נשמרת ב'דרשו' עד לחתונתו או עד שיגיע לגיל 25".

הרב אירום מציין כי השירות החדש פועל כבר מספר שבועות, באופן נסיוני ועד כה נהנו ממנו אלפי נבחני 'דרשו' מכל רחבי הארץ.

"בנוסף השקנו באחרונה פיתוחים נוספים לרווחת ותועלת הנבחנים. חידשנו את כל מערכת התוכנות של הארגון, ובמזכירות יכולים היום לאתר בתוך שניות בודדות את כל הנתונים אודות כל אחד מהנבחנים, כולל סריקה של מבחנים שערך, הציון שקיבל בכל אחד מהמבחנים בהם השתתף מאז נוסד 'דרשו' ועד כה, המועדים בהם קיבל מלגות ומה היה גובה כל מלגה ועוד נתונים רבים שהצטברו במשך השנים עם כל מבחן נוסף שהוא ערך ב'דרשו'".

יש לציין שניתן גם להתעדכן בקלות אודות הציון של הנבחן במבחן האחרון, וגובה המלגה המגיעה לו, באמצעות מענה אוטומטי. לשם כך יש לחייג למשרדי 'דרשו' בטלפון שמספרו 02-560-9000, ולהקיש על שלוחה 1. כמו כן אפשר לקבל דרך הטלפון את הקוד האישי שלכם ב'דרשו', על ידי הקשת מספר הזהות, ועוד נתונים רבים אחרים כמו מועדי המבחנים, מיקומי המבחן ועוד ועוד.

הרב אירום מדגיש: ב'דרשו' הנבחנים ועמלי התורה הם בראש מעיינינו ואנו עושים ככל שביכולתנו להקל ולסייע להם.

פרויקט חדש מבית היוצר של 'דרשו', מזניק בכמה רמות את רמת השירות שמעניק 'דרשו' לרבבות הנבחנים הבאים בשערי: אלפי הנבחנים של דרשו יוכלו להתעדכן על הציונים שלהם בהווה ובעבר בעמדות הדיגיטליות של מערכת 'קהילות', המותקנות ברבים מבתי הכנסת ברחבי הארץ.

הנבחנים יכולים להתעדכן בציון שלהם מהמבחן האחרון וכן עד 10 מבחנים הקודמים, דרך מערכת 'קהילות', באמצעות פעולה פשוטה של הקשת מספר הזהות ולחיצה על הכפתור המיוחד של 'דרשו' המופיע במערכת.

הרב מרדכי אירום, תוכניתן ראשי ב'דרשו' האמון על פיתוחי התוכנה, המבוצעים על ידי צוות התכנות של הארגון, מסביר על השירות החדש: "יש לנו שיתוף פעולה מלא עם מערכת 'קהילות', שמתחברת ישירות למרכז המידע הממוחשב של 'דרשו', ושואבת את הנתונים הרלוונטיים עבור נבחני 'דרשו' החברים במערכת 'קהילות'", הוא מסביר.

"במקרה שנבחן 'דרשו' מקיש את מספר הזהות שלו במסוף התשלומים שבבית הכנסת הקרוב לביתו, הוא מקבל באופן אוטומטי אופציה ללחיצה על כפתור 'דרשו', ומשם נפתח לו מסך נתונים מלא ומקיף, הכולל את כל הנתונים שהצטברו אודותיו ב'דרשו' בעשרת החודשים האחרונים. הוא יכול לראות את הציון שלו בכל אחד מהמבחנים האחרונים ב'דף היומי בהלכה', ובתוכנית נוספות, לקבל סיכום של מספר הנקודות שהצטברו בחשבון שלו,

עליה של כ-30% במספר הנבחנים בחודש האחרון ב'דף היומי בהלכה'

גם בתוכנית 'קנין חכמה' נרשמה עליה וכ-3,000 נבחנים השתתפו בתוכנית זו

כמו כן מציינים ב'דרשו' בסיפוק רב, כי מספרם של נבחני 'קנין חכמה' זינק גם הוא בחדות, עם תוספת של יותר משלושת אלפים נבחנים חדשים. "מהניסיון שלנו", אומרים במעצמה התורנית הפועלת כבר למעלה מעשור להחדרת לימוד המשנה ברורה מדי יום במסגרת 'דף היומי בהלכה', "אנחנו יודעים שמספר הנבחנים עובד ב'שיטת הספירלה'. יש עליות גדולות במספר הנבחנים בדרך כלל כשמתחילים ללמוד נושא חדש, ובמיוחד כשמתחילים ללמוד כרך חדש של המשנה ברורה. עם זאת, המספר בדרך כלל יורד לאחר מכן ושוב עולה ב'תחנת הכניסה' הבאה. אנחנו ב'דרשו' עושים כל מאמץ כדי שיהיו יותר עליות ופחות ירידות במספר הנבחנים, וב"ה אנו רואים ברכה גדולה בעמלנו. בסופו של דבר, התקופות ה'חלשות' כיום, שבהן מספר הנבחנים נמוך כביכול, גם הן כוללות מספר נבחנים שבעבר הלא רחוק נחשב לדמיוני וחסר כל חיבור למציאות".

ב'דרשו' מנצלים את ההזדמנות כדי להזכיר שוב שתוכניות הלימוד של הארגון, ובכללן גם תוכנית 'דף היומי בהלכה', פתוחות לכל דורש, וכל מי שמעוניין יכול להגיע למוקדי הבחינה הפזורים בכל רחבי הארץ, ולערוך את המבחן: "אין צורך אפילו להירשם מראש, על אף שאנו ממליצים בחום להירשם לפני המבחן, כדי שנדע להיערך בהתאם עם מספר הטפסים ועם מקומות המבחן. צוות המזכירות שלנו משיב לכל שאלה ומספק כל מידע הקשור לפעילות 'דרשו'. נשמח לעמוד לשירותכם בטלפון שמספרו 02-560-9000".

בקורת רוח מרובה קיבלה הנהלת 'דרשו' את הנתונים המסכמים את מספר הנבחנים במוקדי הבחינה של הארגון ברחבי הארץ ובעולם היהודי כולו. זאת, לאחר צאתו של מבצע חדש לדרך, במסגרתו ירד רף המינימום לקבלת מלגה על מבחני 'דף היומי בהלכה' לציון של 85 ומעלה, בכפוף לעשיית מבחני 'קנין חכמה' וקבלת ציון של לפחות 50 אחוזים עליהם.

"המבצע החדש", אומרים ב'דרשו', "פתח מחדש את השער לרבים שניסו בעבר להיבחן על 'דף היומי בהלכה' מדי חודש בחודשו, אך התקשו להגיע לציון של 91 אחוזים ומעלה, שהיה עד כה רף המינימום לקבלת מלגה חודשית, ובמקביל הוא גם נתן זרז משמעותי לציבור שעד כה לא התוודע די הצורך לתוכנית 'קנין חכמה', שנוסדה לאחר התייעצות עם מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א, ובמסגרתה החלו ללמוד בשבועות האחרונים פרקי אבות עם פירושו הנפלא של רבינו יונה".

סיכום הביניים עוסק לעת עתה בנתוני המבחנים בארץ הקודש לבדה, מבלי להתחשב במבחנים שנערכו במוקדי 'דרשו' שמעבר לים, הפזורים בריכוזים גדולים וקטנים של הציבור החרדי ביותר מ-20 מדינות, מארה"ב, קנדה וארצות אירופה, ועד מקומות מרוחקים בהם קיימות קהילות יהודיות קטנות יותר כמו דרום אפריקה, ונצואלה, ארגנטינה, רוסיה, אוקראינה, הונגריה ועוד.

מהסיכום האמור עולה כי מספר הנבחנים בתוכנית 'דף היומי בהלכה' זינק בכ-30 אחוזים בארץ הקודש לבדה, נבחנים שמספרם עמד עד כה על יותר מעשרת אלפים, וכעת גדל משמעותית.

מה הטעם שנס חנוכה לא הזכר במשנה? ומדוע קבעו את חנוכה על נס פך השמן ולא על נס נצחון המלחמה?

חנוכה - נאי חנוכה

ז. לפי שהוא נוטריקון של ח' נרות והלכה כבית הלל (אבודרהם חנוכה).
חג האורים - חג הנרות. יש המכנים את ימי החנוכה בשם "חג האורים"
או 'חג הנרות', והטעם: לפי ששמות אלו נובעים מנס פח השמן ומצות
חכמים להדליק נרות שמונה ימים (חנוכה הלכות ומנהגים פרק א הערה
כא).

הטעם שלא קבעו חנוכה ט' ימים מספק כמו בחג הסוכות

לפי שסוכות היא מדאורייתא והחמירו על כך מספק, אע"פ שאין אנו קובעים
עכשיו על פי הראייה, משא"כ חנוכה דמדבריהם, והם אמרו לעשות ח' ימים,
והם מחשיבים את המולד (אליה רבא בשם בעל העיטור תרפד ס"ג).
טעם אחר: לפי שבחג הסוכות ושאר המועדים שעושים יום אחד מספק,
שמה הוא יום קדוש ואנו נוהגים בו חול, משא"כ בחנוכה שאין הטעם אלא
להזכיר הנס שנעשה, שהשמן דלק שמונה ימים אין צורך להוסיף יום (כנסת
הגדולה הגהת טור תרע).

הטעם שנס חנוכה לא הזכר במשנה

לפי שרבינו הקדוש מסדר המשנה, היה מזרע דוד המלך ע"ה, ונס חנוכה
היה על ידי בית חשמונאי, שתפסו המלוכה ולא היו מזרע דוד, וזה הרע
לרבינו הקדוש. ובכתבו המשנה ע"פ רוח הקודש נשמת הנס מחיבורו (בשם
החת"ס). ובנוסח אחר יש שכתבו שלא רצה רבינו הקדוש להזכיר במשנה
את ניצחון החשמונאים, שיהיה להם גנאי בזה שתפסו המלוכה שלא כהוגן
(ספר זכרון למשה).

ישנם המערערים על טעם זה, ואומרים שלא יעלה על הדעת שרבינו הקדוש
לא הזכיר את דיני חנוכה במשניות בגלל סיבות של קפידא (ראה זיו המנהגים).
יש שמבארים טעם אחר ע"פ הרמב"ם בפירוש המשניות (מנחות פרק
התכלת פ"ד משנה א), שמסביר מדוע במשניות לא מוזכר ענייני תפילין
ומזוזות על אף היותם חלק ממצות התורה? לפי שבזמן שחיברו את
המשנה היו דינים אלו ידועים היטב לכל אדם ואדם, יתכן איפה לומר
שגם הלכות חנוכה היו שגורים וידועים בפי כל, עד שרבי מסדר המשניות
לא מצא לנכון להעלותם על הכתב במשניות (בית נפתלי מובא בנר
מצווה, חת"ס גיטין עח, א).

יש שמועה המובאת בעניין זה בשמו של הגר"א מוילנא, שממניין שבעה
מסכתות קטנות היו עוד מסכת תפילין, ומסכת מזוזה, ומסכת חנוכה ומכיון
שהיה ממסכת חנוכה לא כתבה רבי.

טעם אחר: לפי שעד רבי לא היה היתר לכתוב את המשנה, ובימי רבי
נתחדשה ההלכה והותר לכתוב את המשנה, וכיון שמעיקר הדין אסור לכתוב
את תורה שבע"פ, ורק מפני שהתחילו לשכוח פריטים הותר לכתוב, וכל זה
בשאר תורה שבע"פ, אבל מצות נר חנוכה שנתחדשה בבית שני לא עבר זמן
רב מזמן הנס עד שיהא חשש שכחה, ולכן לא כתב רבי דלא היה עת לעשות
לה' (הגר"י גרינוואלד בקובץ הקדמות).

טעם אחר: לפי שרבי סמך על מגילת תענית שבו הוזכרו דיני חנוכה (דרשות
מהחיד"א דרוש ל"ב).

הטעם שקבעו את חנוכה על נס פך השמן ולא על נס נצחון המלחמה: לפי
ששאר המקרים יש פתחון פה למיניים לומר 'מקרה הוא ולא ה' פועל כל
זאת', אבל נס השמן, ששמן אשר יש בו להדליק רק יום אחד ונתרבה מעצמו
עד שיספיק לשמונה ימים, אין צד לומר כי מקרה הוא, וכולם יודו ויאמרו
'מאת ה' הייתה זאת', ולזכר נס זה תקנו להדליק נרות בכל לילה (מטה משה
תתקעד).

טעם אחר: כדי שלא לעורר קנאת הגויים עלינו, שיאמרו שאנו חוגגים על
מפלתם (אוצר כל מנהגי ישרון סימן י"ט חנוכה א).

"דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא
להתענות בהון (לא מספידים בימים אלו ולא מתענים). שכשנכנסו היוונים
להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום,
בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, שהיה מונח בחותמו של כהן גדול,
ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים.
לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה" (שבת כא, ב).

הטעם ששמונה ימים אלו תחילתם מליל כ"ה בכסלו, אע"פ שהתחילו
להדליק המנורה רק בליל כ"ו, לפי שביום כ"ה היה הנצחון (פר"ח אור"ח
תרע).

טעם אחר: יש שכתבו שגברו על אויביהם ביום כ"ד והדליקו בליל כ"ה,
שהיה יום ראשון לנס (מאירי שבת כא).

טעם אחר: יש שתייצו שלדעת הסוברים שכתבו שהדלקת הנרות במקדש
הייתה אף ביום, התחילו להדליק ביום כ"ה (אור גדול למשניות יומא פ"ז
מ"ד).

טעם קביעת שם 'חנוכה'

א. שם חנוכה מלשון חנייה:
"חנו כ"ה מאויביהם", שכן
בכ"ה כסלו חנו מאויביהם (כל
בו מד).

יש שאמרו בלשון אחרת חנו
בכ"ה מנסיעתם למלחמה,
מלשון הפסוק (במדבר לג)
"ויסעו ויחנו" (לבוש סימן
תרע א).

ב. חנוכה מלשון 'חינוך',
שחנכו את המזבח. לאחר
שהיוונים טימאו את המזבח
ואסרוהו, בני חשמונאי היו
צריכים לגנוז את אבניו ולבנותו
מחדש (או"ח"ב סימן שכא).

י"א על שחנכו את כלי השרת, שכן אחרי שטימאו היוונים את ההיכל והעזרה,
בני חשמונאים היו צריכים להתיר את הכלים ולעשותם מחדש (אבי נחל
סוף דרוש יב). י"א על שם שנחנך בית המקדש והעבודה; כשהיוונים גברו
נטמא המקדש ובטלה העבודה, וכשגברו ישראל טהרו את ההיכל והמקדש
(שבולי הלקט קעד). י"א משום שמלאכת המשכן הושלמה בכ"ה בכסליו
והיה המשכן מוכן לחנוכתו (מחזור ויטרי רלט).

ג. חנוכה מלשון 'חן' (כה) שבכ"ה כסליו מצאו עם ישראל חנייה (בעיני
ה') (מחזור ויטרי רלט).

ד. חנוכה מלשון 'מנוחה', שאסור במלאכה. כתב המהר"ל: "קבלה בידינו
שאסור לעשות מלאכה בשעה שהנרות דולקים, וי"א גם ביום הראשון ואחרון,
ונראה ראייה מדקראו ליה 'חנוכה', כלומר חנו בכ"ה שאסור במלאכה, דאם
אין איסור כלל מה חנייה שייך כאן, דדוחק לומר 'חנייה' מלשון מלחמה (הובא
בב"ח סימן תרע).

ה. לפי שביום זה חנתה שכינה על ישראל (יסוד ושורש העבודה שער יב
פ"א).

ו. חנוכה - על שם חינוך ההיכל ביום כ"ה בכסלו, בימי חגי הנביא כמובא
בנבואת חגי (ב-יח) שבכ"ד בכסלו יוסד, ולמחרת חנכוהו בהקרבת קרבנות
ובהדלקת הנר (מור וקציעה סימן תרע).

יש לדון במצות הדלקת המנורה בזמן הזה, האם נוכל להדליק במקום המקדש

בעיקר קדושת הבית להלכה נחלקו הפוסקים דעת הרמב"ם שהקדושה קיימת גם בזמן הזה, אך הראב"ד כתב שרק בתקופת בית שני היה קדושה אבל בזמנינו אין קדושה במקום המקדש

כהונה, ואף שחושן וציץ אין מעכב אלא לכהן גדול, א"כ נעשה בגדי כהן הדיוט מפתח, אכן הרמב"ם פסק שאבנטו של כהן הדיוט עשוי מצמר ופשתים וצריך תכלת וארגמן, ואין לנו בבירור תכלת וארגמן, וכ"כ החזו"א שם שא"א להקריב בזה"ז כיון שאין לנו תכלת.

שקלי ציבור

ה. היעב"ץ (ח"א סי' פ"ט) דן שקרבנות צבור צריך להביא משקלים של כל עם ישראל, אכן כתב החת"ס שהר"ח רצה להקריב קרבן פסח שהוא קרבן יחיד ואין צריך בעבורו שקלים.

מקום המזבח

ו. כדי לבנות מזבח צריך לדייק במקומו ואין אתנו יודע עד מה, ובזמן בית שני בנו את המזבח ע"פ נביא שהורה להם את מקומו במדויק, כדכתב הרמב"ם בפ"ב מבית הבחירה ה"ד.

פתיחת דלתות ההיכל

ז. יש הלכה שבשעת הקרבת הקרבנות צריך שיפתחו את דלתות ההיכל, אם כן יש לשאול כיצד ינתן להקריב כשאין בית מקדש הלא אין פתיחת דלתות, והרשב"א בסוגייתנו הקשה כן, ות' דדוקא בזמן שהבית קיים צריך שיפתחו את הדלתות, אבל כשאין פתח ואין דלתות אינו מעכב, והחפץ חיים הביאו בלקוטי הלכות זבחים ט (דף נה:): בזבח תודה, ונסתפק שמא בזמנינו שיש במקום בנין בעו"ה ושועלים ישמעאלים הלכו בו אפשר דמעכב.

הדלקת המנורה במקדש בזמנינו

יש לדון במצות הדלקת המנורה בזמן הזה, האם נוכל להדליק במקום המקדש, שהרי הדלקת המנורה דוחה את הטומאה, וראיתי מי שכתב שאי אפשר ע"פ הירושלמי פ"ד דשקלים שהמזבח והמנורה מעכבים זה את זה וא"א לנו לכוון את מקום המזבח, אכן במאירי בשקלים כתב דזה רק להסוברים שאין מקריבין בלי בית, אבל להלכה שמקריבין אע"פ שאין בית אין כל הכלים מעכבים את הקרבנות, וכן נראה במגילת תענית שבזמן החשמונאים שהדליקו את המנורה עדיין לא חנכו את המנורה רק לאחר כמה ימים. הרי התבאר דברי הפוסקים והצדדים בזה, אכן בעונ"ה אנו בגלות בין ישמעאלים ולא ניתן רשות להקריב קרבנות, ויה"ר מלפני אבינו שבשמיים שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ושם נעשה חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם קטורת ומנורה בטהרה ויעלה לרצון לריח ניחוח לפניו יתברך.

סוגייתנו עוסקת בענין קדושת מקום המקדש בזמן הזה, ומבואר בדף טז שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא, כלומר שכאשר קדשו את מקום המקדש וירושלים קדשו אותו לעולם וגם לאחר החורבן קיימת קדושה.

עוד מבואר בגמרא שמקריבים קרבנות אע"פ שאין בית המקדש קיים, שמכיון שהקדושה קיימת גם שבית המקדש חרב, אפשר לבנות מזבח ולהקריב קרבנות לשם שמים.

במשך הדורות עלתה השאלה האם אכן ניתן להקריב קרבנות בזמן הזה, ונבאר כאן בתמצית את הנדונים ההלכתיים שהעלו רבותינו גדולי הדורות בדברים המעכבים את ההקרבה.

קדושת המקדש בזמן הזה

א. בעיקר קדושת הבית להלכה נחלקו הרמב"ם והראב"ד (בפ"ו מבית הבחירה ה"ט) דעת הרמב"ם שהקדושה קיימת גם בזמן הזה, אך הראב"ד כתב שרק בתקופת בית שני היה קדושה אבל בזמנינו אין קדושה במקום המקדש, כיוון שידעו שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קדוש אחר עולמי בכבוד השי"ת לעולם לכן לא קידשו על זמן הזה, וסיים שכך נגלה לו מסוד ה' ליראיו, א"כ לפי הרמב"ם אפשר להקריב בזה"ז, אך לפי הראב"ד א"א להקריב כיון שאין קדושת המקדש בזה"ז, ואף שאין בית המקדש נאסר להקריב בבמות כמבואר בתוס' במגילה (דף י.).

טומאה הותרה בציבור

ב. בספר כפתור ופרח פ"ו כתב שאמר לו רבינו ברוך שר"ח מפר"ז (מבעלי התוס') רצה לעלות לירושלים ולהקריב קרבן פסח, ותמה הכפתור ופרח הלא אנחנו טמאים לנפש אדם ואין נקריב בטומאה, ואח"כ נתיישב שהלא טומאה הותרה בציבור.

יחוס כהונה

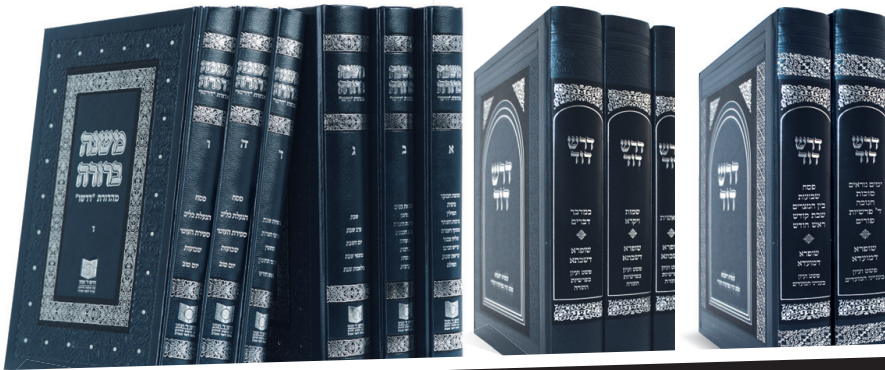
ג. עוד דן הכפתור ופרח כיצד נמצא כהן מיוחס ע"ש, והחת"ס (ביו"ד סי' רל"ו) כתב שכיון שאין כהן מיוחס נוכל לסמוך על כהני חזקה שנושאים כפיים ופודים בכורים, וכן מצדד החזו"א אה"ע (סי' ב' סק"ז) שכשאין כהן מיוחס לא מעכב, וכתב דאפשר שמכל מקום העמידו חכמים דבריהם להצריך יחוס גמור.

בגדי כהונה

ד. הגרעק"א במכתבו לבעל דרישת ציון דן שאין לנו אפשרות לעשות בגדי

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

50.000 נה וחבי

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות

<p>מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס' 15</p> <p>בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח</p> <p>מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר 'חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו' ספר 'חפץ חיים' כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 533 ש"ח</p>	<p>מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס' 3</p> <p>בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח</p> <p>מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר ספר 'חפץ חיים' 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים סכין לחלות מְקֻסָּף 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 514 ש"ח</p>	<p>מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס' 14</p> <p>בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח</p> <p>מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון' סכין לחלות מְקֻסָּף 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 508 ש"ח</p>	<p>מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס' 1</p> <p>בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח</p> <p>מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר בהוצאת 'דרשו' כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 320 ש"ח</p>
--	--	---	--

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

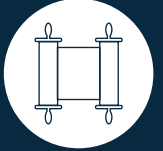
לת מתנות מיד!

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך: 1.052 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה. הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

התרומות וקבלת המתנות:

<p>מתנה בשווי 1.052 ש"ח מסלול מס' 16</p> <p>בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 700 ש"ח</p> <p>מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו' סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון' גביע יוקרתי מְקֻסָּף כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף סכין לחלות מְקֻסָּף 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 1.052 ש"ח</p>	<p>מתנה בשווי 1.052 ש"ח מסלול מס' 7</p> <p>בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 700 ש"ח</p> <p>מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו' ספר 'חפץ חיים' הספר החדש 'מועד לדוד' גביע יוקרתי מְקֻסָּף כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף סכין לחלות מְקֻסָּף 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 1.052 ש"ח</p>	<p>מתנה בשווי 650 ש"ח מסלול מס' 6</p> <p>בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 486 ש"ח</p> <p>מקבלים: סט 'משנה ברורה' מהודר גביע יוקרתי מְקֻסָּף 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 650 ש"ח</p>	<p>מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול מס' 5</p> <p>בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 450 ש"ח</p> <p>מקבלים: 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו' גביע יוקרתי מְקֻסָּף כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף סכין לחלות מְקֻסָּף 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח</p> <p>מתנה בשווי 594 ש"ח</p>
--	---	---	--

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

האם מותר ליהנות מאור שהדליק גוי בשבת? האם מותר לומר לגוי להפעיל מזגן? ובאיזה אופן מותר לפתוח את המקרר בשבת?

הנאה ממלאכת גוי בשבת

- אם עשה גוי מלאכה בבית ישראל, ויש הנאה מעצם ההימצאות במקום שבו נעשתה המלאכה, וכגון שהפעיל את המזגן ביום חם המיוחד - לא חייבו חכמים את הישראל לצאת מביתו ומחדרו.
- ישראל הרואה בשבת גוי המתעתד לעשות מלאכה עבורו - צריך למחות בידו; ואם כבר עשה את המלאכה, יזהירו שלא לעשות זאת שנית.
- גוי שעשה מלאכה בשבת לצורך ישראל וגויים כאחד, ואין הוכחה שהמלאכה נעשתה לצורך אדם מסוים - אם רוב הנמצאים במקום הם ישראל - אסור ליהנות מהמלאכה, ואם רובם גויים - מותר.
- חדר שדולק בו אור מועט, וגוי הדליק בו אור נוסף - מותר ליהנות משני האורות יחד, הנאה כזו שהיה ניתן ליהנות מהאור הראשון לפחות בשעת הדחק.

מהלכות אמירה לגוי בשבת

- יש מהראשונים שסובר שמותר לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא בשבת לצורך מצוה, ורוב הפוסקים חולקים על כך. לדעת הרמ"א, במקרה של 'צורך גדול' ניתן להקל, ויש שמחמירים גם במקרה כזה. ומותר לומר לגוי לתקן חוט של עירוב שנקרע בשבת, כדי למנוע רבים מלהיכשל במלאכת הוצאה.
- מותר לומר לגוי לטלטל מוקצה בשבת, לצורך שימוש בגופו של חפץ המוקצה, או במקום שבו הוא מונח; ואם מדובר בכלי שמלאכתו לאיסור, מותר לומר לגוי לטלטלו לכל צורך שהוא. וכל זה אין להתיר לעם הארץ, שמא יבוא להקל יותר מהמותר.
- באזורים הקרים, מותר לומר לגוי בשבתות בחורף להפעיל תנורי חימום והסקה עבור ילדים קטנים. וכשקר במיוחד, מותר לומר לגוי להפעיל את החימום גם עבור גדולים, כיון שלעניין קור כבד נחשב כל אדם כ'חולה שאין בו סכנה'. ונחלקו הפוסקים בנוגע לאמירה לגוי להפעיל מזגן או מאורר ביום חם במיוחד, אם כל אדם נחשב כחולה גם לעניין חום כבד.

'פסיק רישא' בפעולות השכיחות בשבת

- דלת הפונה לרחוב, אשר בסמוך אליה מוצבים נרות דולקים, באופן שכאשר יפתחו את הדלת קרוב לוודאי שרוח הנושבת בחוץ תכבה את הנרות, אסור לפתוח את הדלת בשבת כל עוד הנרות דולקים.
- שינוי צורת להבה, אשר אינו משפיע כלל על גודל הלהבה, אין בו איסור 'מבעיר' או 'מכבה'. ולפיכך, מותר להניח או להזיז בשבת את כיסוי הפח על להבות הכיריים, הגם שהן גורמות לשיטוח הלהבות.
- נחלקו הפוסקים בנוגע לפתיחת דלת מקרר בשבת: יש אומרים שמותר לפתחה בשעה שהמנוע פועל; יש שהתיר לפתוח אף בשעה שהמנוע אינו פועל; ויש אוסרים לפתוח אף בשעה שהמנוע אינו פועל.

'בסיס לדבר האסור'

- חפץ שמותר לטלטלו בשבת, אשר הונח על גביו לפני שבת חפץ של מוקצה על מנת שיהיה מונח עליו בשבת - נעשה 'בסיס לדבר האסור', ואסור לטלטלו אף במקרה שהמוקצה נפל מעליו.
- חפץ של היתר שמונח עליו חפץ של מוקצה באופן שלא נעשה 'בסיס' - אם צריך להשתמש בחפץ ההיתר במקום אחר, או שצריך להשתמש במקום עומד המוקצה - ינער תחילה את חפץ המוקצה מעל חפץ ההיתר, על ידי הטיית חפץ ההיתר, או נענועו.
- שולחן שהונחו עליו מבעוד יום הן נרות השבת והן החלות או היין המיועדים לסעודה, אינו נחשב כ'בסיס' לנרות, משום שהחלות והיין חשובים לאדם יותר מן הנרות. ויש חולקים.